

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Deel I - Rechtspraak	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	5
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S-B).....	10
Belastingen	17
Belastingen, accijns	19
Belastingen, btw (Fi - S).....	19
Belastingen, douane en tariefindeling	23
Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal	24
Beroepskwalificaties	25
Beschermd oorsprongsbenaming.....	25
Bestuursrecht.....	26
Brexit.....	26
Civiel.....	28
Consumenten (C)	28
COVID-19	29
Detentie, politiebepaling en politieonderzoek (S)	32
Digitale markt	33
Diensten, elektronische communicatiediensten	33
Eigendomsrecht.....	35
Energemarkt	37
Erfrecht	38
Europese monetaire Unie.....	39
Familielven en familierecht (Fa – SZ).....	39
Financiële diensten en markten (B – S)	41
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	41
Godsdienstvrijheid (B).....	43
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen.....	43
Handel en anti-dumping	45
Hoogverraad	45
IE - Intellectuele eigendom	46
Insolventie.....	48
Institutioneel recht en bescherming financiële belangen EU.....	49

IPR en justitiële samenwerking in burgerlijke zaken	49
Justitie	52
Kansspelen	52
Landbouw, visserij en dierenwelzijn (B)	53
LHBT-rechten	56
Luchtvaart (C)	57
Manipulatiesoftware auto's	59
Mededinging	60
Milieu, natuur, duurzame energie	61
Ne bis in idem (B – S)	66
Overlevering en uitlevering (S)	67
Prejudiciële procedure HvJ	70
Privacy en persoonsgegevens	72
Procesrecht en recht op eerlijk proces	75
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	76
Recht op leven	77
Rechtsbeginselen EU	78
Rechtsstaat en rechterlijke macht	78
Staatssteun	82
Strafrecht	84
Technische voorschriften	85
Terrorisme en witwassen (S)	86
Toegang tot documenten (B)	86
Vennootschapsrecht	87
Verkiezingen en democratie	88
Vervoer en reizen (B)	89
Verzekeringen	91
Vrij verkeer	91
Vrijheid van meningsuiting, persvrijheid (S)	91
Vrijheid van vereniging	93
Vrijheid van verplaatsing	94
Deel II - Algemeen	96
Cursus en opleiding	96
Nieuwsbrieven	97
NL zaken bij het HvJEU	98
NL zaken bij het EHRM	112
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM	118
Overzicht kennisgevingen EC inzake Brexit	119

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 12 juni 2020 (ECER 1.12.2020) – [C-532/20 – Alstom Transport](#)

Aanbestedingsprocedure - Termijn

Richtlijn 92/13/EEG. Verzoekster heeft een offerte ingediend in een aanbestedingsprocedure van de nationale Roemeense spoorwegonderneming (verweerster) voor herstel van een spoorlijn. Ook een concurrent, waarvan verweerster deel uitmaakt, heeft een offerte ingediend. Nadat verzoeksters offerte uitgesloten werd van de aanbesteding, heeft verzoekster beroep ingesteld. Dat beroep is gegrond verklaard, waarna verweerder alsnog is toegelaten, waarna zij de aanbesteding toegewezen heeft gekregen. Verzoekster heeft beroep ingesteld om de toelating van de offerte van concurrent nietig te verklaren. Nadat het beroep is afgewezen vanwege termijnoverschrijding, heeft verzoekster hoger beroep ingesteld.

De verwijzende rechter stelt de vraag of de artikelen 1, lid 1, derde alinea en lid 3, alsmede artikel 2 onder c) van richtlijn 92/13/EEG aldus moeten worden uitgelegd dat de termijn waarin de inschrijver aan wie de opdracht is gegund beroep kan instellen tegen de beslissing van de aanbestedende dienst om de offerte van een lager geëindigde inschrijver ontvankelijk te verklaren, berekend moet worden aan de hand van de datum waarop het belang van de winnaar is ontstaan als gevolg van het beroep dat de verliezende inschrijver heeft ingesteld tegen het resultaat van de aanbestedingsprocedure.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 28 oktober 2020 (ECER 7.12.2020) - [zaak C-581/20 - Darzhavna hazna na Republika Polsha](#)

Overheidsopdrachten – Forumkeuzebeding – Boete - Burgerlijke of handelszaak?

Samenvatting onder: [IPR C58120](#)

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

EHRM – ARREST - 17 december 2020 – Mile Novakovic t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [73544/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD007354414](#)

Ontslag – Lesgeven in het Servisch op Kroatische school - Overwegen alternatieven en niet enkel leeftijd in oenschouw nemen – Discriminatie

Artikel 8 EVRM. Artikel 14 EVRM. Klager is van Servische afkomst, maar heeft het grootste deel van zijn leven in Kroatië gewoond en gewerkt. Hij was leraar op een middelbare school in Oost Slavonië; na de oorlog Kroatisch grondgebied. Hij gaf zijn lessen in het Servisch en is daarom in 1999 ontslagen. Klager maakte bezwaar, maar de nationale autoriteiten wezen het bezwaar (en beroep) af omdat hij inmiddels 55 jaar oud was en van hem niet meer kon worden verwacht de Kroatische taal te leren. Het EHRM overweegt dat klager is ontslagen zonder alternatieven te overwegen. Nu zijn leeftijd de reden was voor het ontslag, levert dit een schending van artikel 14 in verband met artikel 8 EVRM op.

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 4 december 2020 - Savickis e.a. t. Letland - persbericht

Berekening pensioen – Onderscheid tussen inwoners met en zonder de Letse nationaliteit - Discriminatie

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Artikel 14 EVRM. Klagers zijn permanente inwoners, maar hebben niet de Letse nationaliteit, zg. “*permanently resident non-citizens*”. De zaak gaat over de berekening van hun overheidspensioen die anders is dan die van Letse burgers. Bij de berekeningswijze worden de werkperiodes die tot 1991 zijn verricht in andere gebieden van de voormalige Sovjetunie, niet zijnde Letland, grotendeels niet meegerekend voor *permanently resident non-citizens* zoals klagers, maar wel voor Letse burgers. Dit levert een schending op.

NOOT – bij EHRM 20 oktober 2020, Napotnik t. Roemenië

Addressing gender discrimination at work, still an important challenge for the ECtHR in Napotnik v. Romania ([strasbourgobservers](#))

HvJ – ARREST – 1 december 2020 – zaak C-815/18 – Federatie Nederlandse Vakbeweging – Grote Kamer – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2020:976 – persbericht – conclusie – arrest

Internationale chauffeurs – EU-detacheringsrichtlijn

Richtlijn 96/71/EG. Artikel 56 VWEU. Een Nederlands transportbedrijf, dat ook vestigingen in Duitsland en Hongarije heeft, past de Nederlandse CAO's en loonvoorwaarden wel toe op Nederlandse werknemers maar niet op Hongaarse en Duitse. Het werk wordt door de betrokken chauffeurs grotendeels buiten Nederland verricht. De Hoge Raad stelt vragen over de toepasselijkheid van de EU-detacheringsrichtlijn. Duitsland, Frankrijk, Hongarije en Polen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Het Hof oordeelt kort gezegd dat de detacheringsrichtlijn van toepassing is en geeft aanwijzingen voor de toepassing van die richtlijn. Het Hof bepaalt voorts dat de vraag of een collectieve arbeidsovereenkomst algemeen verbindend is verklaard, moet worden beantwoord op basis van het toepasselijke nationale recht.

Hof: Richtlijn 96/71/EG is van toepassing op transnationale dienstverrichtingen in de sector van het wegvervoer.

Artikel 1, leden 1 en 3, en artikel 2, lid 1, van richtlijn 96/71 moeten aldus worden uitgelegd dat een werknemer die als chauffeur werkzaam is in de sector van het internationaal wegvervoer, in het kader van een charterovereenkomst tussen de in een lidstaat gevestigde onderneming waarbij hij in dienst is en een onderneming die zich bevindt in een lidstaat die niet de staat is waar de betrokkene gewoonlijk werkt, een werknemer is die ter beschikking is gesteld op het grondgebied van een lidstaat in de zin van die bepalingen indien het werk dat hij gedurende de aan de orde zijnde bepaalde periode verricht een voldoende nauwe band vertoont met dat grondgebied. Of er sprake is van een dergelijke band wordt bepaald in het kader van een algehele beoordeling van factoren zoals de aard van de werkzaamheden die de betrokken werknemer op dat grondgebied verricht, de mate waarin de werkzaamheden van die werknemer verband houden met het grondgebied van elke lidstaat waar hij werkzaam is en het aandeel van die werkzaamheden op het grondgebied van elke lidstaat in de vervoersdienst als geheel.

Het feit dat een chauffeur die werkzaam is in het internationaal vervoer en door een in een lidstaat gevestigde onderneming ter beschikking is gesteld van een in een andere lidstaat gevestigde onderneming, de instructies voor zijn opdrachten ontvangt, die opdrachten begint of die opdrachten beëindigt op het hoofdkantoor van die tweede onderneming, is op zich ontoereikend om te stellen dat die chauffeur op het grondgebied van die andere lidstaat ter beschikking is gesteld in de zin van richtlijn 96/71, indien het werk dat die chauffeur verricht op basis van andere factoren geen voldoende nauwe band vertoont met dat grondgebied.

Artikel 1, leden 1 en 3, en artikel 2, lid 1, van richtlijn 96/71 moeten aldus worden uitgelegd dat de omstandigheid dat de ondernemingen die partij zijn bij de overeenkomst voor de

terbeschikkingstelling van werknemers gelieerd zijn in concernverband, op zich niet relevant is bij de beoordeling of er sprake is van een terbeschikkingstelling van werknemers.

Artikel 1, leden 1 en 3, en artikel 2, lid 1, van richtlijn 96/71 moeten aldus worden uitgelegd dat een werknemer die als chauffeur werkzaam is in de sector van het wegvervoer en die, in het kader van een charterovereenkomst tussen de in een lidstaat gevestigde onderneming waarbij hij in dienst is en een onderneming die zich bevindt in een andere lidstaat, cabotagevervoer verricht op het grondgebied van een lidstaat die niet de lidstaat is waar die werknemer gewoonlijk werkt, in beginsel kan worden geacht ter beschikking te zijn gesteld op het grondgebied van de lidstaat waar dat vervoer wordt verricht. De duur van het cabotagevervoer is geen relevante factor voor de beoordeling of er sprake is van een dergelijke terbeschikkingstelling, onverminderd de mogelijke toepassing van artikel 3, lid 3, van die richtlijn.

Artikel 3, leden 1 en 8, van richtlijn 96/71 moet aldus worden uitgelegd dat de vraag of een collectieve arbeidsovereenkomst algemeen verbindend is verklaard, moet worden beantwoord op basis van het toepasselijke nationale recht. Een collectieve arbeidsovereenkomst die niet algemeen verbindend is verklaard maar die door de onder die collectieve arbeidsovereenkomst vallende ondernemingen moet worden nageleefd om vrijstelling te verkrijgen van een andere collectieve arbeidsovereenkomst die wel algemeen verbindend is verklaard, en waarvan de bepalingen in essentie gelijkkluidend zijn aan de bepalingen van die andere collectieve arbeidsovereenkomst, voldoet aan het in artikel 3, leden 1 en 8, van richtlijn 96/71 bedoelde begrip.

- B** EU-Hof: EU-detacheringsrichtlijn van toepassing op de wegvervoersector ([ECER](#))
- B** EU-hof: Nederlands loon voor buitenlandse trucker die hier veel rijdt ([NRC](#))
- B** EU-hof: cao geldt ook voor Nederlands werk buitenlandse trucker ([Europa nu](#))
- B** FNV v Van den Bosch, or the thin line between the free movement of services and 'social dumping' in the never-ending story of posted workers ([European law blog](#))

HvJ – ARREST – 8 december 2020 – zaak C-620/18 – Hongarije/Parlement en Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1001](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 8 december 2020 – zaak C-626/18 – Polen / Parlement en Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1000](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Detachering van werknemers – Vrijheid van dienstverrichting

Richtlijn (EU) 2018/957. Artikelen 9, 53, 58 en 62 VWEU. Verordening (EG) nr. 593/2008. Hongarije en Polen vorderen nietigverklaring van EU-richtlijn 2018/957.

Het Hof verwerpt de door Hongarije en Polen ingestelde beroepen tot nietigverklaring van de richtlijn die de rechten van ter beschikking gestelde werknemers versterkt. Met name gelet op de ontwikkeling van de interne markt na de opeenvolgende uitbreidingen van de Unie mocht de Uniewetgever de belangen van de ondernemingen die gebruikmaken van de vrijheid van dienstverrichting, en de belangen van hun werknemers die in een ontvangende lidstaat ter beschikking worden gesteld, aan een nieuwe beoordeling onderwerpen om te waarborgen dat er in het kader van die vrijheid van dienstverrichting een gelijk speelveld geldt voor die ondernemingen enerzijds en de in die lidstaat gevestigde ondernemingen anderzijds. Intervenienten zijn Nederland, Duitsland en Frankrijk.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 10 december 2020 – zaak C-784/19 – TEAM POWER EUROPE – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1018](#) – [conclusie](#)

Sociale zekerheid – Uitzendbureau

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Uitzendbureaus nemen werknemers in dienst met het oogmerk om hen ter beschikking te stellen van andere ondernemingen (hierna: „gebruikende ondernemingen” of „inlenende ondernemingen”). Krachtens een tussen een uitzendbureau en de gebruikende onderneming gesloten terbeschikkingstellingsovereenkomst komen werknemers van het uitzendbureau, die hun arbeidsbetrekking met het uitzendbureau behouden, onder het toezicht en de leiding van de gebruikende onderneming te staan.

In het geding dat ten grondslag ligt aan deze prejudiciële verwijzing moet de verwijzende rechter beslissen welke socialezekerheidswetgeving van toepassing is op een Bulgaarse werknemer die door een in Bulgarije gevestigd uitzendbureau tijdelijk ter beschikking is gesteld van een Duitse werkgever. Om de vraag van de verwijzende rechter te kunnen beantwoorden moet worden vastgesteld wat de exacte aard is van de *werkzaamheden van betekenis* die uitzendbureaus verrichten. Meer specifiek zal de scheidslijn dienen te worden getrokken tussen „substantiële werkzaamheden” en „werkzaamheden van louter intern beheer” van dit type ondernemingen.

A-G: Artikel 14, lid 2, van verordening (EG) nr. 987/2009 moet aldus worden uitgelegd dat het, voor zover er geen fraude of misbruik wordt geconstateerd, voor de vaststelling dat een uitzendbureau zijn werkzaamheden normaliter verricht in de lidstaat waar het is gevestigd, niet absoluut noodzakelijk is dat het een substantieel gedeelte van zijn uitzendactiviteiten verricht voor in die lidstaat gevestigde inlenende ondernemingen.

- ⓑ A-G: Wervingspersoneel van uitzendbureaus telt mee bij het bepalen van het toepasselijke socialezekerheidsrecht ([ECER](#))
- ⓑ Volgens A-G is Bulgaarse wetgeving van toepassing bij detachering naar Duitsland ([Taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Nederland – Centrale Raad van Beroep – 17 december 2020 - [ECLI:NL:CRVB:2020:3216](#)

Uitzendwerk – Tussenliggende periodes zonder werk

De CRvB legt de volgende vragen voor aan het HvJ:

1. Moet artikel 11, derde lid, onder a, van Verordening (EG) nr. 883/2004 aldus worden uitgelegd dat een werknemer die woont in een lidstaat, en op het grondgebied van een andere lidstaat werkt op basis van een uitzendovereenkomst, waarbij de dienstbetrekking eindigt zodra de uitzending eindigt en daarna weer wordt hervat, in de tussenliggende periodes onderworpen blijft aan de wetgeving van laatstbedoelde lidstaat zo lang hij deze arbeid niet tijdelijk heeft stopgezet?
2. Welke factoren zijn van belang om in dit soort gevallen te beoordelen of al dan niet sprake is van een tijdelijk stopzetten van de werkzaamheden?
3. Na welk tijdsverloop moet een werknemer die geen contractuele arbeidsverhouding meer heeft, worden geacht zijn werkzaamheden in het werkland tijdelijk te hebben stopgezet, behoudens concrete aanwijzingen voor het tegendeel?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 juli 2020 (ECER 1.12.2020) - [C-534/20 – Leistritz](#)

Arbeidsovereenkomst – AVG - Opzegging functionaris gegevensbescherming - Buitengewoon ontslag?

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Verzoekster was sinds begin 2018 werkzaam als teamleider juridische zaken en bedrijfsfunctionaris voor gegevensbescherming bij verweerster. Halverwege het jaar 2018 heeft verweerster de arbeidsverhouding beëindigd via een gewone opzegging vanwege overtolligheid als gevolg van een herstructureringsmaatregel. Verzoekster is in beroep opgekomen tegen de opzegging. Volgens de lagere rechters is het beroep gegrond en is de gewone opzegging ongeldig omdat verzoekster als functionaris voor gegevensbescherming volgens Duitse federale wetgeving inzake gegevensbescherming alleen voor buitengewoon ontslag om gewichtige redenen in aanmerking zou komen. Hiertegen is beroep in Revision ingesteld.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitleg van verordening 2016/679 (algemene verordening gegevensbescherming; hierna AVG). De verwijzende rechter vraagt of artikel 38, lid 3, tweede volzin, van de AVG aldus moet worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een bepaling van nationaal recht op grond waarvan het niet is toegestaan dat de arbeidsverhouding van de functionaris voor gegevensbescherming door de verwerkingsverantwoordelijke, die zijn werkgever is, wordt beëindigd via een gewone opzegging, ongeacht of deze opzegging al dan niet verband houdt met de uitvoering van zijn taken? Ingeval van een bevestigend antwoord op de eerste vraag, bestaat ook de vraag of artikel 38, lid 3, tweede volzin, AVG zich tegen een dergelijke bepaling van nationaal recht verzet

wanneer de aanwijzing van de functionaris voor gegevensbescherming niet krachtens artikel 37, lid 1, AVG verplicht is, maar uitsluitend krachtens het recht van de lidstaat?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 13 oktober 2020 (ECER 7.12.2020) – C-576/20 – Pensionsversicherungsanstalt

Berekening ouderdomspensioen - Tijdvakken kinderverzorging in andere lidstaten

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Verzoekster heeft in de periode van tussen 1976 en 1986 in totaal 68 maanden premie betaald voor de verplichte ouderdomsverzekering. Vanaf oktober 1986 studeerde zij in het VK. Daarna heeft zij in respectievelijk België, Hongarije en het VK gewoond. In de tussentijd heeft zij twee zonen gekregen. Sinds de geboorte van haar eerste kind heeft zij zich tot 1993 gewijd aan de verzorging en opvoeding van haar kinderen. Zij oefende geen werkzaamheid uit en betaalde geen premie voor de ouderdomsverzekering. Verzoekster ontving in de betrokken periode ook geen prestaties voor de opvoeding of verzorging van kinderen. In 1993 is zij teruggekeerd naar Oostenrijk, waar zij vervolgens tot oktober 2017 verzekeringstijdvakken voor de ouderdomsverzekering vervulde. Verzoekster heeft een ouderdomspensioenaanvraag ingediend bij verweerster. Verweerster heeft verzoekster een ouderdomspensioen toegekend ter hoogte van 1.079,15 EUR. Verzoekster vordert toekenning van een hoger ouderdomspensioen en stelt dat ter berekening van haar pensioen ook de tijdvakken van kinderopvoeding in het VK, België en Hongarije als gelijkgestelde tijdvakken in aanmerking moeten worden genomen.

De vragen betreffen de uitlegging van artikel 44, lid 2 van de verordening en of de tijdvakken van kinderopvoeding in andere lidstaten in aanmerking moeten worden genomen voor het berekenen van het ouderdomspensioen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 oktober 2020 (ECER 22.12.20) – C-574/20 – Finanzamt Waldviertel

Gezinstoeslagen - Discriminatie

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Verordening (EEG) nr. 1408/71. Verordening (EEG) nr. 574/72. Oostenrijk heeft de gezinsuitkeringen per 1 januari 2019 onder meer voor kinderen die permanent in een andere lidstaat verblijven, aangepast aan de koopkrachtverhoudingen in de woonstaat. Verzoekster, haar echtgenoot, haar stiefzoon en de twee gezamenlijke dochters hebben de Tsjechische nationaliteit en wonen in Tsjechië. Verzoekster was van juli 2017 tot februari 2020 in Oostenrijk werkzaam bij verschillende Oostenrijkse werkgevers. Verzoekster diende een verzoek in om toekenning van de niet-geïndexeerde gezinsbijslag vanaf 1 januari 2019 en nabetaling van het verschil. Het verzoek en het daarop ingediende bezwaar werden bij besluit ongegrond verklaard. Verzoekster diende vervolgens een verzoek in om de zaak voor te leggen aan het Bundesfinanzgericht en deed de suggestie om het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing.

Verzoekster stelt dat de vermindering van de gezinsbijslag in strijd is met het Unierecht en verwijst naar artikelen 45 en 48 VWEU, verordening 883/2004, verordening 492/2011 en het arrest van het Hof, Pinna I, 41/84. Verzoekster stelt door de indexering ten opzichte van Oostenrijkse onderdanen te worden gediscrimineerd omdat haar kinderen in een andere lidstaat wonen, alhoewel migrerende werknemers volgens het vigerende Unierecht hetzelfde recht op gezinsuitkeringen hebben als plaatselijke werknemers. De verwerende instantie verwijst ter rechtvaardiging van de indexering van de gezinsbijslag naar het wetsontwerp van de regering en het advies die ten grondslag liggen aan de wetswijziging houdende invoering van de indexering.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Denemarken – 6 november 2020 (ECER 21.12.2020) – C-587/20 – HK Danmark et HK Privat

Werkgelegenheidsrichtlijn – Politiek gekozen sectorvoorzitter van een vakbond

Richtlijn 2000/78/EG. Moet artikel 3, lid 1, onder a) van de richtlijn aldus worden uitgelegd dat deze richtlijn in casu van toepassing is op een politiek gekozen sectorvoorzitter van een vakbond?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 27 mei 2020 (ECER 24.12.20) – C-236/20 – Ministero della Giustizia e.a.

Verschillend salaris en sociale zekerheid voor vredesrechters en beroepsrechters

Richtlijn 1999/70/EG. Richtlijn 97/81/EG. Richtlijn 2003/88/EG. artikelen 20, 21, 31, 33, 34 en 47 EU Handvest. Richtlijn 2000/78/EG. Vraag is o.a. of het Unierecht in de weg staat aan nationale regelingen waardoor vrederechters niet op dezelfde manier worden behandeld als beroepsrechters op het gebied van beloning, sociale bijstand en sociale zekerheid, maar bovendien volledig worden uitgesloten van elke vorm van sociale bescherming en sociale zekerheid die aan overheidspersoneel wordt gegarandeerd?

OVERIG

A Brave New Working World or something more sinister? Employer surveillance of employees working at home – Peter Coe ([infolawcentre](#))

EHRM factsheets

- [Trade union rights](#)
- [Work-related rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S-B)

EHRM – ARREST – 8 december 2020 – M.M. t. Zwitserland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [59006/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD005900618](#)

Uitzetting van veroordeelde wegens een seksueel misdrijf voor een beperkte periode is gerechtvaardigd

Artikel 8 EVRM. De zaak betreft de uitzetting van klager, een Spaanse onderdaan, uit Zwitserland voor een periode van vijf jaren. Klager was in het bezit van een vestigingsvergunning. Hij werd in 2018 veroordeeld voor twee zedenmisdrijven jegens een minderjarige en drugsgebruik tot een gevangenisstraf van twaalf maanden en een boete. In hoger beroep legde het gerechtshof daarnaast aan klager de tijdelijke uitzetting uit Zwitserland op.

Klager klaagt op grond van artikel 8 EVRM dat de uitzetting in strijd is met zijn recht op privé- en familielevens.

Het Hof neemt als uitgangspunt dat als een immigrant zijn hele leven in het gastland heeft gewoond – hetgeen in de onderhavige casus het geval is – er zeer gegronde redenen moeten zijn om uitzetting te rechtvaardigen. Naar het oordeel van het Hof is sprake van dergelijke gronden. De persoonlijke omstandigheden van klager en de verschillende belangen zijn door de nationale instanties grondig getoetst. Het hoogerechtshof heeft daarbij onder meer in aanmerking genomen dat het serieuze (zeden-)misdrijven betreffen jegens een minderjarige en dat aldus sprake is van een serieuze schending van de veiligheid en publieke orde in Zwitserland. Daarnaast is sprake van minachting voor de Zwitserse regelgeving, nu hij al driemaal eerder was veroordeeld en is er acht geslagen op de recidivekans. Verder is overwogen dat hoewel klager zich goed had ontwikkeld na de misdrijven,

de vooruitzichten op re-integratie in de Zwitserse samenleving er somber uit zagen, nu uit de behandeling geen wens tot het integreren in Zwitserland kon worden afgeleid. Het Hof concludeert dat de inbreuk proportioneel is voor het legitieme doel dat wordt nagestreefd en noodzakelijk is in een democratische samenleving. Het Hof concludeert dat artikel 8 EVRM niet geschonden is.

EHRM – ARREST – 22 december 2020 – Usmanov t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) - 43936/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD004393618

Het intrekken van het Russische staatsburgerschap en uitzetting naar Tadzjikistan is in strijd met het Verdrag.

Artikel 8 EVRM. Klager, een Tadzjiek, kwam in 2007 met zijn vrouw en twee kinderen in Rusland wonen. Klager kreeg in 2008 het Russische burgerschap toegekend, maar deze werd tien jaar later ingetrokken omdat hij de namen van zijn broers en zussen niet vermeld had in de aanvraag. Zijn argumenten, dat deze informatie niet belangrijk was en dat hij sterke banden met Rusland had werden terzijde geschoven. De Russische federale veiligheidsdienst legde klager een inreisverbod voor Rusland op van vijfendertig jaar, omdat hij een gevaar zou vormen voor de nationale veiligheid. Toen klager het land niet tijdig had verlaten, werd hij gearresteerd en in vreemdelingendetentie geplaatst. Klager procedeerde tevergeefs bij de nationale autoriteiten tegen het inreisverbod.

Het Hof oordeelt unaniem dat sprake is van schending van artikel 8 EVRM voor zowel het intrekken van het Russische burgerschap alsook het besluit tot uitzetting. Het Hof oordeelt dat de besluiten van de nationale autoriteiten buitensporig formalistisch waren, zonder een afweging te hebben gemaakt van de verschillende belangen. In het bijzonder hebben de autoriteiten nagelaten om aan te tonen waarom het zo ernstig was dat klager de informatie over zijn broers en zussen had weggelaten dat het daardoor gerechtvaardigd was om hem zijn Russische burgerschap af te nemen na zoveel jaren. Evenmin hebben de autoriteiten meegewogen dat klager al lang in Rusland woonde, met een Russin, met wie hij samen vier kinderen heeft en dat hij gedurende zijn verblijf in Rusland geen strafbare feiten heeft gepleegd.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – Mahamud t. Nederland – statement of facts

Gezinshereniging – Aantonen band met broer

Artikel 8 EVRM. Klager is in 1975 geboren in Somalië en woont sinds 2008 in Nederland. Hij heeft verzocht om een tijdelijke verblijfsvergunning vanwege zijn Somalische broer, geboren in 1992. Sinds 1992 wonen zijn broer en hun moeder bij hem en zijn kinderen. Zijn verzoeken om een tijdelijke verblijfsvergunning voor zijn negen kinderen en een pleegkind zijn toegewezen. Hun moeder is in 2009 overleden. Zijn broer was de enige zonder tijdelijke verblijfsvergunning. Klager geeft aan dat hij en zijn broer elkaar vanwege het leeftijdsverschil als vader en zoon beschouwen. De broer heeft psychologische problemen waardoor hij niet in staat is om naar school te gaan of te werken. Volgens medische experts worden de problemen mede veroorzaakt door eenzaamheid en de scheiding met zijn broer. De autoriteiten staan gezinshereniging niet toe omdat er geen sprake zou zijn van een meer dan normale emotionele band of niet zou zijn aangetoond dat de broer afhankelijk is van klager. Volgens klager wordt het recht op familylife geschonden.

Het Hof wil van partijen weten of klager heeft aangetoond dat er sprake is van aanvullende afhankelijkheidsomstandigheden tussen klager en zijn broer (zie o.a. Slivenko t. Letland, no. 48321/99, § 97, ECHR 2003-X, and A.H. Khan t. het VK, no. 6222/10, § 32, 20 December 2011) Als dit inderdaad het geval is, voldoet de weigering van de Nederlandse autoriteiten dan aan de positieve verplichtingen op grond van artikel 8 EVRM?

EHRM – UPDATE – Pormes t. Nederland

Op 15 december 2020 is het verzoek om de zaak naar de Grote Kamer te verwijzen afgewezen.

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-616/19 – Minister for Justice and Equality – Ierland – ECLI:EU:C:2020:1010 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vluchtelingenstatus – Dublin-verordeningen

Richtlijn 2005/85/EG. Verordening (EG) nr. 343/2003 (Dublin-II). Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin-III). Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitleg van de ontvankelijkheidsregels van richtlijn 2005/85/EG. De aan het Hof gestelde vragen zijn gerezen in het kader van drie gedingen waarin de verzoeker telkens een onderdaan van een derde land is die Ierland om toekenning van de vluchtelingenstatus verzoekt nadat hij reeds subsidiaire bescherming heeft gekregen in Italië.

Het probleem rijst in de zeer bijzondere context waarin Ierland te kennen heeft gegeven dat het wenst deel te nemen aan de vaststelling en de toepassing van verordening (EU) nr. 604/2013 zodat het aan deze verordening is onderworpen zonder te hebben deelgenomen aan de vaststelling van richtlijn 2013/32/EU betreffende de met deze verordening samenhangende procedures, zodat het noch door deze richtlijn is gebonden noch aan de toepassing ervan is onderworpen. Deze lidstaat blijft onderworpen aan de eerder geldende procedurerichtlijn, te weten richtlijn 2005/85, die samenhang met verordening (EG) nr. 343/2003 (hierna: „Dublin II-verordening”).

Hof: Artikel 25, lid 2, van richtlijn 2005/85/EG moet aldus worden uitgelegd dat het – in het geval van een lidstaat waarop verordening (EU) nr. 604/2013 van toepassing is, maar die niet is gebonden door richtlijn 2013/32/EU – niet in de weg staat aan een regeling van deze lidstaat volgens welke een verzoek om internationale bescherming als niet-ontvankelijk wordt beschouwd wanneer de verzoeker in een andere lidstaat de subsidiaire beschermingsstatus geniet.

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-398/19 – Generalstaatsanwaltschaft Berlin – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:1032 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Uitleveringsverzoek - Unieburger

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

[C39819](#)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-808/18 – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:1029 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Asiel – Röske-transitzone en Tompa-transitzone – Bewaring van personen

Richtlijnen 2008/115/EG, 2013/32/EU en 2013/33/EU. De Commissie brengt Hongarije voor het Hof omdat zij van mening is dat de verplichting dat asielzoekers in transitzones moeten blijven totdat hun asielverzoek in behandeling wordt genomen, in strijd is met de EU-regelgeving (richtlijn 2013/33). Voorts stelt de Commissie dat Hongarije EU-richtlijn 2008/115 schendt door derdelanders die illegaal op zijn grondgebied verblijven over te brengen naar de andere kant van de grensafscheiding zonder de in die richtlijn vastgestelde procedures en waarborgen in acht te nemen.

Het Hof oordeelt dat Hongarije niet heeft voldaan aan zijn Unierechtelijke verplichtingen op het gebied van procedures voor de toekenning van internationale bescherming en terugkeer van illegaal verblijvende derdelanders. In het bijzonder wordt het Unierecht geschonden door de beperking van de toegang tot de procedure voor internationale bescherming, de onrechtmatige bewaring van personen die om deze bescherming verzoeken in transitzones en het terugleiden van illegaal verblijvende derdelanders naar een grensgebied zonder dat de waarborgen in verband met de terugkeerprocedure in acht worden genomen.

Hof: Hongarije is de verplichtingen niet nagekomen die op deze lidstaat rusten krachtens artikel 5, artikel 6, lid 1, artikel 12, lid 1, en artikel 13, lid 1, van richtlijn 2008/115/EG, krachtens artikel 6, artikel 24, lid 3, artikel 43 en artikel 46, lid 5, van richtlijn 2013/32/EU, en krachtens de artikelen 8, 9 en 11 van richtlijn 2013/33/EU,

– door te bepalen dat verzoeken om internationale bescherming van derdelanders of staatlozen die na aankomst uit Servië op het Hongaarse grondgebied de procedure voor internationale bescherming willen doorlopen alleen in de Röske-transitzone (Hongarije) en de Tompa-transitzone (Hongarije)

kunnen worden gedaan, en daarbij een vaste en algemene bestuurspraktijk te hanteren die het aantal verzoekers dat dagelijks deze transitzones binnen mag drastisch beperkt;

– door in de Rösztke- en de Tompa-transitzone een stelsel van algemene bewaring van personen die om internationale bescherming verzoeken in te voeren zonder de waarborgen van artikel 24, lid 3, en artikel 43 van richtlijn 2013/32 en van de artikelen 8, 9 en 11 van richtlijn 2013/33 in acht te nemen;

– door de verwijdering van alle illegaal op het Hongaarse grondgebied verblijvende derdelanders mogelijk te maken, met uitzondering van degenen die ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben begaan, zonder dat daarbij de procedures en waarborgen van artikel 5, artikel 6, lid 1, artikel 12, lid 1, en artikel 13, lid 1, van richtlijn 2008/115 in acht worden genomen, en

– door het antwoord op de vraag of personen die om internationale bescherming verzoeken en binnen de reikwijdte van artikel 46, lid 5, van richtlijn 2013/32 vallen, hun recht kunnen uitoefenen om op het Hongaarse grondgebied te blijven, afhankelijk te maken van voorwaarden die in strijd zijn met het Unierecht.

Het beroep wordt verworpen voor het overige.

- EU-Hof: Wijzigingen in Hongaarse asielwetgeving in strijd met het EU-recht ([ECER](#))
- The CJEU finds pushbacks in Hungary illegal ([Verfassungsblog](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 23 december 2020 – [ECLI:NL:RVS:2020:3034](#)

Vreemdelingenbewaring – Ambtshalve toetsing van “voldoende voortvarendheid”?

Richtlijn 2013/33/EU (Opvangrichtlijn). Richtlijn 2008/115/EG (Terugkeerrichtlijn). Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublinverordening). De Afdeling bestuursrechtspraak stelt de vraag in twee zaken waarin een man uit Sierra Leone en een man uit Algerije in vreemdelingenbewaring zijn gesteld, in afwachting van hun uitzetting uit Nederland. Vreemdelingenbewaring is een ingrijpende maatregel. Daarom zijn er voorwaarden aan verbonden. Daarbij is relevant of de vreemdeling probeert zich aan zijn uitzetting te onttrekken en of de staatssecretaris voortvarend genoeg te werk gaat bij de uitzetting van de vreemdeling. De vraag is of dit ambtshalve getoetst of niet. In de zaken van de beide mannen is de voorwaarde van voldoende voortvarendheid niet naar voren gebracht in hun procedure bij de rechtbank. Toch heeft de rechtbank ambtshalve aan die voorwaarde getoetst, en geoordeeld dat de vreemdelingenbewaring in beide gevallen onrechtmatig was. De Nederlandse wet verbiedt zo'n ambtshalve toets. Maar het is niet uitgesloten dat relevante Europese richtlijnen de bestuursrechter daartoe wel verplichten. De Afdeling bestuursrechtspraak wil daarover nu uitsluitsel van het Europese Hof. Beide vreemdelingen hadden rechtmatig verblijf in Nederland op het moment dat zij in bewaring werden gesteld. De inbewaringstellingen van de vreemdelingen zijn inmiddels opgeheven. De procedures gaan nog over het recht op schadevergoeding bij onrechtmatige detentie.

- Afdeling bestuursrechtspraak stelt vragen aan Europees Hof over vreemdelingenbewaring ([persbericht RvS](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 25 september 2020 (ECER 3.12.2020) – [zaak C-560/20 – Landeshauptmann von Wien](#)

Gezinshereniging – Alleenstaande minderjarige die als vluchteling is erkend – Meerderjarigheid

Richtlijn 2003/86/EG. Artikel 8 EVRM. Artikel 20 VWEU. Deze drie procedures betreffen respectievelijk de ouders (CR en GF) en de meerderjarige zus (TY) van de in Oostenrijk erkende vluchteling RI. In hun verzoeken vragen de verzoekers om gezinshereniging met RI. RI was als alleenstaande minderjarige naar Oostenrijk gekomen waar hij als vluchteling werd erkend. Allebetrokkenen zijn Syrische staatsburgers. De verzoeken zijn bij beschikking afgewezen omdat RI intussen meerderjarig was geworden. Vervolgens dienden verzoekers een verzoek in waarbij zij zich beriepen op de richtlijn en, wat TY betreft omdat zij zorgbehoevend is (vanwege cerebrale parese), op artikel 8 EVRM. Ook deze verzoeken werden afgewezen omdat de aanvraag niet „binnen drie

maanden na de toekenning van de vluchtelingenstatus” van RI was ingediend. Hierop stelden verzoekers beroep in bij de verwijzende rechter.

Prejudiciële vragen:

I. Kunnen de ouders, die derdelander zijn, van een vluchteling die als alleenstaande minderjarige asiel heeft aangevraagd en nog als minderjarig asiel heeft verkregen, zich nog beroepen op artikel 2 onder f), juncto artikel 10, lid 3, onder a), van richtlijn 2003/86/EG wanneer de vluchteling na de verlening van asiel, maar tijdens de procedure voor de afgifte van een verblijfstitel aan zijn ouders, meerderjarig is geworden?

II. Indien vraag I bevestigend moet worden beantwoord: is het in een dergelijk geval noodzakelijk dat de ouders van de derdelander de in het arrest van het Hof van 12 april 2018, C-550/16, A en S, punt 61, genoemde termijn in acht nemen voor de indiening van een verzoek om gezinshereniging, te weten „in beginsel [...] binnen drie maanden na de datum van erkenning van de vluchtelingenstatus van de betrokken minderjarige”?

III. Indien vraag I bevestigend moet worden beantwoord: moet aan de meerderjarige zus, die derdelander is, van een erkend vluchteling rechtstreeks op grond van het Unierecht een verblijfstitel worden verleend, wanneer de ouders van de vluchteling, in geval van weigering van de verblijfstitel aan de meerderjarige zus van de vluchteling, de facto gedwongen zouden zijn af te zien van hun recht op gezinshereniging op grond van artikel 10, lid 3, onder a), van richtlijn 2003/86/EG, omdat de meerderjarige zus van de vluchteling wegens haar gezondheidstoestand permanente verzorging van haar ouders behoeft en dus niet alleen in het land van herkomst kan achterblijven?

IV. Indien vraag II bevestigend moet worden beantwoord: aan de hand van welke criteria moet worden beoordeeld of een dergelijk verzoek om gezinshereniging tijdig is ingediend, dat wil zeggen „in beginsel” binnen een termijn van drie maanden in de zin van de overwegingen in het arrest van het Hof van 12 april 2018, C-550/16, A en S, punt 61?

V. Indien vraag II bevestigend moet worden beantwoord: kunnen de ouders van de vluchteling nog een beroep doen op hun recht op gezinshereniging krachtens artikel 10, lid 3, onder a), van richtlijn 2003/86/EG, wanneer drie maanden en één dag zijn verstreken tussen de dag waarop de minderjarige als vluchteling is erkend en hun verzoek om gezinshereniging?

VI. Kan een lidstaat in het kader van een gezinsherenigingsprocedure op grond van artikel 10, lid 3, onder a), van richtlijn 2003/86/EG in beginsel van de ouders van de vluchteling vereisen dat zij voldoen aan de voorwaarden van artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/86/EG?

VII. Is het vereiste dat is voldaan aan de voorwaarden van artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/86/EG in het kader van een gezinshereniging in de zin van artikel 10, lid 3, onder a), van richtlijn 2003/86/EG afhankelijk van de vraag of het verzoek om gezinshereniging binnen drie maanden na de toekenning van de vluchtelingenstatus is ingediend in de zin van artikel 12, lid 1, derde alinea, van richtlijn 2003/86/EG?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – EVA – Noorwegen – (ECER 7.12.2020) – zaak E-16/20 - Q and others

Unieburgerschap

Richtlijn 2004/38/EG. One of the questions is whether a child - who is the descendant of the EEA national's spouse, who was granted a right of residence using the EEA national as a reference person - also derives such a right under the Directive alone or in the light of the EEA Agreement? And what if the EEA national has applied for divorce from the parent of that child before departing from the country?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

No, the Spanish Constitutional Court has not endorsed migrant push-backs in Ceuta and Melilla ([Verfassungsblog](#))

Terugkeerrichtlijn - Ongewenst vreemdeling - Inreisverbod – Illegaal verblijf - gevangenisstraf

Richtlijn 2008/115/EG De vraag is of de bepalingen van richtlijn 2008/115/EG zich verzetten tegen nationale strafwetgeving die illegaal verblijf bestraft met een gevangenisstraf. Art. 197 Sr. Art. 11.2 Terugkeerrichtlijn. Uitleg HvJ EU 26 juli 2017, ECLI:EU:C:2017:590. Uitgangspunt bij het verzoek om een prejudiciële beslissing is dat tegen verdachte op 19 maart 2013 een inreisverbod is uitgevaardigd, dat aan dat inreisverbod ten grondslag ligt het terugkeerbesluit van diezelfde datum alsmede de vaststelling dat verdachte een gevaar vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid a.b.i. art. 66a.7.ahf en onder b Vw 2000 en dat verdachte na die datum geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland. Voorts staat vast dat verdachte Nederland na die datum niet heeft verlaten, zodat het moment waarop de in art. 11.2 van de terugkeerrichtlijn bedoelde termijn van 5 jr. ingaat nog niet is verstreken. HR stelt prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en houdt ieder verdere beslissing aan. De vraag luidt: "Is een nationale strafbaarstelling die inhoudt dat strafbaar is verblijf van een onderdaan van een derde land op het grondgebied van Nederland nadat tegen hem een inreisverbod is uitgevaardigd met toepassing van art. 66a.7 Vw 2000, terwijl o.g.v. het nationale recht tevens vaststaat dat deze vreemdeling geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland en voorts vaststaat dat de stappen van de in de terugkeerrichtlijn vastgelegde terugkeerprocedure zijn doorlopen maar daadwerkelijke terugkeer niet heeft plaatsgevonden, verenigbaar met het Unierecht, in het bijzonder met het oordeel van het HvJ in het arrest van 26 juli 2017 inzake Ouhrami/Nederland (zaak C-225/16, ECLI:EU:C:2017:590, onder 49) dat het in artikel 11 van de terugkeerrichtlijn bedoelde inreisverbod pas 'rechtsgevolgen' teweegbrengt vanaf het tijdstip van terugkeer van de vreemdeling naar zijn land van herkomst of een ander derde land?". Het HvJ EU heeft de prejudiciële vraag van de HR beantwoord bij **arrest van 17 september 2020** (zie [ECLI:EU:C:2020:724](#)), de PG bij de HR heeft geconcludeerd (zie conclusie, 13 oktober 2020, [ECLI:NL:PHR:2020:935](#)). De HR heeft op 1 december uitspraak gedaan.

De HR overweegt: Artikel 197 Sr stelt onder meer strafbaar het als vreemdeling in Nederland verblijven terwijl de verdachte weet of ernstige reden heeft te vermoeden dat tegen hem - met toepassing van artikel 66a lid 7 Vw 2000 - een inreisverbod is uitgevaardigd. Gelet op de in artikel 197 Sr gebruikte woorden 'dat een inreisverbod is uitgevaardigd' en de in het arrestweergegeven wetsgeschiedenis, ziet deze bepaling op illegaal verblijf in weerwil van de uitvaardiging van een inreisverbod en niet slechts op illegaal verblijf na schending van dat verbod. De Hoge Raad onderschrijft aldus de uitleg van artikel 197 Sr, zoals vermeld in het arrest van het HvJEU van 17 september 2020 onder 37. Dat in de wetsgeschiedenis daarnaast ten onrechte ook enkele malen wordt gesproken over "overtreding van het inreisverbod" doet daaraan niet af. Het hiervoor bedoelde verblijf is - als het in de wetsgeschiedenis genoemde 'gekwalificeerd illegaal verblijf' - strafbaar wanneer de verdachte weet, of ernstige reden heeft te vermoeden, dat tegen hem het inreisverbod is uitgevaardigd.

In het bijzonder stelt artikel 197 Sr niet als voorwaarde voor strafrechtelijke aansprakelijkheid dat de verdachte na het uitgevaardigde inreisverbod het grondgebied van de Europese Unie (hierna: EU) heeft verlaten zodat het inreisverbod ook daadwerkelijk is ingegaan. Evenmin stelt deze bepaling als voorwaarde dat het gegeven inreisverbod is geschonden doordat de verdachte - na het verlaten van de EU - in strijd met het inreisverbod de EU weer is binnengekomen. Voor zover het cassatiemiddel van een andere opvatting uitgaat, faalt het.

Voor zover het cassatiemiddel betoogt dat de hiervoor gegeven uitleg van artikel 197 Sr in strijd is met Richtlijn 2008/115/EG van 16 december 2008 (hierna ook: de terugkeerrichtlijn), berust het op een onjuiste rechtsopvatting. In het arrest van 17 september 2020 heeft het HvJEU immers overwogen dat in beginsel niet onverenigbaar is met in het bijzonder artikel 11 van de terugkeerrichtlijn "dat het nationale recht voor de omschrijving van het strafbare gedrag van een derdelander verwijst naar zijn illegale verblijf in de betrokken lidstaat terwijl hij er kennis van heeft dat jegens hem een inreisverbod is uitgevaardigd wegens dergelijk gedrag of een dergelijk gevaar." Mede op basis daarvan heeft het HvJEU voor recht verklaard dat de terugkeerrichtlijn "zich niet verzet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die bepaalt dat een gevangenisstraf kan worden opgelegd aan een illegaal verblijvende derdelander jegens wie de stappen van de bij die richtlijn ingestelde terugkeerprocedure zijn doorlopen zonder dat de betrokkene het grondgebied van de lidstaten daadwerkelijk heeft verlaten, wanneer het strafbaar gestelde gedrag is omschreven als illegaal verblijf terwijl de betrokkene kennis heeft van een inreisverbod dat is uitgevaardigd met

name vanwege de strafrechtelijke antecedenten van de betrokkene of vanwege het gevaar dat hij vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid, mits het strafbaar gestelde gedrag niet is omschreven door verwijzing naar schending van dat inreisverbod en deze regeling voldoende toegankelijk en nauwkeurig is en de toepassing ervan voldoende voorzienbaar is, teneinde willekeur te voorkomen.”

Gelet op de bewoordingen van artikel 197 Sr en de wetsgeschiedenis, voorziet artikel 197 Sr in een toegankelijke, nauwkeurige en voorzienbare strafbaarstelling van ‘gekwalificeerd illegaal verblijf’ zodat deze voldoet aan de vereisten van artikel 49 lid 1 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 7 lid 1 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Daarbij is ook van belang dat artikel 197 Sr niet de schending van het gegeven inreisverbod strafbaar stelt of bij de omschrijving van het strafbaar gestelde gedrag verwijst naar de schending van dat verbod, maar slechts naar de uitvaardiging daarvan.

- Over de uitleg van de in artikel 197 Sr gebruikte woorden ‘dat een inreisverbod is uitvaardigd’ (na een prejudiciële vraag aan het HvJ EU). ([SRUpdate](#))

RECHTSPRAAK NL – Raad van State - 16 december 2020 - [ECLI:NL:RVS:2020:3017](#)

Gevaar voor openbare orde

Deze uitspraak gaat over de vraag of het arrest van het Hof van Justitie van 2 mei 2018, in de zaken K. en H.F., [ECLI:EU:C:2018:296](#), betekent dat de staatssecretaris ondeugdelijk heeft gemotiveerd dat de vreemdeling nog steeds een actueel, werkelijk en voldoende ernstig gevaar voor de openbare orde vormt en of artikel 8 van het EVRM zich verdraagt met handhaving van het inreisverbod. Deze uitspraak gaat dus niet over de vraag of aan de vreemdeling terecht artikel 1(F) van het Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen.

- Staatssecretaris J&V zal altijd actuele bedreiging voor de openbare orde moeten onderzoeken ([persbericht RvS](#))
- 1 F’ers: Staatssecretaris van J&V zal altijd actuele bedreiging voor de openbare orde moeten onderzoeken ([NJB](#))

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 30 december 2020 - [ECLI:NL:RVS:2020:3045](#)

Intrekken Nederlandse nationaliteit - Syriëganger

Rijkswet op het Nederlanderschap. Artikelen 3, 8 en 14 EVRM. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft het Nederlanderschap van appellant ingetrokken. Appellant heeft vanaf zijn geboorte, de Nederlandse en Marokkaanse nationaliteit gehad. De staatssecretaris heeft zijn Nederlanderschap ingetrokken, omdat hij onherroepelijk is veroordeeld tot vier jaren gevangenisstraf waarvan twee jaren voorwaardelijk met proeftijd wegens het met het oogmerk om moord en doodslag met een terroristisch oogmerk voor te bereiden zich gelegenheid, middelen en inlichtingen verschaffen en voorwerpen voorhanden hebben waarvan hij weet dat zij bestemd zijn tot het plegen van het misdrijf en wegens het opzettelijk zich vaardigheden verwerven tot het plegen van een terroristisch misdrijf. Bewezen is verklaard dat appellant in de periode van 1 maart 2013 tot en met 3 februari 2014 is afgereisd naar Syrië.

- Raad van State: Afpakken nationaliteit Syriëgangers geen discriminatie ([NRC](#))

RECHTSPRAAK NL – Raad van State - 24 december 2020 – [ECLI:NL:RVS:2020:3118](#)

Deze zaak is aangehouden in afwachting van de beantwoording van prejudiciële vragen, gegeven bij het arrest van het HvJ van 12 december 2019 in [gevoegde zaken C-381/18 en C-382/18](#), G.S. en V.G.

NOOT – bij EHRM 24 november 2020, Unuane t. het VK

- Unuane v United Kingdom: does the Convention require “pure” proportionality? ([strasbourgobservers](#))
- Deportation and family rights ([UK human rights blog](#))
- Strasbourg finds Nigerian man’s deportation violated article 8 ([UK immigration law blog](#))

BREXIT

Voorstel voor een verordening: Amending the Regulation on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS), Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))

OVERIG

- Widely-used asylum and migration legal handbook updated ([FRA](#))
- Migration: Fundamental rights issues at land borders ([FRA](#))
- The Pact and Detention: An Empty Promise of ‘certainty, clarity and decent conditions’ ([EU migration law blog](#))
- Border Procedure: Efficient Examination or Restricted Access to Protection? ([EU migration law blog](#))
- The New Pact on Migration and Asylum: What it is not and what it could have been ([EU migration law blog](#))
- EU cooperation on migration with partner countries within the New Pact: new instruments for a new paradigm? ([EU migration law blog](#))
- Legal Pathways to Protection: Towards a Common and Comprehensive Approach? ([EU migration law blog](#))
- Migrant or Asylum Seeker: Is the distinction still relevant? ([Leiden law blog](#))
- Grenzen aan grensprocedures? ([Verblijfblog](#))

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin” cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

Belastingen

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-44/19 – Repsol Petróleo – Spanje – ECLI:EU:C:2020:982 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Heffing van belasting over energieproducten en elektriciteit – Gelijktijdige productie van energieproducten en andere producten

Richtlijn 2003/96/EG. Het Unierecht harmoniseert de basisregels voor de heffing van belasting over energieproducten en stelt tevens een minimumniveau voor deze belasting vast. Het gebruik van energieproducten voor de vervaardiging van andere energieproducten is evenwel niet aan deze belasting onderworpen. De Spaanse belastingautoriteiten hebben Repsol verplicht om voor de belastingjaren 2007 en 2008 accijns op minerale oliën te betalen in verband met het gebruik dat de vennootschap ervan heeft gemaakt als verwarmingsbrandstof in haar productieproces. Het betrof het gebruik van de door de vennootschap geproduceerde minerale oliën voor zover in dat productieproces ook niet-energiegerelateerde producten werden vervaardigd. Volgens de belastingautoriteiten dienen de in het productieproces gebruikte minerale oliën namelijk te worden belast naar verhouding van de hoeveelheid niet-energiegerelateerde producten die in dat proces worden verkregen.

Hof: Artikel 21, lid 3, eerste volzin, van richtlijn 2003/96 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een bedrijf dat energieproducten produceert die bestemd zijn om als motor- of verwarmingsbrandstof te dienen, energieproducten verbruikt die het zelf heeft geproduceerd en daarbij ook onvermijdelijk niet-energiegerelateerde producten verkrijgt die een economische waarde hebben, het deel van het verbruik dat leidt tot de verkrijging van dergelijke niet-energiegerelateerde producten niet valt onder de in die bepaling bedoelde uitzondering op het belastbaar feit waardoor belasting op energieproducten verschuldigd wordt.

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-620/19 – J & S Service – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:1011 – conclusie – arrest

Afhandeling faillissement door curator - Inzageverzoek aan belastingautoriteit van fiscale gegevens – Geheimhoudingsplicht - Bevoegdheid van het Hof artikel 267 VWEU – Dzodzi-rechtspraak

Samenvatting onder: prejudiciële procedure HvJ

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-346/19 – Bundeszentralamt für Steuern – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1050 – geen conclusie – arrest

Btw-teruggave - Factuurnummers

Richtlijn 2008/9/EG. Y, een in Oostenrijk gevestigde onderneming, heeft een verzoek om teruggaaf ingediend van het btw-tegoed waarover zij beschikte voor de periode van juli tot en met september 2012. In het door Y ingevulde aanvraagformulier bestond het nummer dat voor elk van de betrokken diensten of goederen als factuurnummer was vermeld niet in een opeenvolgend factuurnummer, maar in een ander nummer, dat verwees naar de factuur. De federale belastingdienst heeft de teruggaafverzoeken van de genoemde facturen afgewezen. Ter motivering van deze afwijzing heeft de federale belastingdienst aangegeven dat Y niet binnen de gestelde termijn, namelijk vóór 30 september 2013, een teruggaafverzoek had ingediend overeenkomstig de wettelijke vereisten. In dat verband heeft de federale belastingdienst aangevoerd dat hij Y vóór het verstrijken van deze termijn tot driemaal toe had verwittigd dat de factuurnummers die werden vermeld in haar verzoek niet voldeden aan de wettelijke vereisten. De verwijzende rechter wil o.a. weten of ook de vermelding in het verzoek van het referentienummer van een factuur, die als aanvullend indelingscriterium naast het factuurnummer op een factuur staat vermeld, volstaat. Geldt een teruggaafverzoek waarin in plaats van het factuurnummer het referentienummer van een factuur is vermeld als formeel volledig en in de zin van artikel 15, lid 1, tweede volzin, van richtlijn 2008/9 ingediend binnen de termijn?

Hof: Artikel 8, lid 2, onder d), en artikel 15, lid 1, van richtlijn 2008/9/EG moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer een verzoek om teruggaaf van de btw geen opeenvolgend factuurnummer maar een ander nummer bevat aan de hand waarvan deze factuur, en dus het goed of de dienst in kwestie, kan worden geïdentificeerd, de belastingdienst van de lidstaat van teruggaaf dit verzoek moet beschouwen als „ingediend” in de zin van artikel 15, lid 1, van richtlijn 2008/9 en moet overgaan tot de beoordeling ervan. In het kader van deze beoordeling, en behalve in het geval waarin deze belastingdienst reeds over het origineel van de factuur of een afschrift daarvan beschikt, kan hij de aanvrager verzoeken om een opeenvolgend nummer mee te delen waardoor de factuur eenduidig wordt geïdentificeerd en kan hij, indien de aanvrager niet binnen de in artikel 20, lid 2, van die richtlijn, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/66, bepaalde termijn van een maand aan dat verzoek voldoet, het teruggaafverzoek afwijzen.

- 📌 Voor btw-teruggaafverzoek is niet altijd opeenvolgend factuurnummer vereist (Taxlive)

EHRM factsheet

Taxation

Belastingen, accijns

CONSULTATIE

Belasting op tabak – accijns (aanpassing van de regels), Feedback mogelijk van 8 December 2020 - 05 Januari 2021 ([EC](#))

BREXIT

[Kennissegeving EC over accijns](#), 10 december 2020 (alleen Engels)

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-488/18 – Golfclub Schloss Igling – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1013 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Diensten die nauw samenhangen met beoefening van sport – Rechtstreekse werking – Begrip „instelling zonder winstoogmerk”

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de weigering van het Finanzamt om een btw-vrijstelling te verlenen voor bepaalde door Golfclub verleende diensten die nauw verband houden met golfen.

De kernvraag die in de onderhavige zaak aan de orde wordt gesteld is of artikel 132, lid 1, onder m), van richtlijn 2006/112, waarvan de bewoordingen weliswaar eenvoudigweg verwijzen naar „sommige diensten welke nauw samenhangen met de beoefening van sport”, niettemin kan worden geacht voldoende nauwkeurig en onvoorwaardelijk te zijn en derhalve rechtstreekse werking te hebben. Nederland heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 132, lid 1, onder m), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat het geen rechtstreekse werking heeft, zodat – indien volgens de wetgeving van een lidstaat ter omzetting van deze bepaling slechts een beperkt aantal diensten welke nauw samenhangen met de beoefening van sport of met lichamelijke opvoeding zijn vrijgesteld van btw – een instelling zonder winstoogmerk zich niet rechtstreeks op deze bepaling kan beroepen voor de nationale rechterlijke instanties teneinde de vrijstelling te verkrijgen voor andere, door die instelling ten behoeve van beoefenaars van die activiteiten verrichte diensten welke nauw samenhangen met de beoefening van sport of met lichamelijke opvoeding en ingevolge deze wetgeving niet zijn vrijgesteld.

Artikel 132, lid 1, onder m), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „instelling zonder winstoogmerk” in de zin van die bepaling een autonoom begrip van het Unierecht is dat vereist dat een dergelijke instelling, bij ontbinding ervan, de door haar behaalde winst die groter is dan het door haar leden gestorte aandelenkapitaal en de marktwaarde van hun inbreng in natura, niet aan die leden mag uitkeren.

- 📌 EU-Hof: btw-vrijstelling voor sport in de btw-richtlijn heeft geen rechtstreekse werking ([ECER](#))
- 📌 Btw-sportvrijstelling heeft geen rechtstreekse werking ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-449/19 – WEG Tevesstraße – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1038 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Geen btw-vrijstelling voor leveringen van warmte door verenigingen van eigenaren

Richtlijn 2006/112/EG. Een vereniging van eigenaren heeft warmte geleverd ten behoeve van de eigenaren en de belasting over de toegevoegde waarde (btw) over de kosten voor die activiteit als voorbelasting in aftrek gebracht. De bevoegde belastingdienst heeft die aftrek verworpen. Die dienst was van mening dat de levering van warmte ten behoeve van de eigenaren op grond van het Duitse recht is vrijgesteld van btw. In die context wil de verwijzende rechter vernemen of richtlijn 2006/112/EG zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling krachtens welke btw-vrijstelling wordt verleend voor leveringen van warmte door verenigingen van eigenaren ten behoeve van de

eigenaren. Wanneer wordt een tegenprestatie voor de levering van goederen (zoals warmte) geacht voldoende te zijn afgestemd op het „voordeel” dat die handeling oplevert, om „onder bezwarende titel” te zijn verricht als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de btw-richtlijn.

Hof: Artikel 135, lid 1, onder l), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling die de levering van warmte door een vereniging van woningeigenaren aan de eigenaren die deel uitmaken van die vereniging, vrijstelt van btw.

- 📌 Duitse btw-vrijstelling voor levering van warmte door VvE in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

**HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-656/19 – BAKATI PLUS – Hongarije
ECLI:EU:C:2020:1045 – [conclusie](#) – [arrest](#)**

Vrijstellingen bij uitvoer – Goederen die deel uitmaken van persoonlijke bagage van niet in de Unie gevestigde reizigers – Begrip ‚persoonlijke bagage’

Richtlijn 2006/112/EG. In richtlijn 2006/112/EG is bepaald dat leveringen van goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers naar buiten de Europese Unie onder bepaalde voorwaarden zijn vrijgesteld van de btw. De verwijzende rechter verzoekt het Hof om uitlegging van het begrip „persoonlijke bagage van reizigers”. Hij vraagt zich in het bijzonder af of hij gebruik mag maken van de douanewetgeving waarin dezelfde of een soortgelijke uitdrukking wordt gebruikt, dan wel of hij uitsluitend rekening dient te houden met de „algemene betekenis van de woorden”.

Hof: De vrijstelling als bedoeld in artikel 147, lid 1, van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de goederen die een niet in de EU gevestigde particulier voor commerciële doeleinden uit de EU meeneemt met het oog op de doorverkoop ervan in een derde land, niet onder die vrijstelling vallen.

Artikel 146, lid 1, onder b), en artikel 147 van richtlijn 2006/112 staan niet in de weg aan nationale rechtspraak volgens welke de belastingdienst – wanneer hij vaststelt dat er niet is voldaan aan de voorwaarden voor de btw-vrijstelling voor goederen die deel uitmaken van de persoonlijke bagage van reizigers, maar dat de goederen in kwestie wel daadwerkelijk door de afnemer naar een plaats buiten de Unie zijn vervoerd – verplicht is te onderzoeken of de btw-vrijstelling van artikel 146, lid 1, onder b), kan worden toegepast op de levering in kwestie, ook al zijn de toepasselijke douaneformaliteiten niet uitgevoerd en had de afnemer bij aankoop niet de bedoeling om gebruik te maken van laatstgenoemde vrijstelling.

Artikel 146, lid 1, onder b), en artikel 147 van richtlijn 2006/112, alsook de beginselen van fiscale neutraliteit en evenredigheid, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale praktijk waarbij de belastingdienst een belastingplichtige automatisch de btw-vrijstelling van elk van deze bepalingen weigert wanneer hij vaststelt dat die belastingplichtige het formulier op basis waarvan de afnemer zich heeft beroepen op de vrijstelling van artikel 147 te kwader trouw heeft opgesteld, terwijl het vaststaat dat de goederen in kwestie het grondgebied van de Unie hebben verlaten. In die omstandigheden moet de in dat artikel 146, lid 1, onder b), bepaalde btw-vrijstelling wel worden geweigerd indien de niet-naleving van een formeel vereiste tot gevolg heeft dat het leveren van het zekere bewijs dat aan de materiële voorwaarden voor de toepassing van deze vrijstelling is voldaan, wordt verhinderd of indien wordt vastgesteld dat die belastingplichtige wist of had moeten weten dat de handeling in kwestie deel uitmaakte van fraude die de werking van het gemeenschappelijke btw-stelsel in gevaar brengt.

- 📌 Btw-vrijstelling voor ‚reisbagage’ niet van toepassing bij commerciële doorverkoop ([Taxlive](#))

**HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-801/19 – Franck – Kroatië –
ECLI:EU:C:2020:1049 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)**

Vrijstellingen btw – Begrippen ‚verlening van kredieten’ en ‚andere handelspapieren’

Richtlijn 2006/112/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de vaststelling van de btw die is verschuldigd wegens de vergoeding die Franck heeft ontvangen als tegenprestatie voor de terbeschikkingstelling aan Konzum van middelen die zij heeft verkregen van

factoringmaatschappijen die in het bezit waren van door Konzum uitgegeven orderbriefjes waarvan Franck de terugbetaling waarborgde.

Hof: Artikel 135, lid 1, onder b) en d), van richtlijn 2006/112/EG, moet aldus worden uitgelegd dat de hierbij vastgestelde vrijstelling van de btw voor respectievelijk de verlening van kredieten en handelingen betreffende andere handelspapieren, geldt voor een handeling die erin bestaat dat een belastingplichtige tegen vergoeding middelen ter beschikking stelt van een andere belastingplichtige, die hij heeft verkregen bij een factoringmaatschappij nadat hij aan deze een door de tweede belastingplichtige uitgegeven orderbriefje heeft overgedragen, waarbij de eerste belastingplichtige deze factoringmaatschappij de terugbetaling van dit orderbriefje waarborgt wanneer dit opeisbaar wordt.

- Btw-vrijstelling van toepassing bij terbeschikkingstelling middelen ([Taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 21 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) - C-570/20 - Direction départementale des finances publiques de la Haute-Savoie

Btw-richtlijn – Verzwijging in btw-aangifte – Cumulatie sancties - Ne-bis-in-idembeginsel

Richtlijn 2006/112/EG. Artikel 50 EU Handvest. Verzoeker is veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf, met name omdat hij op frauduleuze wijze transacties aan de btw-vaststelling en daarmee volledig dan wel gedeeltelijk aan de btw-afdracht had onttrokken. Verzoeker heeft voor het hof van beroep om vrijspraak verzocht en stelt dat zijn veroordeling in strijd is met het door artikel 50 EU Handvest gewaarborgde ne-bis-in-idembeginsel. Voor dezelfde feiten is tegen hem persoonlijk reeds een navorderingsprocedure ingesteld, die aanleiding heeft gegeven tot fiscale boetes van 40% van de ontweken belasting. Volgens verzoeker is de algehele strengheid van het strafstelsel onevenredig.

Vraag is o.a. of de Franse regeling voldoet aan het vereiste dat de omstandigheden waarin een verzwijging in de btw-aangifte kan leiden tot een cumulatie van vervolgingsmaatregelen en sancties van strafrechtelijke aard, duidelijk en voorzienbaar moeten zijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 11 november 2020 (ECER 21.12.2020) - C-607/20 GE - Aircraft Engine Services

Waardebonnen voor werknemers – Beloningsprogramma voor werknemers – Voor eigen privédoeleinden of andere bedrijfsdoeleinden?

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag is o.a. of de uitgifte van voor externe detailhandelaren bestemde waardebonnen aan werknemers door een belastingplichtige in het kader van een beloningsprogramma voor goed presterende werknemers, een dienst "voor eigen privédoeleinden of voor privédoeleinden van zijn personeel, of, meer in het algemeen, voor andere dan bedrijfsdoeleinden" in de zin van artikel 26, lid 1, onder b) van de btw-richtlijn vormt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 23 juli 2020 (ECER 22.12.2020) - C-582/20 - SC Cridar Cons

Belastingfraude - Opschorting bezwaarprocedure wegens strafzaak

Richtlijn 2006/112/EG. In eerste instantie is vastgesteld dat voldaan is aan de voorwaarden voor btw-aftrek. In 2015 heeft het parket een strafrechtelijk onderzoek ingeleid waarin meerdere personen beschuldigd werden van belastingfraude, waaronder de bestuurder van Cridar Cons. De belastingdienst heeft in oktober 2016 het heronderzoek uitgevoerd en heeft vervolgens btw-aftrek geweigerd over alles wat Cridar Cons van vijf door het parket aangewezen vennootschappen had gekocht, en heeft aanvullende fiscale verplichtingen vastgesteld van 2 103 172 RON. Ook heeft de belastingdienst aangifte gedaan van belastingfraude. Verzoekster heeft bezwaar ingediend tegen de aanslag. Vraag is o.a. of de btw-richtlijn en het EU Handvest in de weg staan aan een nationale regeling die de belastingdienst toestaat dat zij na het opleggen van een aanslag houdende weigering van aftrek van de voorbelasting, de behandeling van het administratief bezwaar opschort tot

uitspraak is gedaan in een strafzaak die aanvullende objectieve elementen kan verschaffen betreffende betrokkenheid van de belastingplichtige bij belastingfraude?

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – Hoge Raad – 17 december 2020 – na prejudiciële verwijzing [ECLI:NL:HR:2019:643](#) - na [HvJ C-331/19](#) Staatssecretaris van Financiën - [ECLI:NL:HR:2020:2082](#)

Btw - Omzetbelasting op sekslustopwekkend middel - Verlaagd tarief voor voedingsmiddelen?

Richtlijn 2006/112/EG. In de jaren 2009-2013 heeft de belastingplichtige op sekslustopwekkende middelen het verlaagde btw-tarief voor voedingsmiddelen toegepast. De belastingautoriteiten hebben de toepassing van dit tarief echter betwist omdat de producten volgens hen niet kunnen worden aangemerkt als voedingsmiddelen in de zin van de relevante btw-bepalingen, en hebben toepassing van het normale tarief opgelegd. Is het verlaagde tarief voor een 'voedingsmiddel' van toepassing? De verwijzende rechter wilde van het Hof vernemen hoe de begrippen „levensmiddelen voor menselijke consumptie” en „producten die gewoonlijk bestemd zijn ter aanvulling of vervanging van levensmiddelen” in punt 1 van bijlage III bij de btw-richtlijn moeten worden uitgelegd.

De Hoge Raad overweegt dat de door het Hof van Justitie gegeven antwoorden meebrengen dat het bij “eet- en drinkwaren die plegen te worden aangewend voor menselijke consumptie” in de zin van post a.1, letter a, van Tabel I gaat om producten die worden geconsumeerd vanwege hun voedingsstoffen voor de opbouw, de energievoorziening en de regulering van het menselijk organisme. De onderhavige producten worden op de verpakkingen ervan aangeprezen als sekslustopwekkende middelen, en worden ook als zodanig gebruikt. Daarom moet ervan worden uitgegaan dat zij zijn samengesteld en verkocht voor andere effecten dan die welke noodzakelijk zijn voor de instandhouding, de werking en de ontwikkeling van het menselijk organisme en niet kunnen worden gerangschikt onder post a.1, letter a of letter c, van Tabel I.

De Hoge Raad verklaart het beroep in cassatie gegrond, vernietigt de uitspraak van het Hof, maar uitsluitend voor zover het betreft de beslissingen over de naheffingsaanslagen, en verwijst het geding naar het Gerechtshof Amsterdam ter verdere behandeling en beslissing van de zaak met inachtneming van dit arrest.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 11 november 2020 (ECER 24.12.2020) – zaak C-598/20 – [Pilsētas zemes dienests](#)

Verplichte verhuur van grond en btw

Richtlijn 2006/112/EG. Geschil over de verplichte verhuur van grond en betaling van btw. Vraag is of de vrijstelling van de btw op transacties betreffende de verhuur van onroerende goederen als bedoeld in artikel 135, lid 1, onder l), van richtlijn 2006/112/EG aldus dient te worden uitgelegd, dat een dergelijke vrijstelling van toepassing is op de verhuur van grond in het geval van verplichte verhuur?

REGELGEVING EU

Uitvoeringsbesluit (EU) 2020/2189 van de Raad van 18 december 2020 waarbij Nederland wordt gemachtigd een bijzondere maatregel in te voeren die afwijkt van de artikelen 168 en 168 bis van Richtlijn 2006/112/EG betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, [PBL 434 van 23.12.2020](#)

COVID-19

- Richtlijn (EU) 2020/2020 van de Raad van 7 december 2020 tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EG wat betreft tijdelijke maatregelen inzake de belasting over de toegevoegde waarde van toepassing op COVID-19-vaccins en medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek, in reactie op de COVID-19-pandemie, *PB L 419 van 11.12.2020*

BREXIT

- [Kennisgeving EC over btw - goederen](#), 10 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving EC over btw - diensten](#), 9 december 2020 (alleen Engels)

Belastingen, douane en tariefindeling

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 3 november 2020 (ECER 21.12.2020) – [zaak C-599/20](#) – [Baltic Master](#)

Douanewetboek – Vaststelling douanewaarde – Verbonden personen

Verordening (EEG) nr. 2913/92. Verordening (EEG) nr. 2454/93. Verordening (EG) nr. 1031/2008. Verordening (EG) nr. 948/2009. Heropende procedure door de bestuursrechter in hoogste aanleg na beslissing EHRM dat de rechterlijke instanties hun weigering om het Hof een prejudiciële vraag te stellen onvoldoende hadden gemotiveerd en daarmee artikel 6 EVRM hadden geschonden. Verzoekster heeft goederen ingevoerd die zij had aangekocht bij verkoper. De douaneautoriteit heeft geweigerd de in de aangifte vermelde transactiewaarde te aanvaarden en gesteld dat de douanewaarde van de goederen niet kon worden vastgesteld aan de hand van een van de in de artikelen 29 en 30 van de in het douanewetboek genoemde methodes.

De verwijzende rechter vraagt onder andere of artikel 29, lid 1, onder d), van verordening (EEG) nr. 2913/92 en artikel 143, lid 1, onder b), e) of f), van verordening (EEG) nr. 2454/93 aldus moeten worden uitgelegd dat de koper en de verkoper worden beschouwd als verbonden personen wanneer, bij gebreke van documenten (officiële gegevens) die een handelspartnerschap of zeggenschap aantonen, de omstandigheden waaronder de transacties tot stand zijn gekomen, echter, op basis van objectieve aanwijzingen, niet worden gekenmerkt door de uitvoering van economische activiteiten in normale omstandigheden, maar eerder door gevallen waarin (1) er met name sprake is van nauwe handelsbetrekkingen op basis van een groot wederzijds vertrouwen tussen de partijen bij de transactie, of (2) een partij bij de transactie zeggenschap uitoefent over de andere partij of een derde zeggenschap uitoefent over beide partijen bij de transactie?

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Hoge Raad – 18 december 2020 – na prejudiciële verwijzing Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2019:631](#) - na [HvJ C-330/19](#) Exter - [ECLI:NL:HR:2020:2081](#)

Actieve veredeling met schorsingssysteem - Niet preferentiële tariefmaatregelen

Verordening (EEG) nr. 2913/92. Berekening douaneschuld bij in het vrije verkeer brengen van veredelde invoergoederen; begrip heffingsgrondslagen omvat niet preferentiële tariefmaatregelen; eindarrest na HvJ 8 oktober 2020, C-330/19, ECLI:EU:C:2020:809.

BNC Fiche

Wijziging verordening Algemene Uniale Exportvergunning (dual-use) in verband met Brexit
(Kamerstuk 22112, nr. 2996)

BREXIT

- Kennisgeving EC over cultuurgoederen, 17 december 2020 (alleen Engels)
- Kennisgeving EC over douane, inclusief preferentiële oorsprong, 23 december 2020 (alleen Engels)

Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 december 2020 – zaak C-337/19 P – Commissie/België en Magnetrol International – ECLI:EU:C:2020:990 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Fiscale rulings – Belgische overwinstregeling - Staatsteun?

Samenvatting onder: [StaatsteunBelgie](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 23 oktober 2020 (1.12.2020) – zaak C-556/20 – [Schneider Electric e.a.](#)

Belastingen – Dividend - Moedermaatschappij

Richtlijn 90/435/EEG. VWEU. Verzoekers (Schneider Electric SA e.a.) vorderen bij de verwijzende rechter de nietigverklaring van de administratieve commentaren in de basisdocumentatie en ook bekendgemaakt in de officiële gids met commentaren van de Franse belastingdienst. Zij stellen dat de aangevochten commentaren een herhaling zijn van de bepalingen tot invoering van de roerende voorheffing in het algemeen belastingwetboek en deze bepalingen zijn, volgens hen, onverenigbaar met artikel 4 van de richtlijn 90/435/EEG. De roerende voorheffing komt namelijk neer op een fiscale maatregel van de lidstaat van een moedermaatschappij waarbij belasting wordt geheven naar aanleiding van de dividenduitkering door de moedermaatschappij en de belastbare grondslag de bedragen van de uitgekeerde dividenden omvat, met inbegrip van die welke afkomstig zijn van de niet-ingezeten dochterondernemingen van deze moedermaatschappij.

De verwijzende rechter vraagt of artikel 4 van de richtlijn 90/435/EEG in de weg staat aan een nationale bepaling die ter afschaffing van economische dubbele belasting over dividenden voorziet in een belastingheffing bij de wederuitkering door een moedermaatschappij van winst die aan haar is uitgekeerd door in een andere lidstaat van de Europese Unie gevestigde dochterondernemingen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 mei 2020 (ECER 9.12.2020) – [C-572/20 - ACC Silicones](#)

Moeder-dochterrichtlijn

Richtlijn 90/435/EEG. Richtlijn 2011/96/EU. Artikelen 49, 54, 63, 65 en 267 VWEU. Vraag is o.a. of artikel 63 VWEU in de weg staat aan een nationale belastingregeling op grond waarvan een in het buitenland gevestigde vennootschap - die dividenden uit deelnemingen ontvangt en de vastgelegde minimumdrempel voor deelneming niet bereikt - voor de belastingteruggaaf verplicht een verklaring van de buitenlandse belastingdienst te overleggen terwijl een binnenlandse vennootschap geen dergelijke verklaring hoeft over te leggen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 6 november 2020 (ECER 22.12.2020) - [C-538/20 - W](#)

Winstberekeningsregels - Vennootschapsbelasting

Artikelen 43 en 49 VWEU. Dubbelbelastingverdrag. De vragen hebben betrekking op de winstberekeningsregels met het oog op het voor de vennootschaps- en bedrijfsbelasting relevante inkomen.

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad - 17 december 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:2097](#)

Vrijheid van kapitaalverkeer

Artikel 63 VWEU. De zaak was aangehouden in afwachting van uitspraak HvJ in de zaak van [Köln-Aktienfonds Deka](#), zaak C-156/17. Beantwoording prejudiciële vragen; art. 27ga AWR; vrijheid van kapitaalverkeer; art. 56 EG (thans art. 63 VWEU); dividendbelasting; art. 10 Wet DB 1965 (tekst tot

1 januari 2008); doelvermogen; art. 28 Wet Vpb 1969; fiscale beleggingsinstelling; vervolg op [ECLI:NL:HR:2020:115](#); het arrest Deka, [ECLI:NL:HR:2020:1674](#), [ECLI:NL:HR:2013:1128](#)

Beroepskwalificaties

PREJUDICIËLE VERWIJZING EVA – 17 december 2020 (ECER) - E-17/20 - Zvonimir Cogelja v The Directorate of Health

Richtlijn 2005/36. When an EEA State issues evidence of qualifications with automatic recognition in other EEA States, must the training be administered by that same State with the result that an EEA State is not to issue such evidence if the training did not take place in that State?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 22 september 2020 (ECER 21.12.2020) - C-590/20 - Presidenza del Consiglio dei Ministri et Ministero dell' Economia e delle Finanze

Titels en werkzaamheden artsen

Richtlijn 75/363/EEG. Richtlijn 82/76/EEG. Vraag is of het recht op passende bezoldiging ook toekomt aan artsen die zich vóór 1982 voor een opleiding hebben ingeschreven? Hebben deze artsen recht op vergoeding van de schade als gevolg van de tardieve omzetting van de richtlijn ten aanzien van het deel van de schadevergoeding na 1 januari 1983?

Beschermd oorsprongsbenaming

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-490/19 – Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier – Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:1043 – persbericht – conclusie – arrest

Beschermd oorsprongsbenaming „Morbier – Niet louter verbod benaming – Misleiding consument

Verordening (EG) nr. 510/2006. Verordening (EU) nr. 1151/2012. Het Franse Hof van Cassatie legt het Hof vragen voor over de beschermd oorsprongsbenaming „Morbier”. De vraag is, kort gezegd, of de bescherming zich ook uitstrekt tot bepaalde uiterlijke kenmerken. Is het verboden een product te vervaardigen met dezelfde technieken dat lijkt op 'Morbier', ook al wordt de beschermd benaming niet gebruikt? Het gaat meer bepaald om de blauwe horizontale ader die typisch is voor de Morbierkaas.

Het hof oordeelt dat het Unierecht in bepaalde omstandigheden de reproductie verbiedt van de vorm of het uiterlijk van een door een BOB beschermd product. Beoordeeld moet worden of deze reproductie de consument kan misleiden, en daarbij moet rekening worden gehouden met alle relevante factoren, waaronder de wijze waarop het product aan het publiek wordt gepresenteerd en in de handel wordt gebracht, alsook de feitelijke context.

Hof: Artikel 13, lid 1, van verordening (EG) nr. 510/2006, respectievelijk van verordening (EU) nr. 1151/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het niet louter het gebruik door een derde van de geregistreerde benaming verbiedt.

Artikel 13, lid 1, onder d), van verordening nr. 510/2006 respectievelijk van verordening nr. 1151/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het de reproductie van de kenmerkende vorm of het kenmerkende uiterlijk van een onder een geregistreerde benaming vallend product verbiedt wanneer deze reproductie de consument kan doen aannemen dat het betrokken product onder deze geregistreerde benaming valt. Beoordeeld moet worden of deze reproductie de normaal geïnformeerde, redelijk omzichtige en oplettende Europese consument kan misleiden, rekening houdend met alle relevante factoren van het concrete geval.

- 📌 Kenmerkende vorm of uiterlijk van beschermd oorsprongsbenaming (BOB) kunnen in bepaalde gevallen worden beschermd ([Boek9.nl](#))

Bestuursrecht

EHRM – ARREST – 3 december 2020 – Papachela en Amazon t. Griekenland - persbericht – arrest (niveau 2) - 12929/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:1203JUD001292918

Samenvatting onder: [Eigendomsrecht](#)[papachela](#)

Brexit

REGELGEVING EU

- Handels – en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds (*PB L 444/14, 31.12.2020*)
- BNC fiche Wijziging verordening Algemene Uniale Exportvergunning (dual-use) in verband met Brexit (*22112, nr. 2996*)
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/2038 van de Commissie van 10 december 2020 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 wat betreft de formulieren voor de verbintenissen van de borg en de in de douanewaarde op te nemen luchtvrachtkosten, teneinde rekening te houden met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie *Pb L 416 van 11.12.2020*
- Besluit nr. 7/2020 van het bij het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie ingestelde Gemengd Comité van 22 december 2020 tot vaststelling van een lijst van 25 personen die bereid en in staat zijn om als leden van een uit hoofde van het Akkoord ingesteld arbitragepanel op te treden [2020/2251], *PB L 443 van 30.12.2020*
  - *Twee Nederlanders benoemd als arbiters voor het Terugtrekkingsakkoord EU-VK (Rijksoverheid.nl)*
Corinna Wissels en Nico Schrijver zijn door de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk benoemd als leden van het arbitragepanel dat bevoegd is om geschillen te beslechten over het Terugtrekkingsakkoord EU-VK. Corinna Wissels is bovendien gekozen als een van de vijf personen die als voorzitter van een panel kunnen optreden.

CONSULTATIE

- Voorstel voor een verordening over luchtveiligheid in het kader van de overgangperiode zoals genoemd in het Terugtrekkingsakkoord van het VK en de EU, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Basic air connectivity regulation, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Common rules ensuring basic road freight and road passenger connectivity following Brexit, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#)) => zie ook: Council endorses transport contingency measures in case of no-deal Brexit ([Raad](#))
- Voorstel voor een verordening: Fishing authorisations for EU vessels in UK waters and fishing operations by UK vessels in EU waters, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#)) zie ook: [Council approves Brexit contingency plan on fisheries](#)
- Voorstel voor een verordening: Amending the Regulation on the establishment, operation and use of the Schengen Information System (SIS), Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))

KENNISGEVINGEN EC (recent geactualiseerd)

- [Kennisgeving EC over cultuurgoederen](#), 17 december 2020
- [Kennisgeving EC over CO2 uitstoot voertuigen](#), 18 december 2020
- [Kennisgeving EC over douane, inclusief preferentiële oorsprong](#), 23 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving EC over "drug precursors"](#), 17 december 2020
- [Kennisgeving EC over EU mededingingsrecht](#), 2 december 2020 (alleen in het Engels)
- [Kennisgeving EC over accijns](#), 10 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving inzake EU regels op het gebied van reizen](#), 2 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving EC over btw - goederen](#), 10 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving EC over btw - diensten](#), 9 december 2020 (alleen Engels)
- [Kennisgeving van de Commissie — Toepassing van het acquis van de Unie op het gebied van geneesmiddelen na het einde van de overgangperiode op markten die van oudsher afhankelijk zijn van de geneesmiddelenvoorziening vanuit of via Groot-Brittannië](#), 22 december 2020

Zie voor een volledig overzicht van kennisgevingen van de Europese Commissie vanaf pagina 119 bij deze nieuwsbrief.

BNC Fiche

Wijziging verordening Algemene Uniale Exportvergunning (dual-use) in verband met Brexit ([Kamerstuk 22112, nr. 2996](#))

KAMERVragen

- Beantwoording Kamervragen over het bereikte akkoord tussen de EU en het VK ([kamerstukken](#))
- Het bericht '5 things to know about Post-Brexit aviation' ([2020-2021, 2020Z24381 - Kamervragen](#))

OVERIG

- Have you considered the effect of Brexit on the territorial scope of a trademark license? ([ipkitten.blogspot.com](#))
- EU Merger Control: Life without the UK – Brexit and Beyond, ([Blog - Kluwer Competition Law Blog](#))
- Brexit – 21 days to go (over IE-recht) ([Kluwerblog](#))
- Brexit tussenstand half december: nog geen akkoord ([ECER](#))
- Brexit-dossier AP ([AP](#))
- Brexit: The Spectre of Reciprocity Evoked Before German Courts ([conflict of laws](#))
- Publication cases post Brexit, Part Two, Jurisdiction and EU Law in the Future – Andrew Stephenson and Sarah Daniel ([Inform](#))
- Publication cases post Brexit, Part One, The EU Law Context – Andrew Stephenson and Sarah Daniel ([Inform](#))
- EU-UK Trade and Cooperation Agreement: protecting European interests, ensuring fair competition, and continued cooperation in areas of mutual interest ([EC](#))
- Analysis 3 of the Brexit deal: Human Rights and EU/UK Trade and Cooperation Agreement ([EU law analysis](#))
- Analysis 2 of the Brexit deal: EU/UK Trade and Cooperation Agreement – overview ([EU law analysis](#))
- Analysis 1 of the Brexit deal: Healthcare entitlements in the EU-UK Trade and Cooperation Agreement ([EU law analysis](#))
- Statement on the end of the Brexit transition period ([EDPB](#))
- Information note on data transfers under the GDPR to the United Kingdom after the transition period ([EDPB](#))
- Seven swans a-swimming. The Hard Brexit for judicial co-operation in civil matters ([GAVL](#))
- Zo is de uitwisseling van persoonsgegevens geregeld in de Brexit-deal ([privacyweb](#))

- Twee Nederlanders benoemd als arbiters voor het Terugtrekkingsakkoord EU-VK ([Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl))
Corinna Wissels en Nico Schrijver zijn door de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk benoemd als leden van het arbitragepanel dat bevoegd is om geschillen te beslechten over het Terugtrekkingsakkoord EU-VK. Corinna Wissels is bovendien gekozen als een van de vijf personen die als voorzitter van een panel kunnen optreden.

Wiki

[Wiki Brexit](#)

Civiel

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 5 november 2020 (ECER 21.12.2020) – zaak C-585/20 – BFF Finance Iberia S.A.U.

Betalingsachterstand – Invorderingskosten

Richtlijn 2011/7/EU. BFF Finance Iberia (verzoeker) heeft vorderingsrechten van meerdere handelsondernemingen verkregen, die allen goederen en diensten hebben geleverd aan medische centra die onder de verantwoordelijkheid van de gezondheidsdienst vallen. De gezondheidsdienst heeft de facturen niet voor de vervaldatum betaald. Verzoeker heeft bij de gezondheidsdienst een schriftelijk verzoek ingediend tot betaling van de facturen te vermeerderen met vertragingsrente en 40 euro aan invorderingskosten voor elk van de facturen die niet binnen de wettelijk vastgestelde termijnen werden betaald. De gezondheidsdienst heeft niet betaald, waarna verzoeker beroep heeft ingesteld bij de bestuursrechter. Vervolgens heeft zij een vordering ingesteld.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitleg van richtlijn 2011/7/EU, waaronder de vraag of artikel 6 van richtlijn 2011/7/EU aldus moet worden uitgelegd dat het bedrag van 40 EUR in ieder geval per factuur geldt, mits de schuldeiser de facturen afzonderlijk heeft aangevoerd in zijn vorderingen bij de bestuursinstantie en de bestuursrechter, dan wel dat het bedrag van 40 EUR in ieder geval per factuur geldt, ook al zijn globale en algemene vorderingen ingesteld?

Consumenten (C)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Kroatië – 27 mei 2020 (ECER 10.12.2020) - C-474/20 - I.D.

Oneerlijk beding – Kredietovereenkomst – Wisselkoersbeding – Variabele rente – Toetreding Kroatië en toepasselijkheid richtlijn

Richtlijn 93/13/EEG. Verzoeker heeft als consument een – aan de CHF gekoppeld – kredietovereenkomst gesloten met de bank (verweerder). De contractuele rente is variabel en zou worden vastgesteld overeenkomstig de door de kredietgever genomen besluiten, met een tegenwaarde in HRK volgens de gemiddelde wisselkoers van de nationale bank. Verzoeker was van mening dat de contractuele bedingen over de gehanteerde wisselkoers en de eenzijdige wijziging van de rentevoet ongeldig waren en heeft de rechter in eerste aanleg verzocht om nietigverklaring van de kredietovereenkomst of, subsidiair, om gedeeltelijke nietigverklaring daarvan.

Eerste vraag is of de richtlijn van toepassing is i.v.m. de toetreding van Kroatië tot de EU (die plaatsvond ná het sluiten van de kredietovereenkomst). De tweede vraag betreft de gevolgen van een aanvullende overeenkomst m.b.t. de reeds gedane betalingen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Kroatië – 15 oktober 2020 (ECER 10.12.2020) - C-567/20 - Zagrebačka banka

Onerlijk beding – Kredietovereenkomst – Wisselkoersbeding – Variabele rente – Interventie wetgever

Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekster heeft als consument met verweerster (de bank) een kredietovereenkomst in CHF gesloten. Dit krediet is in HRK uitbetaald volgens de gemiddelde wisselkoers van de nationale bank en is door verzoekster in HRK afbetaald volgens de gemiddelde wisselkoers ten opzichte van de CHF. Verzoekster benadrukt dat verweerster een oneerlijk en nietig beding tot vaststelling van de aan de hoofdsom gekoppelde valuta (CHF) in de overeenkomst heeft opgenomen alsmede een oneerlijk beding inzake de wijziging van de rentevoet (waardoor de rentevoeten krachtens besluiten van de bank zelf kunnen variëren). Verzoekster heeft noch vóór de sluiting van de overeenkomst noch gedurende de looptijd ervan hierover afzonderlijk onderhandeld. Verzoekster beroept zich op een tegen verweerster ingestelde procedure inzake collectieve rechtsbescherming. Deze procedure inzake collectieve rechtsbescherming heeft zeven jaar geduurd. Het uiteindelijke resultaat van deze procedure is dat zowel het beding inzake de vaststelling van de CHF als valuta als het beding inzake de bij besluiten van de bank gewijzigde rentevoet in alle gedurende de litigieuze periode bij de verwerende banken gesloten kredietovereenkomsten met een valutabeding ter zake van de CHF oneerlijk en nietig zijn verklaard. Overeenkomstig de in Kroatië geldende wetgeving hebben consumenten, onder wie verzoekster, het recht verworven om in afzonderlijke procedures terugbetaling van de door de banken ten onrechte verkregen voordelen te vorderen.

Kan een consument het recht worden ontzegd om de bedingen van een overeenkomst voor de rechter aan te vechten als gevolg van oneerlijke contractuele bedingen, indien de consument op basis van de interventie van de wetgever vrijwillig heeft ingestemd met een wijziging van de oorspronkelijke contractuele relatie?

OVERIG

Report on Annual Conference on Consumer Law organized by ERA with specific highlights of the recent Representative Actions Directive ([conflict of laws](#))

COVID-19

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 5 november 2020 - Le Mailloux t. Frankrijk – persbericht [3.12.120](#) – [beslissing](#) (niveau 2) - [18108/20](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1105DEC001810820](#)

Niet-ontvankelijkheid klacht over Covid-19 maatregelen – Actio popularis

Artikel 34 EVRM. De zaak betreft een klacht tegen de door de Franse Staat genomen maatregelen ter voorkoming en bestrijding van het Covid-19 virus. Klagers stellen dat de maatregelen onvoldoende zijn en dat de Staat daarmee een inbreuk maakt op artikel 2 EVRM (recht op leven), artikel 3 EVRM (verbod op foltering) artikel 8 EVRM (recht op eerbiediging van privé, familie- en gezinsleven) en artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). De Staat heeft immers de positieve verplichting het leven en de persoonlijke integriteit van de personen binnen haar jurisdictie te beschermen.

Het hof overweegt dat klachten alleen ontvankelijk worden verklaard als de klager directe en aanmerkelijke schade kan aantonen. Een actio popularis, waarin een klager niet opkomt voor zijn eigen belang, maar voor het belang van anderen of voor de samenleving als geheel, wordt niet-ontvankelijk verklaard. Aangezien de klacht de gehele Franse bevolking betreft en klagers daarbij niet hebben aangetoond dat sprake is van persoonlijke schade, oordeelt het hof dat de klacht niet-ontvankelijk is.

Hybride zittingen in strafzaken

In deze zaak nam één van de rechters deel aan de zitting door middel van Skype for Business, een tweezijdig audiovisueel communicatiemiddel. Deze rechter zat in quarantaine wegens de coronamaatregelen. Zowel de advocaat van de verdachte als de vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie (OM) stemden in met deze werkwijze.

De procureur-generaal (PG) bij de Hoge Raad diende op 10 november jl. een vordering tot cassatie in het belang der wet in. Hij wil dat de Hoge Raad zich ten behoeve van de rechtspraktijk en de wetgever uitsprekt over de vraag of deze werkwijze toelaatbaar is.

De Hoge Raad oordeelt dat uitgangspunt is dat een strafzaak wordt behandeld tijdens een fysieke zitting met de aanwezigheid van alle betrokken procespartijen. Die aanwezigheid is van belang voor onder meer het optimaal verlopen van de (verbale en non-verbale) communicatie tussen alle bij de zitting betrokken personen.

De Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid voorziet niet expliciet in de mogelijkheid dat een strafzaak inhoudelijk wordt behandeld door de meervoudige kamer op een fysieke zitting, terwijl één van de rechters deelneemt door middel van een tweezijdig elektronisch communicatiemiddel. Een dergelijke werkwijze is echter niet zonder meer in strijd met het Wetboek van Strafvordering of de Tijdelijke wet COVID-19. De tijdelijke wet is er onder meer voor om bij te dragen aan de continuïteit van de behandeling van rechtszaken en vertraging in de behandeling van zaken tegen te gaan tijdens de epidemie van COVID-19. Ook is er in beginsel geen strijd met het belang van openbaarheid. Wel oordeelt de Hoge Raad dat de deelname buiten de fysieke zitting beperkt moet blijven tot één van de rechters, niet zijnde de voorzitter. De reden voor de fysieke afwezigheid van die rechter moet rechtstreeks samenhangen met de epidemie van COVID-19. De andere twee rechters moeten in de zittingszaal aanwezig zijn. Dit betekent dat deze werkwijze niet mogelijk is bij een enkelvoudige strafkamer. Ook moet de audiovisuele apparatuur voldoen aan bepaalde voorwaarden.

De voorzitter van de kamer beslist of de zaak op deze manier kan worden behandeld. Bij die beslissing moet worden betrokken of de aard van de zaak zich niet verzet tegen een behandeling op de beschreven wijze. Voorafgaand aan de beslissing moeten de verdediging van de verdachte en het OM in de gelegenheid zijn gesteld hun standpunt kenbaar te maken over deze wijze van behandeling van de zaak. Als tijdens de behandeling van de zaak blijkt dat de communicatie niet goed verloopt, onderbreekt de voorzitter het onderzoek en kan de zitting alsnog worden uitgesteld. Hoger beroep van de beslissing van de voorzitter is niet mogelijk. Wel kan een verzoek tot uitstel worden gedaan. Tegen de beslissing op dat verzoek is wel hoger beroep of cassatie mogelijk.

De Hoge Raad heeft ook beslist over de aanwezigheid van de overige betrokken procespartijen. De griffier en de vertegenwoordiger van het OM moeten fysiek in de zittingszaal aanwezig zijn. Eventueel kan een tweede vertegenwoordiger van het OM die vanwege de epidemie van COVID-19 niet aanwezig kan zijn aan de zitting deelnemen door middel van een tweezijdig elektronisch communicatiemiddel. De raadsman mag zelf aangeven of hij aanwezig wil zijn in de rechtszaal of dat hij aan de zitting deelneemt door middel van een tweezijdig elektronisch communicatiemiddel of eventueel (groeps)telefonie.

Het oordeel van de Hoge Raad is van belang voor de rechtspraktijk; voor de onherroepelijk vrijgesproken verdachte verandert niets.

Openbaarheid bij beperkte toegang gerechtsgebouwen

De rechtbank Noord-Holland verklaarde in april 2020 de uitlevering van een persoon aan Zwitserland toelaatbaar. Ten tijde van het behandelen van het verzoek was het gerechtsgebouw gesloten voor publiek. Tegen de beslissing van de rechtbank werd door de advocaat van de uit te leveren persoon cassatie ingesteld.

Cassatiemiddel: De advocaat klaagt dat de behandeling van het uitleveringsverzoek en de uitspraak van de rechtbank niet in het openbaar hebben plaatsgevonden omdat de toegankelijkheid van het gerechtsgebouw was beperkt als gevolg van de corona-maatregelen.

De Hoge Raad heeft de vraag of de zaak al dan niet in het openbaar is behandeld in meer algemene zin beantwoord. Zijn uitspraak geldt dan ook niet alleen voor uitleveringszaken, maar ook voor openbare zittingen in strafzaken. Hij heeft daarbij ook de rechtspraak van het EVRM betrokken.

De Hoge Raad stelt vast dat de toegankelijkheid van gerechtsgebouwen vanaf 17 maart 2020 in verband met de coronamaatregelen zodanig was beperkt dat geen publiek meer welkom was bij de behandeling van zaken. Na de herinrichting van de gerechtsgebouwen is het vanaf 17 augustus jl. weer mogelijk publiek binnen een zekere begrenzing toe te laten. Deze maatregelen waren en zijn noodzakelijk gevonden ter bescherming van de volksgezondheid en van de gezondheid van de mensen die zich in het gerechtsgebouw bevinden en hebben een tijdelijk karakter. Dat hangt samen met de landelijke – door de regering – getroffen maatregelen. Voor de pers is de toegang tot het gebouw gehandhaafd, onder voorwaarde van overleg met het gerecht en soms onder beperkingen.

De Hoge Raad constateert dat de tijdelijke beperkingen in de toegankelijkheid van gerechtsgebouwen gevolgen hebben voor de mogelijkheid van het publiek om in de zittingszaal aanwezig te zijn. Echter niet iedere beperking in de toegankelijkheid van die ruimte ontnemt aan die behandeling het openbare karakter. Gegeven de noodzaak van dergelijke beperkingen en de noodzaak met name (zeer) urgente zaken op een fysieke zitting zoveel mogelijk doorgang te laten vinden, komt het erop aan of de publieke verantwoording van de rechtspleging en van het vertrouwen van het publiek in de rechtspraak op een andere manier wordt gewaarborgd. Daarbij komt in het bijzonder gewicht toe aan de toegankelijkheid van de zittingszaal voor de pers. Ook kan in zaken waarvoor bijzondere publieke belangstelling bestaat het publiek in staat worden gesteld om het verloop van de behandeling van de zaak te volgen, bijvoorbeeld via een beeld- en geluidverbinding (waaronder een livestream).

De rechtbank heeft in de zaak in kwestie geoordeeld dat de zaak op 26 maart 2020 in het openbaar heeft plaatsgevonden, omdat het de pers toen was toegestaan om zittingen bij te wonen. Dit oordeel van de rechtbank vindt de Hoge Raad juridisch juist en voldoende gemotiveerd. Daarbij heeft hij wel opgemerkt dat de uitbraak van de epidemie van COVID-19 een bijzondere oorzaak vormt voor enkele generieke beperkingen van tijdelijke aard.

Datzelfde geldt voor het oordeel van de rechtbank dat de uitspraak in het openbaar is gedaan, ook al was ook ten tijde van de uitspraak het gerechtsgebouw niet toegankelijk voor publiek. De Hoge Raad overweegt daarover nog dat de openbaarheid van de uitspraak ook op een andere wijze kan worden bevorderd dan door het uitspreken daarvan op een openbare zitting, bijvoorbeeld door het publiceren van uitspraken op rechtspraak.nl of het op een andere manier toegankelijk maken van gegevens over het doen van uitspraken en van de tekst van uitspraken.

REGELGEVING EU

- Richtlijn (EU) 2020/2020 van de Raad van 7 december 2020 tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EG wat betreft tijdelijke maatregelen inzake de belasting over de toegevoegde waarde van toepassing op COVID-19-vaccins en medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek, in reactie op de COVID-19-pandemie, [*PB L 419 van 11.12.2020*](#)
- Mededeling van de Commissie tot wijziging van de richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 wat betreft de toepassingsperiode ervan en tot tijdelijke aanpassing van de richtsnoeren om rekening te houden met de impact van de COVID-19-pandemie, [*PB C 424 van 8.12.2020*](#)

CONSULTATIE

- Voorstel voor een verordening: European Medicines Agency – strengthened role to address public health emergencies, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Serious cross-border health threats – stronger, more comprehensive rules, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: European Centre for Disease Prevention and Control – reinforced mandate, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))

RAAD

- Council approves conclusions on making the recovery circular and green ([Raad](#))
- COVID-19 lessons learned in health: the Council approves conclusions ([Raad](#))

OVERIG

- A European health union: Tackling health crises together Coronavirus impact and response ([EU Publicatie](#)) - beschikbaar in het Nederlands
- The EU response to the covid-19 pandemic ([EU publicatie](#))
- Re-open EU; How and where can I travel while staying healthy? The Re-open EU app provides information on the various national restrictions in place, including quarantine and testing requirements for travellers, and on mobile contact tracing and warning apps across Europe. ([EU publicatie](#))
- EU Travel: The EU's Package Travel Directive and COVID-19 ([KSLR](#))
- CCPE Opinion No. 15 (2020): The role of prosecutors in emergency situations, in particular when facing a pandemic ([CCPE](#)) - Protecting human rights in pandemics and other emergencies ([NJB](#))

WIKI

[Wiki Coronavirus – Europees recht](#)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)

EHRM – ADVISORY OPINION PROTOCOL NO 16 – 19 november 2020 – Slowakije – persbericht 4.12.2020

Onderzoek naar misdaden gepleegd door politieagenten

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Artikel 6 EVRM. Het Hooggerechtshof van Slowakije heeft een *advisory opinion* gevraagd in een strafzaak tegen een politieagent die een vrouw in een bar heeft aangevallen. De politieagent is in hoger beroep opgekomen tegen zijn veroordeling voor het veroorzaken van lichamelijk letsel en ongepast gedrag. Zijn klacht gaat met name over het feit dat het onderzoek naar zijn zaak is uitgevoerd door de onderzoeks- en inspectiedienst van het ministerie.

Het Hooggerechtshof wil weten of deze onderzoeks- en inspectiedienst voldoet aan de criteria van het EVRM voor wat betreft onderzoek naar misdaden die gepleegd zijn door politieagenten, met name de eis dat dit onderzoek moet worden uitgevoerd door een onafhankelijk en onpartijdige autoriteit.

EHRM – ARREST – 22 december 2020 – Selahattin Demirtas t. Turkije (no. 2) - persbericht – arrest (niveau 1) – 14305/17 - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD001430517

Vervolg en detentie van Turkse oppositieleider – Schending EVRM

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#) (januari 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Digitale markt

OVERIG

- Who is on the nice or naughty list?: Digital Markets Act and Digital Services Act ([ECLB](#))
- Overview of Digital Services Act ([EU law analysis](#))
- European Democracy Action Plan – an Overview ([EU law analysis](#))

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-62/19 – Star Taxi App – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:980 – persbericht – conclusie – arrest

Dienstenrichtlijn - Taxidiensten – Smartphoneapp vervoerdienst of dienst van de informatiemaatschappij?

Richtlijn 2006/123/EG. Artikel 56 VWEU. Richtlijn 2000/31/EG. Richtlijn (EU) 2015/1535. Star Taxi beheert een applicatie die een gebruiker van een taxidienst in contact brengt met een taxichauffeur. De gebruiker krijgt een lijst met meerdere chauffeurs die hij voor de rit kan kiezen. Ook worden een vijftal soorten auto's weergegeven, met verschillende tarieven. De klant is vrij om op basis van het commentaar en de beoordelingen van eerdere klanten een chauffeur uit te kiezen, die op zijn beurt de opdracht kan weigeren. Star Taxi geeft de opdrachten niet aan de chauffeurs door en stelt geen ritprijzen vast, noch int zij deze van de klant, aangezien de klant de prijs aan het eind van de rit aan de taxichauffeur betaalt. Star Taxi heeft dienstverleningscontracten afgesloten met de (erkende) taxichauffeurs. Volgens de Roemeense autoriteiten in Boekarest oefent Star Taxi een vervoerdienst uit en moet zij beschikken over een vergunning als taxibedrijf. Star Taxi betoogt dat zij enkel een IT-dienst levert en als dusdanig niet vergunning plichtig is.

Het Hof oordeelt dat een dienst die erin bestaat dat taxigebruikers door middel van een elektronische applicatie rechtstreeks in contact worden gebracht met taxichauffeurs een dienst vormt van de informatiemaatschappij omdat deze niet integrerend deel uitmaakt van een dienstenpakket waarvan het hoofdelement een vervoersdienst is. Nederland heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2000/31/EG dat verwijst naar artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn (EU) 2015/1535, moet aldus worden uitgelegd dat een bemiddelingsdienst die erin bestaat dat, door middel van een smartphoneapp, personen die een stadstraject willen afleggen en vergunninghoudende taxichauffeurs tegen betaling met elkaar in contact worden gebracht, waarvoor de aanbieder van die dienst met die chauffeurs dienstverleningsovereenkomsten heeft gesloten tegen betaling van een maandelijks abonnement, maar hun niet de opdrachten doorstuurt, niet de ritprijs vaststelt, en evenmin de ritprijs bij die personen int, die deze rechtstreeks aan de taxichauffeur betalen, en voorts geen toezicht houdt op de kwaliteit van de voertuigen en hun chauffeurs, noch op het gedrag van die chauffeurs, een „dienst van de informatiemaatschappij” in de zin van die bepalingen vormt.

Artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 moet aldus worden uitgelegd dat een regeling van een lokale autoriteit op grond waarvan voor het verrichten van een bemiddelingsdienst waarmee wordt beoogd om, door middel van een smartphoneapp, personen die een stadstraject willen afleggen en vergunninghoudende taxichauffeurs tegen betaling met elkaar in contact te brengen, en die wordt gekwalificeerd als „dienst van de informatiemaatschappij” in de zin van artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/1535, vooraf een vergunning moet worden verkregen, welk vereiste reeds geldt voor de andere aanbieders van diensten voor het bestellen van taxi's, geen „technisch voorschrift” in de zin van eerstgenoemde bepaling vormt.

Artikel 56 VWEU, artikel 3, leden 2 en 4, van richtlijn 2000/31 en artikel 16 van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet van toepassing zijn op een geding waarvan alle relevante aspecten zich binnen één lidstaat afspelen.

Artikel 4 van richtlijn 2000/31 moet aldus worden uitgelegd dat het niet van toepassing is op een regeling van een lidstaat op grond waarvan voor het verstrekken van een bemiddelingsdienst waarmee wordt beoogd om, door middel van een smartphoneapp, personen die een stadstraject

willen afleggen en vergunninghoudende taxichauffeurs tegen betaling met elkaar in contact te brengen, en die wordt gekwalificeerd als „dienst van de informatiemaatschappij“ in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 2000/31, dat verwijst naar artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/1535, vooraf een vergunning moet worden verkregen, welk vereiste reeds geldt voor de andere aanbieders van diensten voor het bestellen van taxi's.

De artikelen 9 en 10 van richtlijn 2006/123 moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan aanbieders van een bemiddelingsdienst waarmee wordt beoogd om, door middel van een smartphoneapp, personen die een stadstraject willen afleggen en vergunninghoudende taxichauffeurs tegen betaling met elkaar in contact te brengen, worden verplicht om voorafgaand aan de uitoefening van hun activiteit een vergunning te verkrijgen, wanneer de voorwaarden voor het verkrijgen van die vergunning niet voldoen aan de in die artikelen gestelde vereisten, door met name technische vereisten op te leggen die niet geschikt zijn voor de betrokken dienst, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

- EU-Hof: Online 'intermediair' voor taxidiensten is geen vervoersdienst, maar een dienst van de informatiemaatschappij ([ECER](#))
- CJEU agrees with the AG in the Uber follow-up case - Star Taxi App ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 8 december 2020 – zaak C-620/18 – Hongarije/Parlement en Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1001](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 8 december 2020 – zaak C-626/18 – Polen / Parlement en Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1000](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Detachering van werknemers – Vrijheid van dienstverrichting

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)[c62018c62618](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 3 december 2020 – zaak C-739/19 – An Bord Pleanála – Ierland – [ECLI:EU:C:2020:988](#) – [conclusie](#)

Vrij verrichten van diensten door advocaten - Verplichting voor in een andere lidstaat gevestigde advocaat om samen te werken met een nationale advocaat

Richtlijn 77/249/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding voor het Ierse hooggerechtshof tussen verzoeker en An Bord Pleanála (raad voor ruimtelijke ordening te Ierland) over de verplichting voor de buitenlandse advocaat van verzoeker om in het kader van diens vertegenwoordiging ten overstaan van de verwijzende rechter samen te werken met een bij de Ierse balie ingeschreven advocaat. Artikel 5 van richtlijn 77/249 verduidelijkt niet wat de in deze bepaling bedoelde samenwerkingsverplichting precies inhoudt voor een in een andere lidstaat gevestigde advocaat/dienstverrichter, waardoor de lidstaten bij de omzetting van deze bepaling over een zekere beoordelingsmarge beschikken. De onderhavige zaak stelt het Hof in de gelegenheid om de reikwijdte van deze beoordelingsmarge te preciseren en meer concreet te bepalen in welke omstandigheden het gerechtvaardigd is om een dergelijke verplichting op te leggen. Met name zal aandacht moeten worden besteed aan de vraag hoe de in artikel 56, eerste alinea, VWEU verankerde vrijheid van dienstverrichting kan worden verzoend met andere legitieme belangen, zoals de noodzaak om de bescherming te waarborgen van de justitiabele die gebruikmaakt van juridische diensten en de noodzaak om een goede rechtsbedeling te verzekeren, welke belangen deze bepaling beoogt te beschermen.

A-G: Een lidstaat kan slechts gebruikmaken van de mogelijkheid waarin artikel 5 van richtlijn 77/249/EEG voorziet wanneer de beperking die aan de onder die richtlijn vallende partij wordt opgelegd, wordt gerechtvaardigd door een dwingende reden van algemeen belang, geschikt is om dat doel te verwezenlijken en evenredig is in verhouding tot het ermee nagestreefde doel. Hoewel het aan de nationale rechter staat om te beoordelen of dit het geval is wanneer de in richtlijn 77/249 bedoelde partij iemand wil vertegenwoordigen die het recht heeft om zonder procesvertegenwoordiging voor de aangezochte rechter te verschijnen, lijkt de beperking een dergelijk doel dan niet op coherente wijze te kunnen verwezenlijken.

Ingeval het in beginsel passend is om gebruik te maken van de in artikel 5 van richtlijn 77/249 geboden mogelijkheid, moet een stelsel zoals dat waarin het Ierse recht voorziet en dat slechts voorschrijft dat een advocaat wordt aangewezen die bevoegd is om voor de aangezochte nationale rechter op te treden en die heeft aanvaard om aan de procedure deel te nemen, als een evenredige inbreuk op de vrijheid van dienstverlening worden beschouwd.

Het zou echter onevenredig zijn om een dergelijke benadering op strikte wijze, zonder de mogelijkheid van uitzonderingen, te hanteren wanneer de toepasselijke dwingende redenen van algemeen belang niet dreigen te worden ondermijnd door de beoogde dienstverlening. In een stelsel zoals dit waarin het Ierse recht voorziet moeten daarentegen de specifieke omstandigheden van de zaak in aanmerking kunnen worden genomen, rekening houdend met de specifieke opleiding en ervaring van de betrokken dienstverlener en de aard van de procedure waaraan deze dienstverlener wenst deel te nemen, alsook met de complexiteit van de zaak en het toepasselijke rechtsgebied.

PUBLICATIEBLAD EU

Aanbeveling (EU) 2020/2245 van de Commissie van 18 december 2020 betreffende relevante producten- en dienstenmarkten in de elektronische-communicatiesector die aan regelgeving ex ante kunnen worden onderworpen overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie (Kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 8750), [PB L 439 van 29.12.2020](#)

OVERIG

A first impression of regulatory powers in the Digital Services Act ([Verfassungsblog](#))

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 3 december 2020 – Papachela en Amazon t. Griekenland - [persbericht](#) – arrest (niveau 2) - [12929/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1203JUD001292918](#)

Eigendomsrecht – Krakers – Weigering ontruiming

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klagster is eigenaresse van een hotel en van een besloten vennootschap. In april 2016 is haar leegstaande hotel in het centrum van Athene gekraakt door een actiegroep die zich solidair verklaart met vluchtelingen. Klagster heeft de politie geïnformeerd en herhaaldelijk klachten ingediend tegen verschillende leden van de groep. Haar advocaat heeft ook geklaagd bij de officier van justitie dat er geen actie is ondernomen om de krakers uit het hotel te zetten. De officier van justitie is daarop een vooronderzoek begonnen. De actiegroep heeft illegaal de elektriciteit en het water opnieuw aangesloten. Klagster heeft de elektriciteits- en waterbedrijven hierover geïnformeerd, maar die hebben daarop niet gereageerd. Wel kreeg klagster in 2017 een zeer hoge rekening gepresenteerd voor de water- en elektriciteitskosten. Hoewel een uitzettingsbevel door de aanklager is uitgevaardigd, heeft de politie die niet ten uitvoer gelegd. Ook eiste klagster in kort geding de verwijdering van de krakers uit het hotel. Het verzoek tot verwijdering is toegewezen en de actiegroep is bevolen het hotel te verlaten, een boete te betalen en de vertegenwoordiger van de groep kreeg een celstraf opgelegd. De deurwaarder verzocht de politie in 2017 herhaaldelijk om assistentie bij de tenuitvoerlegging van het vonnis, maar de politie gaf geen gehoor aan het verzoek en informeerde het ministerie van migratiebeleid dat het moeilijk zou zijn om de beslissing van de rechter ten uitvoer te leggen. Begin 2018 is er beslag gelegd op klagsters woning vanwege belastingschulden en onbetaalde water- en elektriciteitsrekeningen. Ook daalde de waarde van het hotel omdat het gekraakt was. Klagster heeft haar huis verkocht om de schulden te betalen en strafrechtelijke vervolging te voorkomen. De krakers hebben het hotel op eigen initiatief in 2019 verlaten.

Schending van artikel 1 van het Eerste Protocol. Het Hof constateert dat klagster, als gevolg van de weigering van de autoriteiten om op te treden tegen het kraken van het hotel, jaren geen gebruik heeft kunnen maken van haar eigendom, waardoor haar financiële lasten, mede door de energiekosten, zijn toegenomen. Hoewel het Hof ziet dat de ontruiming tot problemen in het kader van de openbare orde kan leiden, kan dit geen rechtvaardiging vormen voor het totale en langdurig

stilzitten van de overheid. Hoewel klaagster en de deurwaarder hebben verzocht om politie-assistentie bij de verwijdering van de krakers en er meerdere klachten zijn ingediend tegen de krakers, heeft de overheid niet opgetreden. Ook de energiebedrijven van de overheid hebben niet gereageerd op de berichten van klaagster dat zij niet verantwoordelijk is voor het opnieuw aansluiten en gebruiken van water en elektriciteit en stuurden haar zelfs hoge energie- en waterrekeningen voor het gebruik. Hoewel klaagster geprobeerd heeft met de overheid tot een overeenkomst te komen, is er beslag gelegd op haar huis en heeft de politie geweigerd assistentie te verlenen bij de tenuitvoerlegging van de uitspraak van de rechter tot verwijdering van de krakers. De overheid heeft drie jaar niet opgetreden, noch geprobeerd een oplossing te vinden voor klaagsters probleem terwijl de situatie aanzienlijke gevolgen heeft gehad voor klaagster. Hierdoor is er geen sprake van een evenwichtige belangenafweging tussen de eisen van het algemeen belang en de bescherming van het individuele recht van klaagster.

📌 La CEDH et les squatters (libertés chéries)

EHRM – ARREST – 8 december 2020 - AsDac t. Moldavië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [47384/07](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD004738407](#)

Samenvatting onder: [IEasdac](#)

EHRM – ARREST – 15 december 2020 – National Movement Ekoglasnost t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [31678/17](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1215JUD003167817](#)

Eigendomsrecht - Proceskosten opgelegd aan non-profit milieuorganisatie excessief

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klager, een non-profit organisatie met als doel milieuproblemen oplossen, had verzocht als derde partij te worden betrokken in een procedure over een ministeriële beslissing over een kernreactor. Dat verzoek werd afgewezen en het hoger beroep werd niet-ontvankelijk verklaard. Ook een verzoek om heropening werd afgewezen, waarbij klager werd veroordeeld tot betaling van € 6.000,- aan proceskosten.

EHRM: Griffierechten zijn bijdragen waarover de staat beslist. In deze zaak gaat het echter om proceskosten, te betalen aan de winnende procespartij, welke een inmenging vormen met het recht op eigendom. De nationale rechter had niet gespecificeerd hoe het de proceskosten had begroot. Het bedrag was 24 keer meer dan het minimum, terwijl de zaak voornamelijk procedureel was, niet erg complex en deels al eerder beslist. Klager moest daardoor een excessieve individuele last dragen. Schending van artikel 1, eerste protocol bij het EVRM.

EHRM – ARREST – 17 december 2020 - Bela Nemeth t. Hongarije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [73303/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD007330314](#)

Moratorium voor executie-maatregelen – Bescherming van eigendom – Discriminatie tussen publieke en private sector

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Artikel 14 EVRM. Klager, geboren en woonachtig in Hongarije, kocht in 2014 op een openbare executieveiling een onroerende zaak met woonruimte-bestemming. Voordat inschrijving en ontruiming konden plaatsvinden werden de executieregels gewijzigd, onder meer in die zin dat er een wettelijk moratorium werd ingesteld voor ontruiming als de onderhavige, die het gevolg waren van onbetaalde schulden uit hoofde van in buitenlandse valuta gestelde leningen. Bedoeld moratorium gold niet voor overheidsorganen en kende oorspronkelijk geen einddatum. Klager beklagt zich erover dat het twee jaar heeft geduurd voordat hij definitief de eigendom en het genot verkreeg alsmede dat overheidsorganen een bevoorrechte behandeling kregen ten detrimente van de private sector.

EHRM: het moratorium, dat leidde tot een tijdelijke opschorting van executiemaatregelen, kende een wettelijke basis, viel binnen de discretie van de verdragsstaat en was niet evident ongerechtvaardigd, ook gezien de schaal waarop in Hongarije huiseigenaren werden ontruimd in verband met dit soort schulden. Er was hooguit sprake van een tijdelijke belemmering in de gerechtvaardigde verwachtingen met betrekking tot het eigendomsrecht, waarbij van belang is dat de regering vrij snel alsnog een einddatum aan het moratorium heeft gesteld. Geen schending van artikel 1 EP.

Het hof stelt voorop dat de verdragstaten - waar het gaat om de regulering van de huizenmarkt - een ruime mate van discretie hebben ten aanzien van de maatregelen die zij noodzakelijk achten ter uitvoering van sociaaleconomisch beleid; het hof eerbiedigt dit, tenzij bedoelde maatregelen evident ongerechtvaardigd zijn. In de omstandigheden van het geval en gelet op de achtergrond van het moratorium alsmede de aan de voor overheidsorganen geldende vrijstelling verbonden voorwaarden kan niet worden geconcludeerd dat klager, als privépersoon, zich in een op relevante punten vergelijkbare positie bevond als overheidsorganen. Geen schending van artikel 14 EVRM.

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-44/19 – Repsol Petróleo – Spanje – ECLI:EU:C:2020:982 – conclusie – arrest

Heffing van belasting over energieproducten en elektriciteit – Gelijktijdige productie van energieproducten en andere producten

Samenvatting onder: [belastingenrepsol](#)

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-767/19 – Commissie/België – ECLI:EU:C:2020:984 – geen conclusie – arrest

Elektriciteit en aardgas – Niet nakoming

Richtlijnen 2009/72/EG. 2009/73/EG. Volgens de Europese Commissie heeft België de EU-richtlijnen inzake elektriciteit en aardgas niet goed omgezet. Het gaat om de scheiding tussen transmissiesystemen, levering en productie alsmede om de onafhankelijkheid van de nationale regulator.

Hof: België is de verplichtingen die op hem rusten krachtens richtlijn 2009/72/EG niet nagekomen door de volgende bepalingen niet naar behoren te hebben omgezet:

- artikel 9, lid 1, onder a), van zowel richtlijn 2009/72 als richtlijn 2009/73;
- artikel 37, lid 4, onder a) en b), van richtlijn 2009/72 en artikel 41, lid 4, onder a) en b), van richtlijn 2009/73, en
- artikel 37, lid 6, onder a) tot en met c), en lid 9, van richtlijn 2009/72 en artikel 41, lid 6, onder a) tot en met c), en lid 9, van richtlijn 2009/73.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 3 december 2020 – zaak C-705/19 – Axpo Trading – Italië – ECLI:EU:C:2020:989 – conclusie

Steunregeling groenestroomcertificaten - Heffing van gelijke werking - Kwantitatieve invoerbepanking - Milieubescherming

Richtlijn 2009/28/EG. Richtlijn (EU) 2018/2001. Vrijhandelsovereenkomst EEG en Zwitserland. In haar evaluatie van de steunregelingen voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen (hierna ook: „E-HEB”) vatte de Europese Commissie het onder meer door de Italiaanse Republiek gebruikte systeem van groenestroomcertificaten als volgt samen: „Het systeem van groenestroomcertificaten [...] betekent dat E-HEB tegen marktprijs wordt verkocht. Om de extra kosten van de productie van groene stroom te financieren en om te garanderen dat de gewenste hoeveelheid groene stroom wordt opgewekt, worden alle consumenten (of in sommige landen de producenten) verplicht om voor een vast percentage van hun totaal stroomverbruik (of hun totale stroomproductie) certificaten van producenten van groene stroom te kopen. Het Hof heeft zich reeds eerder over groenestroomcertificaten uitgesproken, specifiek vanuit de invalshoek van het vrije verkeer van goederen. Deze prejudiciële verwijzing biedt het Hof de gelegenheid om zijn rechtspraak verder te ontwikkelen door zich te buigen over de verenigbaarheid van de Italiaanse regeling inzake groenestroomcertificaten met het Unierecht.

A-G: Richtlijn 2009/28/EG verzet zich niet tegen een wettelijke regeling op grond waarvan een lidstaat besluit om importeurs van in andere lidstaten of derde landen opgewekte elektriciteit uit hernieuwbare bronnen niet vrij te stellen van de verplichting om groenestroomcertificaten te kopen die exclusief zijn gekoppeld aan de nationale productie van dat soort elektriciteit.

Een steunregeling op basis van groenestroomcertificaten vormt geen door de artikelen 28 en 30 VWEU verboden invoerrecht of heffing van gelijke werking, noch een met artikel 110 VWEU onverenigbare discriminerende binnenlandse belasting. Die regeling vormt evenwel een in beginsel met het verbod van artikel 34 VWEU strijdige maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbepanking, maar wordt gerechtvaardigd door het dwingende vereiste van milieubescherming en de in artikel 36 VWEU erkende reden van algemeen belang die gelegen is in de bescherming van het leven van personen, dieren en planten.

De door de Italiaanse Staat aan importeurs van elektriciteit opgelegde verplichting om groenestroomcertificaten te kopen en de kosteloze toekenning van die certificaten aan nationale producenten van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen vormen geen overdracht van staatsmiddelen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU. De op de publiekrechtelijke vennootschap Gestore servizi energetici (beheerder van het energienetwerk) rustende verplichting om ongebruikte groenestroomcertificaten terug te kopen ten laste van tariefcomponent A3 impliceert evenwel mogelijkerwijs een overdracht van staatsmiddelen, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan. Die eventuele overdracht kan niet worden aangemerkt als met artikel 107, lid 1, VWEU onverenigbare staatssteun, aangezien zij Italiaanse producenten van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen geen selectief voordeel verschaft.

De verplichting om binnenlandse groenestroomcertificaten te kopen die krachtens een nationale regeling geldt voor importeurs van in een derde land, zoals Zwitserland, opgewekte elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, is niet in strijd met artikel 6, lid 1, en artikel 13, lid 1, van de Overeenkomst tussen de Europese Economische Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat van 1972.

- Italiaanse regeling voor groenestroomcertificaten volgens A-G HvJ niet in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

OVERIG

- Commissie stelt voor om de regels inzake trans-Europese energienetwerken te herzien ([ECER](#))
- Belgium asks European Court of Justice to opine on compatibility of Energy Charter Treaty's investor-State arbitration provisions with EU law ([EJILtalk](#))

Erfrecht

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 3 augustus 2020 (ECER 21.12.2020) - [C-387/20](#) – OKR

Europese Erfrechtverklaring

Verordening (EU) nr. 650/2012. Het voorwerp van het hoofdgeding is het onderzoek van een klacht tegen de weigering van een notaris in Polen om een notariële akte te verlijden, namelijk een notarieel testament namens een Oekraïens onderdaan, waarin wordt voorzien in een rechtskeuzebeding voor het Oekraïense recht en in een aanpassing van de wettelijke volgorde van de erfopvolging naar Oekraïens recht.

Vraag is o.a. of ook een niet-Unieburger het recht van zijn staat kan kiezen als het recht dat zijn erfopvolging beheerst?

LITERATUUR

A.L.G.A. Stille, De Erfrechtverordening en de bevoegdheid tot afgifte van een nationale verklaring van erfrecht, in: [FJR 2020/67](#)

Europese monetaire Unie

HvJ – ARREST – 16 december 2020 – gevoegde zaken C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P en C-604/18 P – Raad/K. Chrysostomides & Co. e.a., Raad/Bourdouvali e.a., K. Chrysostomides & Co. e.a./Raad en Bourdouvali e.a./Raad – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:1028 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Eurogroep - Herstructurering van de Cypriotische banksector

Protocol nr. 14 ESM-Verdrag. Resolutie van de Europese Raad van 13 december 1997. Besluit 2013/236. Verklaring van de Eurogroep van 25 maart 2013.

Wat is de juridische aard van de Eurogroep? Welke positie heeft deze instelling in het complexe constitutionele kader van de Economische en Monetaire Unie? Kan de Eurogroep worden gekwalificeerd als een „instelling” in de zin van artikel 340, tweede alinea, VWEU? Zijn de Unierechters dientengevolge bevoegd om kennis te nemen van vorderingen tot schadevergoeding die op grond van deze bepaling tegen de Eurogroep zijn ingediend voor eventuele schade die is veroorzaakt door beweerdelijk nadelige handelingen die deze instelling heeft verricht?

Het Hof bevestigt de arresten van het Gerecht voor zover daarbij de beroepen tot schadevergoeding zijn verworpen die verschillende particulieren en vennootschappen hadden ingesteld wegens de handelingen die de instellingen van de Unie hadden vastgesteld en de wijze waarop zij zich hadden gedragen in het kader van financiële bijstand die aan Cyprus was toegekend en waaraan voorwaarden waren verbonden die betrekking hadden op de herstructurering van de Cypriotische banksector. Daarentegen stelt het vast dat het Gerecht blijkt heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat de Eurogroep een bij de Verdragen ingestelde entiteit van de Unie is waarvan de handelingen of gedragingen tot de niet-contractuele aansprakelijkheid van de Unie kunnen leiden.

Hof: De arresten van het Gerecht in zaak T-680/13 en zaak T-786/14, worden vernietigd voor zover bij die arresten de door de Raad van de Europese Unie opgeworpen excepties van niet-ontvankelijkheid zijn verworpen in zoverre zij betrekking hadden op de beroepen die in die zaken waren ingesteld tegen de Eurogroep en tegen artikel 2, lid 6, onder b), van besluit 2013/236/EU.

De beroepen die in eerste aanleg zijn ingesteld in de zaken T-680/13 en T-786/14, zijn niet-ontvankelijk voor zover zij gericht zijn tegen de Eurogroep en tegen artikel 2, lid 6, onder b), van besluit 2013/236.

De principale hogere voorzieningen die zijn ingesteld in de zaken C-603/18 P en C-604/18 P, worden afgewezen.

Familielevens en familierecht (Fa – sz)

EHRM – ARREST – 8 december 2020 – M.M. t. Zwitserland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – 59006/18 – ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD005900618

Uitzetting van veroordeelde wegens een seksueel misdrijf voor een beperkte periode is gerechtvaardigd

Samenvatting onder: [Asiel, migratie en Unieburgerschap](#)[mm](#)

EHRM – ARREST - 17 december 2020 – Mile Novakovic t. Kroatië – persbericht – arrest (niveau 2) – [73544/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD007354414

Ontslag – Lesgeven in het Servisch op Kroatische school - Overwegen alternatieven en niet enkel leeftijd in ogenschouw nemen – Discriminatie

Samenvatting onder: [Arbeid](#) [mile](#)

EHRM – ARREST – 22 december 2020 - M.L. t. Noorwegen – persbericht – arrest (niveau 3) - [64639/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD006463916

Tekortkomingen in adoptieprocedure

Artikel 8 EVRM. De zaak gaat over het besluit van de autoriteiten om een moeder het ouderlijk gezag over haar dochter te ontnemen en de adoptie door een pleeggezin toe te staan. Het Hof heeft geoordeeld dat de autoriteiten zich onvoldoende hebben ingespannen om de familieband tussen moeder en kind te behouden. De plaatsing in het pleeggezin had bijvoorbeeld tijdelijk van aard kunnen zijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 29 september 2020 (ECER 1.12.2020) – zaak C-522/20 – OE

Echtscheiding – Discriminatieverbod – Bevoegdheid rechter

Verordening 2201/2003. Verzoeker (Italiaans staatsburger) heeft bij een Oostenrijkse rechter in eerste aanleg een verzoek ingediend om de echtscheiding uit te spreken in zijn (in Dublin) met verweerster (Duits staatsburger) gesloten huwelijk. Hun laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats bevond zich in Ierland. Sinds augustus 2019 verblijft verzoeker in Oostenrijk en op het tijdstip van indiening van het verzoek, duurde dat verblijf al langer dan zes maanden. De rechter in eerste aanleg heeft het beroep bij gebreke van internationale bevoegdheid a limine verworpen. De rechter in tweede aanleg heeft het door verzoeker ingestelde hoger beroep tegen deze beslissing afgewezen. Tegen deze beslissing is beroep in Revision ingesteld.

De verwijzende rechter stelt onder andere de vraag of artikel 3, lid 1, onder a), zesde streepje, van verordening 2201/2003 een schending oplevert van het discriminatieverbod van artikel 18 VWEU, aangezien het - afhankelijk van de nationaliteit van de verzoeker - een kortere verblijfsduur van de verzoeker als voorwaarde stelt voor de bevoegdheid van de rechter van de gewone verblijfplaats dan die welke is geregeld in artikel 3, eerste lid, onder a), vijfde streepje, van verordening 2201/2003?

LITERATUUR

W.A. van der Stroom-Willemsen, De herziening Brussel II-bis en internationale kinderontvoeringszaken: een stimulans voor lidstaten, in: [FJR 2020/69](#)

OVERIG

The situation of single parents in the EU ([EU publicatie](#))

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 17 december 2020 – zaak C-709/19 – Vereniging van Effectenbezitters – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2020:1056 – conclusie

Rechterlijke bevoegdheid – Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad – Beleggingen – Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan – Financieel verlies aandeelhouders

Samenvatting onder: [IPR](#)

CONSULTATIE

- Financiële diensten – herziening van de EU-regels voor beheerders van alternatieve beleggingsfondsen, Feedback mogelijk van 22 Oktober 2020 - 29 Januari 2021 ([EC](#))
- Ontwerpverordening: Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA) – procedureregels voor het opleggen van sancties aan transactieregisters (geactualiseerde regels), Feedback mogelijk van 7 December 2020 - 4 Januari 2021 ([EC](#))
- Regulering van de financiële markten – ESMA-sancties voor clearinginstellingen buiten de EU (centrale tegenpartijen), Feedback mogelijk van 7 December 2020 - 4 Januari 2021 ([EC](#))

OVERIG

The Inviolability of National Central Banks as a Matter of EU Law ([Verfassungsblog](#))

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-667/19 – A.M. – Polen – ECLI:EU:C:2020:1039 – persbericht – conclusie – arrest

Cosmetica – Verpakking – Taal

Verordening (EG) nr. 1223/2009. Een Poolse schoonheidssalon vordert voor een Poolse rechter ontbinding van de overeenkomst met een Amerikaanse leverancier van cosmeticaproducten. Volgens haar zijn de taalregels niet nageleefd: de verpakking bevat geen informatie in het Pools over de functie van het product, hetgeen in strijd zou zijn met EU-verordening nr. 1223/2009. De Amerikaanse leverancier voert aan dat een pictogram (een hand) op de verpakking verwijst naar een bijsluiters met alle vereiste informatie in het Pools. De Poolse rechter heeft de zaak voorgelegd aan het Hof van Justitie.

Hof: Artikel 19, lid 1, onder f), van verordening (EG) nr. 1223/2009 moet aldus worden uitgelegd dat de aanduiding van de „functie van het cosmetische product“, die krachtens deze bepaling op de recipiënt en op de verpakking van dit product moet zijn aangebracht, de consument duidelijk over het gebruik en de wijze van gebruik van dat product moet informeren opdat de consument het product in kwestie veilig kan gebruiken zonder dat zijn gezondheid erdoor wordt geschaad, hetgeen impliceert dat die bepaling niet kan worden beperkt tot de loutere aanduiding van de in artikel 2, lid 1, onder a), van die verordening vermelde doelstellingen die met het gebruik van het product worden nagestreefd. Het staat aan de verwijzende rechter om gelet op de kenmerken en de eigenschappen van het betreffende product en de verwachtingen van een normaal geïnformeerde, redelijk oplettende en omzichtige gemiddelde consument de aard en de omvang vast te stellen van de informatie die uit dien hoofde op de recipiënt en op de verpakking van het product moet zijn aangebracht opdat dit product kan worden gebruikt zonder dat zulks gevaar oplevert voor de volksgezondheid.

Artikel 19, lid 2, van verordening nr. 1223/2009 moet aldus worden uitgelegd dat de in artikel 19, lid 1, onder d), f) en g), van deze verordening bedoelde aanduidingen, te weten die welke betrekking hebben op respectievelijk de bijzondere voorzorgen in verband met het gebruik van het cosmetische

product, de functie van dit product en de ingrediënten ervan, niet kunnen worden vermeld in een bedrijfscatalogus waarnaar wordt verwezen met het in punt 1 van bijlage VII bij die verordening bedoelde symbool dat is aangebracht op de verpakking of de recipiënt van dat product.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 20 oktober 2020 (ECER 1.12.2020) – zaak C-533/20 – Upfield Hungary

Etikettering – Toegevoegde vitamines - Voedselinformatie

Verordening 1924/2006. Verordening 1925/2006. Verordening 1169/2011. Verzoekster heeft een margarineproduct in Hongarije gedistribueerd. Op het etiket heeft zij bij de ingrediënten de vitamines A en D vermeld om aan te geven dat het product toegevoegde vitamines A en D bevat. Verweerder stelt dat verzoekster op de ingrediëntenlijst de namen van de gebruikte vitamineformuleringen had moeten vermelden. Verzoekster heeft daarom een waarschuwing opgelegd en tevens de verplichting opgelegd de inbreuk onmiddellijk te beëindigen. De rechter in eerste aanleg waarbij verzoekster beroep had ingesteld, heeft verweerders besluit nietig verklaard, waartegen verweerder heeft cassatieberoep heeft ingesteld bij de verwijzende rechter.

De verwijzende rechter vraagt of de bepalingen van verordening 1169/2011 en met name artikel 18, lid 2, daarvan, aldus moeten worden uitgelegd dat wanneer aan levensmiddelen vitamines worden toegevoegd, de lijst van ingrediënten van die levensmiddelen niet alleen de benaming van de vitamines moet vermelden, maar ook die van de vitamineformuleringen die aan de levensmiddelen mogen worden toegevoegd?

CONSULTATIE

- Voorstel voor een verordening: European Medicines Agency – strengthened role to address public health emergencies, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Serious cross-border health threats – stronger, more comprehensive rules, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: European Centre for Disease Prevention and Control – reinforced mandate, Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 2 februari 2021 ([EC](#))
- Digitale gezondheidsgegevens en -diensten — Europese ruimte voor gezondheidsgegevens, Feedback mogelijk van 23 december 2020 - 3 februari 2021 ([EC](#))
- Routekaart - Etikettering van levensmiddelen - herziening van de regels voor consumentenvoorlichting, Feedback mogelijk van 23 december 2020 - 3 februari 2021 ([EC](#))
- Routekaart - Facilitating healthier food choices – establishing nutrient profiles, Feedback mogelijk van 23 december 2020 - 3 februari 2021 ([EC](#))

BREXIT

- Kennisgeving van de Commissie — Toepassing van het acquis van de Unie op het gebied van geneesmiddelen na het einde van de overgangperiode op markten die van oudsher afhankelijk zijn van de geneesmiddelenvoorziening vanuit of via Groot-Brittannië, 22 december 2020
- Analysis 2 of the Brexit deal: EU/UK Trade and Cooperation Agreement – overview ([EU law analysis](#))

EUROPEES PARLEMENT

Resolutie van het Europees Parlement van 12 februari 2019 over de tenuitvoerlegging van de richtlijn grensoverschrijdende gezondheidszorg (2018/2108(INI)) (52019IP0083)

OVERIG

- Pharmaceutical strategy for Europe Final report, replies to the public consultation ([EU publicatie](#))
Politiek akkoord bereikt over Europees gezondheidsprogramma EU4Health ([ECER](#))

Godsdienstvrijheid (B)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-336/19 – Centraal Israëlitisch Consistorie van België e.a. – Grote Kamer – België - ECLI:EU:C:2020:1031 – persbericht – conclusie – arrest

Rituele slachting – Verbod onverdoofd slachten - Dierenwelzijn - Godsdienstvrijheid

Verordening (EG) nr. 1099/2009. Artikel 13 VWEU. Artikelen 10, 20, 21 en 22 EU Handvest. Het Belgische Grondwettelijk Hof legt vragen voor over het verbod op onverdoofd slachten dat ook geldt voor rituele slachting. Is dat verbod verenigbaar met verordening 1099/2009, indien een alternatief verdovingsprocédé bestaat, dat is gebaseerd op de omkeerbare verdoving en dat niet de dood van het dier tot gevolg heeft? Denemarken, Finland en Zweden hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Het Hof volgt de A-G niet en oordeelt dat lidstaten een verdovingsmethode kunnen opleggen die omkeerbaar is en niet tot de dood van het dier kan leiden om het dierenwelzijn bij rituele slachtingen te bevorderen. Hiermee worden de grondrechten uit het Handvest niet geschonden.

Hof: Artikel 26, lid 2, eerste alinea, onder c), van verordening (EG) nr. 1099/2009, gelezen in het licht van artikel 13 VWEU en artikel 10, lid 1, EU Handvest moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een regeling van een lidstaat die voor rituele slachtingen een verdovingsmethode oplegt die omkeerbaar is en niet tot de dood van het dier kan leiden.

Bij het onderzoek van de derde prejudiciële vraag zijn geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de geldigheid van artikel 26, lid 2, eerste alinea, onder c), van verordening nr. 1099/2009 kunnen aantasten.

- **B** EU-hof: verbod op onverdoofd religieus slachten niet in strijd Europees recht ([Europa nu](#))

LITERATUUR

Mr. dr. Paul van Sasse van Ysselt, 'Christendom en secularisme in Europa en de waarden van de democratische rechtsstaat', *TvRRB* 2020-3, p. 41-55

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

EHRM – INTERSTATE APPLICATION – 15 december 2020 - Slovenië t. Kroatië - persbericht

Geen bevoegdheid om klacht te behandelen

Artikel 33 EVRM. Artikel 34 EVRM. De zaak gaat over uitstaande schulden aan de Ljubljana Bank van verschillende Kroatische bedrijven vanwege verstrekte leningen ten tijde van het voormalig Joegoslavië.

Het Hof constateert dat op grond van artikel 34 EVRM (individuele klachten), een rechtspersoon een zaak bij het EHRM kan starten mits het een NGO is. Het idee achter deze bepaling is te voorkomen dat een staat als klager en verweerder kan optreden in dezelfde zaak.

Artikel 33 EVRM (interstatelijke zaken) staat niet toe dat een klagende staat de rechten verdedigt van een rechtspersoon niet zijnde een NGO die daardoor niet het recht heeft om een individuele klacht in te dienen.

Aangezien de Ljubljana Bank niet een NGO is zoals bedoeld in artikel 34 EVRM kan zij geen individuele klacht indienen. Artikel 33 EVRM geeft het Hof evenmin een bevoegdheid om de klacht te behandelen.

- Slovenia v. Croatia: A New Admissibility Criterion for Inter-State Applications under the ECHR? ([EJILtalk](#))

RAAD

EU adopts a global human rights sanctions regime ([Raad](#))

- Commission publishes guidance on key provisions of EU Global Human Rights Sanctions Regime ([Ellen Timmer](#))

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2020/1998 van de Raad van 7 december 2020 betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige schendingen van de mensenrechten, [Pb](#)

[L 410I, 7.12.2020](#)

LITERATUUR

- A.C. Hendriks, Kroniek rechtspraak - Kroniek rechtspraak rechten van de mens, in: [Tijdschrift voor Gezondheidsrecht 2020/6.5](#)
- Mr. dr. M. de Mol, De toepasselijkheid van Uniegrondrechten op nationale verdergaande beschermingsmaatregelen; Nadere afbakening van het toepassingsgebied van Uniegrondrechten in het arrest TSN en AKT, in: [NtEr 2020, nr. 5-6](#)

BREXIT

- Analysis 3 of the Brexit deal: Human Rights and EU/UK Trade and Cooperation Agreement ([EU law analysis](#))

OVERIG

- Resolutie van het Europees Parlement van 12 februari 2019 over de tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in het institutionele kader van de EU (2017/2089(INI)) ([52019IP0079](#))
EU stelt een Mensenrechtensanctieregime in ([ECER](#))
- Conference on the 20th anniversary of the EU Charter: 20 years ago, the Charter of Fundamental Rights of the European Union was proclaimed, heeft plaatsgevonden op 7 december 2020 ([terugkijken via FRA](#))
- The Charter at 20: Returning to its origin as a critical juncture for fundamental rights protection in the EU ([European law blog](#))
- The European Convention on human rights turns 70 years ([Pluricourts](#))

Twitter

Ons goed recht Podcast @Onsgoedrecht

Nieuwe aflevering #15 Zuinig zijn op het EVRM – Em. prof. mr. Egbert Myjer Kritiek op het #EHRM? Rechtsstatelijke issues in #Polen en #Hongarije? Met oud-rechter Egbert Myjer praat ik over hoe het #EVRM wordt geïnterpreteerd, en waarom we er zuinig op moeten zijn. @NJCM_nl

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-461/18 P – Changmao Biochemical Engineering/Distillerie Bonollo e.a. – ECLI:EU:C:2020:979 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Dumping – Invoer van wijnsteenzuur uit China – Nieuw onderzoek - Rechtstreeks geraakt zijn

Verordening (EG) nr. 1225/2009. Artikel 56, tweede alinea, tweede volzin, van het Statuut van het HvJ. Met deze hogere voorziening verzoekt Changmao Biochemical Engineering Co. Ltd het Hof om vernietiging van het arrest van 3 mei 2018, Distillerie Bonollo e.a./Raad, waarbij het Gerecht uitvoeringsverordening (EU) nr. 626/2012 nietig heeft verklaard.

Aangezien Changmao Biochemical Engineering in de procedure bij het Gerecht geen partij maar interveniënte was, stelt deze hogere voorziening het Hof in de gelegenheid uitspraak te doen over de werkingssfeer van artikel 56, tweede alinea, van het Statuut van het HvJ waarin wordt bepaald dat voor tussenkomende partijen hogere voorziening tegen een beslissing van het Gerecht slechts openstaat wanneer die beslissing hun situatie rechtstreeks aantast. Deze zaak werpt tevens de vraag op wat de werkingssfeer is van artikel 11, lid 9, van verordening (EG) nr. 1225/2009, waarin wordt bepaald dat een nieuw onderzoek van antidumpingmaatregelen op dezelfde wijze moet worden verricht als het oorspronkelijke onderzoek, tenzij de omstandigheden zijn gewijzigd. Aangezien de Europese Commissie een incidentele hogere voorziening heeft ingesteld, waarbij zij opkomt tegen de vaststelling van het Gerecht dat verzoekende partijen, die producent in de Unie zijn, rechtstreeks worden geraakt door de betrokken verordening, zal het Hof voorts moeten nagaan of de uitlegging van de voorwaarde inzake rechtstreekse geraaktheid in het recente arrest van 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Commissie, Commissie/Scuola Elementare Maria Montessori, en Commissie/Ferracci, in zaak C622/16 P–C624/16 P) van toepassing is op het gebied van antidumping.

Hof: De principale hogere voorziening wordt afgewezen.

Punt 2 van het dictum van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 3 mei 2018, Distillerie Bonollo e.a./Raad (T-431/12, EU:T:2018:251), wordt vernietigd voor zover het Gerecht van de Europese Unie hierin de Raad van de Europese Unie heeft gelast om de maatregelen te nemen die nodig zijn ter uitvoering van dit arrest. De incidentele hogere voorziening wordt voor het overige afgewezen.

Hoogverraad

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Danilov t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [88/05](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD000008805

Samenvatting onder: [Procesrecht – Recht op eerlijk proces](#)[danilov](#)

IE - Intellectuele eigendom

EHRM – ARREST – 8 december 2020 - AsDac t. Moldavië – persbericht – arrest (niveau 2) – 47384/07 - ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD004738407

Ongestoord genot van intellectuele eigendom – Eigendomsbescherming artikel 1 EP

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. In juni en augustus 2006 heeft de Nationale Bank van Moldavië (hierna: de Bank) een viertal herdenkingsmunten geslagen. Daarvoor is gebruik gemaakt van het ontwerp van de winnaars van een daartoe uitgeschreven wedstrijd. Volgens klagster, een Moldavische NGO die optreedt als collectieve beheerorganisatie van auteurs- en naburige rechten, is de Bank haar een bedrag van € 11.800 verschuldigd in verband met gebruik van intellectuele eigendom waarvan de beheerrechten aan haar zijn toevertrouwd. Nadat zij in feitelijke instanties (gedeeltelijk) in het gelijk werd gesteld, heeft het Moldavische hooggerechtshof de aanspraken verworpen, met uitzondering van die strekkend tot teruggave van de originele ontwerpen.

EHRM: klagster is ontvankelijk omdat is komen vast te staan dat de intellectuele eigendom door de ontwerpers niet is overgedragen aan de Bank en klagster een eigen belang heeft omdat zij een percentage van de door haar te innen vergoedingen zou ontvangen. Tussen partijen is niet in geschil dat sprake was van een inbreuk op het eigendomsrecht van klagster op het moment dat de Bank besloot het desbetreffende ontwerp te gebruiken; naar het recht van Moldavië valt een werk dat wordt gebruikt voor chartaal geld (in de Franse vertaling: *signes monétaires*) buiten de bescherming van het intellectuele eigendomsrecht. Dat de ontwerpers wisten dat zij geen aanspraak konden maken op hun intellectuele eigendom doet aan de inbreuk niet af; immers, uit het dossier blijkt niet dat de ontwerpers dan wel klagster hebben ingestemd met het gebruik van de ontwerpen zonder dat daar een vergoeding tegenover stond. Hoewel formeel geen sprake is van ontneming van eigendom heeft deze inbreuk op het eigendomsrecht dusdanig ernstige gevolgen dat zij daarmee gelijk moet worden gesteld. Onderhavige beperking voldoet niet aan de voorwaarde van een wettelijke basis. Het hooggerechtshof heeft weliswaar aan haar beslissing ten grondslag gelegd dat naar het recht van Moldavië (onder meer) ontwerpen voor chartaal geld geen auteursrechtelijke bescherming genieten maar heeft zich geen rekenschap gegeven of aan de daaraan verbonden wettelijke vereisten is voldaan. De beperking is bovendien disproportioneel en excessief omdat er geen omstandigheden zijn aangevoerd die rechtvaardigen dat in het geheel geen vergoeding is betaald. Het in het onderhavige geval nagestreefde algemene belang had overigens ook op andere wijze kunnen worden bereikt, zonder voorbij te gaan aan klagsters rechten. Schending van artikel 1 Eerste Protocol EVRM.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 december 2020 – zaak C-597/19 – M.I.C.M. – België – ECLI:EU:C:2020:1063 – conclusie

Auteursrecht en naburige rechten – Begrip ‚mededeling aan het publiek‘ – Peer-to-peernetwerk – Registreren IP-adressen

Richtlijn 2001/29/EG. Richtlijn 2004/48/EG. Verordening (EU) 2016/679. Artikelen 7, 8 en 17, lid 2 EU Handvest. Het Hof heeft reeds kunnen oordelen dat het beschikbaar stellen en beheren van een platform voor het delen van bestanden op internet dat de gebruikers van dit platform in staat stelt auteursrechtelijk beschermde werken te vinden en in het kader van een peer-to-peernetwerk te delen, een mededeling van die werken aan het publiek vormt wanneer die werken op dat netwerk beschikbaar zijn gesteld zonder toestemming van de houders van de auteursrechten. Evenwel is gebleken dat een nog veel fundamentele kwestie ook moeilijkheden oplevert: verrichten de gebruikers van een peer-to-peernetwerk zelf handelingen van mededeling aan het publiek?

A-G: Artikel 3 van richtlijn 2001/29/EG dient aldus te worden uitgelegd dat het in het kader van een peer-to-peernetwerk ter upload beschikbaar stellen van de onderdelen van een bestand met een beschermd werk onder het recht van beschikbaarstelling voor het publiek in de zin van dat artikel valt, zelfs voordat de betrokken gebruiker zelf het gehele bestand heeft gedownload en zonder dat het beslissend is of die gebruiker met kennis van zaken heeft gehandeld.

Artikel 4, onder b), van richtlijn 2004/48/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een entiteit die weliswaar bepaalde rechten op beschermde werken heeft verworven, doch deze niet exploiteert maar enkel schadevergoeding vordert van personen die inbreuk maken op die rechten, niet bevoegd is om gebruik te maken van de in hoofdstuk II van die richtlijn bedoelde maatregelen, procedures en

rechtsmiddelen, voor zover de bevoegde rechter vaststelt dat de verwerving van de rechten door die entiteit louter tot doel had die bevoegdheid te verkrijgen. Richtlijn 2004/48 vereist niet – doch verzet zich er evenmin tegen – dat een lidstaat in zijn nationale recht die bevoegdheid toekent aan een cessionaris van schuldvorderingen die verband houden met inbreuken op intellectuele-eigendomsrechten.

Artikel 8, lid 1, van richtlijn 2004/48, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, ervan, dient aldus te worden uitgelegd dat de nationale rechter de toekenning van het in artikel 8 van die richtlijn bedoelde recht op informatie dient te weigeren wanneer hij in het licht van de omstandigheden van het geding vaststelt dat het verzoek om informatie ongerechtvaardigd is of misbruik uitmaakt.

Artikel 6, lid 1, onder f), van verordening (EU) 2016/679 dient aldus te worden uitgelegd dat het registreren van de IP-adressen van de personen wier internetverbindingen zijn gebruikt om beschermde werken te delen op peer-to-peernetwerken, een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens vormt wanneer die registratie wordt verricht teneinde een gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde te behartigen, met name met het oog op de indiening van een gerechtvaardigd verzoek, krachtens artikel 8, lid 1, onder c), van richtlijn 2004/48, om bekendmaking van de namen van de houders van de internetverbindingen die via de IP-adressen zijn geïdentificeerd.

GERECHT EU – ARREST – 9 december 2020 – zaak T-722/18 – Repsol/EUIPO – Basic – ECLI:EU:T:2020:592 – [arrest](#)

Uniebeeldmerk BASIC – Nietigheidsprocedure – Oudere nationale handelsnamen basic en basic AG – Relatieve weigeringsgronden

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EG) nr. 216/96.

Gerecht: De beslissing van het EUIPO) van 22 augustus 2018 (zaak R 178/2018-2) wordt vernietigd. Op het incidenteel beroep hoeft niet meer te worden beslist.

GERECHT EU – ARREST – 16 december 2020 – zaak T-3/20 – Forbo Financial Services/EUIPO – Windmüller – ECLI:EU:T:2020:606 – [arrest](#)

Uniewoordmerk Canoleum – Ouder internationaal woordmerk MARMOLEUM – Relatieve weigeringsgrond

Beslissing EUIPO van 9 oktober 2019 (zaak R 773/2019-2). Het betreft een beroep tegen de beslissing van de tweede kamer van beroep van het EUIPO van 9 oktober 2019 (zaak R 773/20192) inzake een oppositieprocedure tussen Forbo Financial Services en Windmüller,

Gerecht: De beslissing van de tweede kamer van beroep van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) van 9 oktober 2019 (zaak R 773/2019-2) wordt vernietigd.

GERECHT EU - 2 december 2020 - T-687/19 - inMusic Brands, Inc. - ECLI:EU:T:2020:582 - [arrest](#)

C-147/19   General Court says that 'MARK' and 'MARQ' are confusingly similar despite low degree of similarity between respective goods ([IPkat](#))

OVERIG HvJ

Geen enkele billijke vergoeding verschuldigd voor audiovisuele opname die vastlegging van een audiovisueel werk bevat ([Boek9.nl](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 6 oktober 2020 (ECER 9.12.2020) – zaak C-559/20 – Koch Media

Auteursrecht - Handhavingsrichtlijn – Vergoeding van advocatenkosten - Filesharing

Richtlijn 2004/48/EG. Richtlijn 2001/29/EG. Richtlijn 2009/24/EG. De kernvraag in deze zaak betreft de vergoeding van de advocatenkosten voor een aanmaning wegens filesharing. Verzoekster verkoopt computerspellen voor commerciële doeleinden en is houdster van de exclusieve rechten van een specifiek computerspel. Verweerder is een natuurlijke persoon die geen professionele of commerciële doeleinden nastreeft en die dit computerspel voor derden beschikbaar heeft gesteld voor download. Hiermee heeft hij inbreuk gepleegd op de rechten van verzoekster. Verzoekster schakelde een advocatenkantoor in dat namens verzoekster een aanmaning naar verweerder heeft gestuurd. Voor het inschakelen van het advocatenkantoor heeft verzoekster kosten gemaakt (€984,60) berekend over een waarde van de vordering van €20.000,-. De hoogte van dit bedrag wordt betwist. Vraag is o.a. of de advocatenkosten voor de aanmaning onder de gerechtskosten of andere kosten van artikel 14 of onder de schadevergoeding volgens artikel 13 van de richtlijn of helemaal niet onder de werkingssfeer van de richtlijn vallen.

NOOT – bij HvJ 22 oktober 2020, gevoegde zaken C720/18 en C721/18 Ferrari

CJEU assesses the scope of 'genuine use' and considers that the resale of vehicles and replacement parts thereof amounts to 'genuine use' ([IPKat](#))

REGELGEVING NL

- Implementatiewet richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt ([Stb. 2020, 558](#))
- Wet van 16 december 2020 tot wijziging van de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten ([Stb. 2020, 560](#))

BREXIT

- Have you considered the effect of Brexit on the territorial scope of a trademark license? ([IPKat](#))
- Brexit – 21 days to go (over IE-recht) ([Kluwerblog](#))

OVERIG

- Study on Trends and Developments in Artificial Intelligence: Challenges to the IPR Framework ([IPKat](#))
- Acquired distinctiveness and sub-brands - Tefal 'red dot' mark is denied trade mark protection by UKIPO ([IPKat](#))
- CJEU on EU trademark appeals in 2020 – year in review ([Blog - Kluwer Trademark Blog](#))

Insolventie

EHRM -ARREST - 17 december 2020 – Croatian golf federation t. Kroatië – persbericht – arrest (niveau 2) - 66994/14 - ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD006699414

Ontbinding rechtspersoon – Vrijheid van vereniging – Eerlijk proces - Onpartijdigheid

Samenvatting onder: [vrijheid van vereniging](#)

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-620/19 – J & S Service – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:1011 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Afhandeling faillissement door curator - Inzageverzoek aan belastingautoriteit van fiscale gegevens – Geheimhoudingsplicht - Bevoegdheid van het Hof artikel 267 VWEU – Dzodzi-rechtspraak

Samenvatting onder: [prejudiciële procedure HvJgolf](#)

Institutioneel recht en bescherming financiële belangen EU

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 17 december 2020 – zaak C-130/19 – Rekenkamer/Pinxten – ECLI:EU:C:2020:1052 – [conclusie](#)

Misbruik van middelen door voormalig lid van de Europese Rekenkamer

Artikel 285, 286 en 287 VWEU. Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 2290/77. Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013. De Europese Rekenkamer verzoekt het Hof om de pensioenrechten van een voormalig lid van de Rekenkamer in te trekken 'naar de wijsheid van het Hof'. Volgens de Rekenkamer heeft Pinxten 'misbruik gemaakt van de middelen van de Rekenkamer om activiteiten te financieren die geen verband hielden met zijn taken als lid of daarmee niet verenigbaar waren; misbruik gemaakt van de fiscale voorrechten en deze onrechtmatig heeft gebruikt; valse verklaringen van een schadegeval heeft afgelegd aan de verzekeraar in het kader van beweerdelijke ongevallen waarbij zijn dienstvoertuig was betrokken; een handelsvennootschap beheerd en intens aan politiek heeft gedaan binnen een politieke partij terwijl hij bij de Rekenkamer in functie was; een belangenconflict doen ontstaan door de verantwoordelijke van een gecontroleerde entiteit diensten aan te bieden.

A-G: het beroep van de Europese Rekenkamer ontvankelijk te verklaren;

– voor recht te verklaren dat Pinxten in strijd heeft gehandeld met de uit de taak van een lid van de Europese Rekenkamer voortvloeiende verplichtingen in de zin van de artikelen 285 en 286 VWEU;

– Pinxten vervallen te verklaren van twee derde van zijn recht op pensioen en aanverwante voordelen vanaf de datum van uitspraak van het arrest in de onderhavige zaak;

– de vordering tot schadevergoeding van Pinxten niet-ontvankelijk of, in elk geval, ongegrond te verklaren.

OVERIG

- Daniëlle Goudriaan over bestrijding van fraude met EU-geld ([Bijzonder strafrecht](#))
- Raad neemt nieuwe regels aan om fraude beter te bestrijden ([Bijzonder strafrecht](#))
- An Order of Deferential Monism: Why the Bundesverfassungsgerichts's PSPP Ruling Merely Restates the Limits of the EU Legal System ([European law blog](#))
- CJEU's Independence in Question, Part IV Ousted AG Sharpston brings an Appeal to the Court ([Verfassungsblog](#))

IPR en justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-774/19 – Personal Exchange International – Slovenië – ECLI:EU:C:2020:1015 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Rechterlijke bevoegdheid - Online poker - Consument

Verordening (EG) nr. 44/2001. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen twee in Slovenië woonachtige natuurlijke personen, enerzijds, en Personal Exchange International Limited (hierna: „PEI”), een in Malta gevestigde handelsvennootschap, anderzijds, over een geldsom die PEI zou hebben ingehouden in het kader van een online gesloten overeenkomst voor pokerspelen.

Hof: Artikel 15, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat een natuurlijke persoon met woonplaats in een lidstaat, die ten eerste met een in een andere lidstaat gevestigde vennootschap een overeenkomst om online poker te spelen heeft gesloten, die de door laatstgenoemde vastgestelde algemene voorwaarden bevat, en ten tweede een dergelijke activiteit niet officieel heeft aangemeld, noch deze activiteit als dienst tegen vergoeding aan derden heeft aangeboden, de hoedanigheid van „consument” in de zin van deze bepaling niet verliest, ook al speelt deze persoon dat spel een groot aantal uren per dag, beschikt hij over een ruime kennis en wint hij met dat spel aanzienlijke bedragen.

- ⓑ Not in a gambling mood. CJEU in Peil confirms dynamic interpretation of B1a consumer title, and the Petruchová /Reliantco approach towards knowledge of the market. ([GAVL](#))
- ⓑ The CJEU Does Not Play Games (When It Comes to Jurisdiction over Consumer Contracts) ([conflict of laws](#))
In what appears to be a rather straightforward extension of the Court’s earlier decisions in Cases C-498/16 [Schrems](#) and C-208/18 [Petruchová](#), the CJEU held last week in [Case C-774/19 Personal Exchange](#) that a natural person contracting with the operator of an online gambling service remains a consumer in the sense of Article 15 of Regulation 44/2001 (Brussels I; now Article 17 of Regulation 1215/2012 (Brussels Ia)) even if they use it for many hours a day and make their living from it.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 17 december 2020 – zaak C-709/19 – Vereniging van Effectenbezitters – Nederland – [Hoge Raad](#) - [ECLI:EU:C:2020:1056](#) – [conclusie](#)

Rechterlijke bevoegdheid - Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad – Beleggingen – Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan – Financieel verlies aandeelhouders

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Een vereniging van effectenbezitters heeft bij de Hoge Raad een rechtsvordering ingesteld tot vergoeding van de schade die is geleden als gevolg van de waardedaling van aandelen in een onderneming met statutaire zetel in het VK (BP) na het lekken van olie uit een boorplatform van die onderneming in de Golf van Mexico. BP zou onvolledige en onjuiste informatie hebben verstrekt.

In het kader van dit geding wenst de verwijzende rechter een uitlegging van artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 te verkrijgen. Aangezien de schade waarop het geding betrekking heeft zuiver vermogensrechtelijk van aard is, ondervindt de verwijzende rechter moeilijkheden bij het nemen van een beslissing over zijn bevoegdheid ter zake in het licht van eerdere beslissingen van het Hof, met name de arresten Kolassa, Universal en Löber. De A-G concludeert, kort gezegd, dat de plaats van de beleggingsrekening een onvoldoende aanknopingspunt voor bevoegdheid is en dat de omstandigheid dat het om een collectieve actie gaat niet van invloed is.

A-G: Artikel 7, aanhef en punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat:

als aanknopingspunt voor internationale bevoegdheid van de rechter van een lidstaat het onvoldoende is dat de waardedaling van de aandelen van een aan beurzen in andere lidstaten genoteerde vennootschap tot uiting komt op beleggingsrekeningen in de eerste lidstaat, of op beleggingsrekeningen van een in die lidstaat gevestigde bank of beleggingsonderneming, wanneer die schade het gevolg is van beslissingen die beleggers hebben genomen op basis van beweerdelijk onjuiste, onvolledige en misleidende informatie die door de beursgenoteerde vennootschap wereldwijd is verspreid;

het bestaan van een schikking tussen de verwerende vennootschap en een aantal aandeelhouders in een derde staat, die niet is aangeboden aan de beleggers in het hoofdgeding, en de hoedanigheid van consument van enkele van die beleggers niet kunnen worden aangemerkt als bijzondere omstandigheden die relevant zijn voor de toekenning van internationale rechterlijke bevoegdheid krachtens artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012. Ook de wereldwijde verspreiding van de relevante informatie door de verwerende vennootschap is geen dergelijke omstandigheid.

De omstandigheid dat er in overeenstemming met het nationale procesrecht een collectieve vordering is ingesteld door een vereniging die de belangen behartigt van de houders van effecten die schade hebben geleden, heeft geen invloed op de uitlegging van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012.

- Opinion of AG Campos Sánchez-Bordona in the case C-709/19, Vereniging van Effectenbezitters: jurisdiction in matters of non-contractual liability in connection with investments in securities and collective actions (conflict of laws)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 28 oktober 2020 (ECER 8.12.2020) - zaak C-581/20 - Darzhavna hazna na Republika Polsha

Overheidsopdrachten – Forumkeuzebeding – Boete – Burgerlijke of handelszaak?

Verordening (EU) nr. 1215/2012. De Poolse overheid heeft na gunning voor overheidsopdrachten, de aanleg van een bepaald autosnelweg bij overeenkomst toevertrouwd aan de ondernemingen Toto en Vianini, die als een in Italië geregistreerd consortium optreden. Volgens deze overeenkomst hebben partijen de rechten van de plaats van vestiging van de aanbestedende dienst als bevoegde rechter aangewezen. Op grond van de overeenkomst zijn garanties verstrekt om de nakoming van de verbintenissen te garanderen. Beide garanties zouden door het Poolse materiële recht worden beheerst. Toto en Vianini vorderen een verklaring voor recht dat de Poolse schatkist geen betaling van de contractueel overeengekomen boete kan eisen omdat de voorwaarden niet zijn vervuld en/of de overeenkomst tardief is nagekomen.

De vraag die in de onderhavige procedure centraal staat is of de door het rechtsmiddel ingeleide procedure als een burgerlijke of handelszaak kan worden gekwalificeerd.

Vraag is o.a. of het in casu een burgerlijke of handelszaak betreft en welk gerecht bevoegd is wanneer het gerecht - dat bevoegd is bij de bodemprocedure - heeft besloten op een verzoek om voorlopige maatregelen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 23 september 2020 (ECER 16.12.2020) - C-568/20 - H Limited

Uitvoerbaarheid van in een derde land gegeven beslissingen

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Tussen partijen is een executieprocedure aanhangig. H (een bank) is de executerende partij en J is de geëxecuteerde die zich in Oostenrijk bevindt. De executoriale titel waarop deze procedure is gebaseerd is de beslissing van de High Court, een rechterlijke instantie van het Verenigd Koninkrijk, van 20-03-2019. De beslissing van de Britse rechter was op haar beurt gegrond op twee vonnissen van Jordaanse rechters uit 2013 waarbij aan J de verplichting was opgelegd om een totaalbedrag van (ongeveer) 10.300.000,- USD te betalen. De High Court heeft een certificaat overeenkomstig artikel 53 van de verordening afgegeven volgens hetwelk J ertoe is verplicht om aan H 10.392.463,- USD te betalen, vermeerderd met rente en kosten. Bij beslissing van 12-04-2019 heeft de rechter in eerste aanleg op grond van de beslissing van de High Court aan H toestemming gegeven voor de tenuitvoerlegging jegens J met het oog op de inning van de vordering, vermeerderd met rente en kosten. J heeft een verzoek ingediend tot weigering van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de High Court en tot staking van de tenuitvoerlegging.

De vragen hebben betrekking op de uitvoerbaarheid van in een derde land gegeven beslissingen en de reikwijdte van de rechterlijke toetsing in het kader van een procedure betreffende een verzoek tot weigering van de tenuitvoerlegging.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- ING v Banco Santander. Deferring to extensive discussion of national law on the insolvency exception, and a bit too rich a pudding on privity of choice of court. (GAVL)
- Applying A4(2) Rome II to multiparty claims (following Marshall), and a rare, if in my view uncertain, reversal using A4(3)'s 'manifestly more closely connected' escape clause. (GAVL)

- Tate v Allianz. Action en cas d'aggravation held to be a new claim, blocking lis alibi pendens. ([GAVL](#))
- JK Fabrications. Unbolted choice of court in GTCs simply cannot lead to proper forum consent. ([GAVL](#))

REGELGEVING EU

- **Verordening (EU) 2020/1783** van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken (**bewijsverkrijging**) (herschikking), [PB L 405 van 2.12.2020](#)
- **Verordening (EU) 2020/1784** van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (de **betekening** en de kennisgeving van stukken) (herschikking), [PB L 405 van 2.12.2020](#)
- Vernieuwde EU-regels inzake grensoverschrijdende bewijsverkrijging en betekening van gerechtelijke stukken in civiele zaken ([ECER](#))

BREXIT

- Seven swans a-swimming. The Hard Brexit for judicial co-operation in civil matters ([GAVL](#))

WIKI

- [Wiki Bewijsverordening](#)

Justitie

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie presenteert nieuw digitaliseringspakket voor justitieel systeem in de EU ([ECER](#))

RAAD

Justice programme: Council presidency and European Parliament reach provisional agreement ([Raad](#))

OVERIG

The Global struggle towards affordable access to justice ([conflict of laws](#))

Kansspelen

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-311/19 – BONVER WIN – Tsjechië – ECLI:EU:C:2020:981 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vrijheid van dienstverrichting – Nationale regeling die gokdiensten op bepaalde plaatsen verbiedt – Toepasselijkheid van artikel 56 VWEU – Grensoverschrijdend element

Artikel 56 VWEU. Een verrichter van diensten op het gebied van weddenschappen moet stoppen met het verrichten van die diensten vanwege een gemeentelijk besluit dat het aanbieden van dergelijke diensten in een bepaald deel van de stad waarin de verrichter van die diensten is gevestigd, verbiedt.

De desbetreffende aanbieder van de diensten stelt zich op het standpunt dat hij klanten heeft die uit andere lidstaten afkomstig zijn. Is dit feit voldoende opdat het vrij verrichten van diensten op grond van artikel 56 VWEU van toepassing wordt?

Nederland en Hongarije hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 56 VWEU is van toepassing op de situatie van een in een lidstaat gevestigde vennootschap die haar vergunning voor de exploitatie van kansspelen heeft verloren ten gevolge van de inwerkingtreding, in die lidstaat, van een wettelijke regeling die de plaatsen vaststelt waar dergelijke spelen mogen worden georganiseerd en die zonder onderscheid van toepassing is op alle dienstverrichters die hun activiteit op het grondgebied van deze lidstaat uitoefenen, ongeacht of zij hun diensten verrichten voor nationale onderdanen of voor onderdanen van andere lidstaten, wanneer een deel van haar klantenkring uit een andere lidstaat komt dan die waar zij is gevestigd.

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-774/19 – Personal Exchange International – Slovenië - ECLI:EU:C:2020:1015 – geen conclusie – arrest

Online poker – Consument

Samenvatting onder: [IPRpei](#)

Landbouw, visserij en dierenwelzijn (B)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-216/19 – Land Berlin – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1046 – geen conclusie – arrest

GLB – Rechtstreekse betalingen - Steunaanvraag door eigenaar landbouwgrond en door gebruiker van die grond - Begrip „subsidiabele hectare waarover de landbouwer beschikt“

Verordening (EU) nr. 1307/2013. De zaak gaat over een steunaanvraag door de eigenaar van landbouwgrond en door de gebruiker van die grond. Gevraagd wordt o.a. om uitleg van het begrip „subsidiabele hectare waarover de landbouwer beschikt“. Welke regels zijn van toepassing bij een dubbele aanvraag voor de toewijzing van betalingsrechten voor dezelfde in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) subsidiabele oppervlakte, alsmede de regels die van toepassing zijn op het begrip „subsidiabele hectare“ in verband met de toewijzing van betalingsrechten voor een beboste oppervlakte. Nederland, Spanje en Frankrijk hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 24, lid 2, eerste volzin, van verordening (EU) nr. 1307/2013 moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer een steunaanvraag wordt ingediend door zowel de eigenaar van landbouwgrond als een derde die, zonder enige rechtstitel, deze grond feitelijk gebruikt, alleen de eigenaar van die grond over de daarmee overeenkomende subsidiabele hectaren beschikt in de zin van die bepaling.

Artikel 32, lid 2, onder b), ii), van verordening nr. 1307/2013, in het bijzonder de bewoordingen „alle grond die in 2008 recht gaf op betalingen in het kader van de bedrijfsbetalingsregeling of de regeling inzake een enkele areaalbetaling die waren ingesteld bij respectievelijk titel III en titel IV bis van verordening (EG) nr. 1782/2003 moet aldus worden uitgelegd dat, in het kader van een verzoek om activering van braakleggingsbetalingsrechten voor een beboste oppervlakte uit hoofde van die bepaling, voor de betrokken beboste oppervlakte in 2008 een steunaanvraag moet zijn ingediend overeenkomstig artikel 22 van verordening nr. 1782/2003, gevolgd door een administratieve controle van de subsidiabiliteit overeenkomstig artikel 23 van deze verordening en, in voorkomend geval, een controle ter plaatse uit hoofde van artikel 25 van die verordening. Om in aanmerking te komen voor een rechtstreekse betaling moet bovendien zijn voldaan aan alle andere in titel III en titel IV bis van voornoemde verordening gestelde voorwaarden.

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-336/19 – Centraal Israëlitisch Consistorie van België e.a. – Grote Kamer – België - ECLI:EU:C:2020:1031 – persbericht – conclusie – arrest

Rituele slachting – Verbod onverdoofd slachten - Dierenwelzijn - Godsdienstvrijheid

Samenvatting onder: [Godsdienstvrijheidonverdoofdslachten](#)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-404/19 P – Frankrijk/Commissie – ECLI:EU:C:2020:1041 – conclusie – arrest

Landbouwfondsen - Elgf – Elfpo - Tekortkomingen in controlesysteem lidstaat - Financiële correctie

Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/2014. Punt 3.2.5 van de richtsnoeren voor de berekening van financiële correcties bepaalt de voorwaarden voor de toepassing van een forfaitaire correctie van 100 %. In dit punt wordt bepaald dat een dergelijk percentage kan worden toegepast wanneer de tekortkomingen in het controlesysteem van een lidstaat zo ernstig zijn dat er sprake is van een volledige niet-naleving van de Unievoorschriften, waardoor alle betalingen onregelmatig zijn.

Tot staving van haar hogere voorziening stelt de Franse Republiek dat het Gerecht in het bestreden arrest blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting, door te oordelen dat het opleggen van de forfaitaire correctie van 100 % door de Commissie gerechtvaardigd was. Deze lidstaat betwist niet dat het controlesysteem in Haute-Corse gebrekkig was, zodat de Commissie een forfaitaire correctie kon opleggen, maar verwijt het Gerecht dat het punt 3.2.5 van de richtsnoeren onjuist heeft uitgelegd en toegepast door te oordelen dat was voldaan aan de daarin genoemde voorwaarden om een correctie van 100 % toe te passen. In de onderhavige hogere voorziening wordt het Hof derhalve verzocht zich te buigen over de voorwaarden voor de oplegging van een forfaitaire financiële correctie van 100 % als bedoeld in punt 3.2.5 van de richtsnoeren.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 12 maart 2019, Frankrijk/Commissie in zaak T-26/18 wordt vernietigd voor zover het Gerecht daarbij, ten eerste, het beroep van de Franse Republiek tegen uitvoeringsbesluit (EU) 2017/2014 heeft verworpen, voor zover de Commissie daarbij, onder het opschrift „Ernstige tekortkomingen in het controlesysteem Corsica”, ten aanzien van die lidstaat forfaitaire correcties van 100 % heeft toegepast in verband met de rechtstreekse oppervlaktegebonden steun in Haute-Corse over de aanvraagjaren 2013 en 2014 wegens tekortkomingen in het controlesysteem voor oppervlaktegebonden steun in Haute-Corse, en, ten tweede, heeft beslist over de kosten.

Uitvoeringsbesluit 2017/2014 wordt nietig verklaard voor zover de Commissie daarbij, onder het opschrift „Ernstige tekortkomingen in het controlesysteem Corsica”, ten aanzien van de Franse Republiek forfaitaire correcties van 100 % heeft toegepast in verband met de rechtstreekse oppervlaktegebonden steun in Haute-Corse over de aanvraagjaren 2013 en 2014 wegens tekortkomingen in het controlesysteem voor oppervlaktegebonden steun in Haute-Corse.

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 9 december 2020 – zaak C-815/19 – Natumi – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1008 – conclusie

Biologische productie en etikettering van biologische producten – Gebruik van bepaalde niet-biologische ingrediënten van agrarische oorsprong bij de vervaardiging van verwerkte levensmiddelen

Verordening (EG) nr. 834/2007. Verordening (EG) nr. 889/2008. De zaak gaat over het betwiste gebruik van een niet-biologisch product, in casu het wier lithothamnion (*Lithothamnium calcareum*), bij de vervaardiging van verwerkte levensmiddelen en het gebruik van termen in de etikettering die verwijzen naar de biologische productiemethode en de aanwezigheid van calcium in het verwerkte levensmiddel. Deze zaak biedt het Hof de gelegenheid zich te buigen over de vraag of het al dan niet mogelijk is om bij de vervaardiging van verwerkte biologische levensmiddelen een stof te gebruiken die weliswaar op de limitatieve lijst van op dit gebied toegelaten niet-biologische ingrediënten van agrarische oorsprong is vermeld, maar wordt gebruikt als mineraal of micronutriënt dat niet is toegelaten door de Uniewetgeving of door de hiermee verenigbare wetgeving van een lidstaat.

A-G: Artikel 28 van verordening (EG) nr. 889/2008, gelezen in samenhang met punt 1.3 van bijlage IX bij deze verordening, moet aldus worden uitgelegd dat het wier lithothamnion (Lithothamnium calcareum) vanwege de samenstelling ervan niet als ingrediënt bij de verwerking van biologische levensmiddelen mag worden gebruikt wanneer de toevoeging ervan voornamelijk tot doel heeft het levensmiddel met calcium te verrijken. Het moet in dat geval worden aangemerkt als ‚mineraal‘ in de zin van artikel 19, lid 2, onder b), van verordening (EG) nr. 834/2007, en in de zin van artikel 27, lid 1, van verordening nr. 889/2008, waarvoor geen gebruik op grond van artikel 27, lid 1, onder f), van deze verordening is toegestaan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – CbB – 22 december 2020 – ECLI:NL:CBB:2020:1034

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Vertrouwensbeginsel – Schadevergoeding?

Verordening (EU) nr. 640/2014. Verordening (EU) nr. 1307/2013. De prejudiciële vraag betreft een geval waarin de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) op zijn website en in telefoongesprekken met appellante te kennen heeft gegeven dat zij voldeed aan de leeftijdseis om als jonge landbouwer in aanmerking te komen voor de toewijzing van betalingsrechten uit hoofde van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Appellante heeft vervolgens betalingsrechten als jonge landbouwer aangevraagd, maar haar aanvraag is afgewezen omdat zij niet voldeed aan de leeftijdseis. Appellante lijdt schade doordat zij, afgaande op de inlichtingen van RVO, geen andere manieren heeft benut om betalingsrechten te verkrijgen, waardoor zij over het jaar van de aanvraag geen uitbetaling van betalingsrechten heeft ontvangen.

De vraag luidt als volgt: Verzet het Unierecht zich ertegen dat aan de hand van het nationaalrechtelijke vertrouwensbeginsel wordt beoordeeld of een nationaal bestuursorgaan in strijd met een Unierechtelijke bepaling vertrouwen heeft opgewekt en aldus naar nationaal recht onrechtmatig heeft gehandeld door niet de schade te vergoeden die de justitiabele als gevolg daarvan heeft geleden, indien de justitiabele zich niet met succes kan beroepen op het Unierechtelijke vertrouwensbeginsel, omdat het gaat om een duidelijke Unierechtelijke bepaling?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 20 oktober 2020 (ECER 9.12.2020) - C-564/20 - Minister for Agriculture Food and the Marine et Sea Fisheries Protection Authority

Gemeenschappelijk visserijbeleid – Welke informatie moeten lidstaten aan de Europese Commissie verstrekken?

Vraag is o.a. of de gegevens betreffende visvangsten, visserijinspanning en vangstmogelijkheden - die door de nationale controleautoriteit aan de Commissie moeten worden meegedeeld - beperkt zijn tot de gegevens uit de visserijlogboeken van vissers of mag de autoriteit zich op andere gegevensstromen baseren wanneer de betrokken gegevens onbetrouwbaar zijn?

RAAD

Council supports EU-wide animal welfare label ([Raad](#))

COVID-19

Mededeling van de Commissie tot wijziging van de richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 wat betreft de toepassingsperiode ervan en tot tijdelijke aanpassing van de richtsnoeren om rekening te houden met de impact van de COVID-19-pandemie, [PB C 424 van 8.12.2020](#)

BREXIT

Voorstel voor een verordening: Fishing authorisations for EU vessels in UK waters and fishing operations by UK vessels in EU waters, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))

LHBT-rechten

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Berkman t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [46712/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD004671215](#)

LHBTI demonstratie – Tegendemonstratie – Rechtmatigheid arrestatie en detentie

Artikel 11 EVRM. Artikel 14 EVRM. Klaagster wilde met een kleine groep LHBTI-activisten deelnemen aan een bijeenkomst in Sint Petersburg ter gelegenheid van Coming-out Day. De organisatoren hadden de autoriteiten van tevoren gewaarschuwd en er was opdracht gegeven tot verbeterde beveiliging in anticipatie op botsingen met tegendemonstranten. Volgens klaagster werd haar groep opgewacht door tegendemonstranten die haar pestten en fysiek bedreigden. De aanwezige politie greep pas in toen de spanning een kritiek punt bereikte. Klaagster is gearresteerd. De civiele vordering van klaagster, die de rechtmatigheid van haar arrestatie en detentie op het politiebureau betwistte, werd afgewezen.

Het hof komt tot het oordeel dat er voorafgaand aan de bijeenkomst door de autoriteiten geen maatregelen waren getroffen om een botsing te voorkomen. Vervolgens hadden de aanwezige politieagenten niet gezorgd voor een veilige omgeving en hadden zij te weinig gedaan om de botsing te voorkomen. Een dergelijke benadering is onbevredigend. Het Hof herhaalt dat een demonstratie kan irriteren of aanstoot kan geven, maar dat deelnemers de demonstratie moeten kunnen bijwonen zonder bang te hoeven zijn dat zij worden blootgesteld aan fysiek geweld door hun tegenstanders. Daadwerkelijke vrijheid van vreedzame vergadering kan niet worden beperkt tot een loutere plicht van de staat om zich niet te bemoeien. De verplichting uit hoofde van het verdrag om maatregelen te treffen om de vrijheid van vergadering te beschermen, is van het grootste belang in het geval van klaagster, die tot een minderheid behoorde met een standpunt dat niet populair is. Ze was daarom kwetsbaar, vooral gezien de geschiedenis van publieke vijandigheid naar LHBTI-mensen in Rusland. Bovendien hebben de autoriteiten de tegendemonstranten niet naar behoren aangepakt, terwijl het homofobe karakter van hun tegendemonstratie duidelijk was. Het Hof oordeelt daarom dat de autoriteiten hun verplichtingen uit hoofde van artikel 11 van het Verdrag – op zichzelf genomen en in samenhang met artikel 14 – niet hebben nageleefd.

Voorts oordeelt het Hof dat de arrestatie van klaagster, waardoor ze de LHBTI-bijeenkomst niet kon bijwonen, onwettig is geweest in de zin dat haar arrestatie een schending van artikel 5 en een schending van artikel 11 oplevert.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Upper Tribunal says gender terminology respecting the chosen identity of claimants must be used ([UK immigration law blog](#))

OVERIG

2020: A year in review ([ECHRSO](#))

EHRM factsheets

- Homosexuality: criminal aspects
- [Sexual orientation issues](#) (januari 2020)

Luchtvaart (c)

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 3 december 2020 – zaak C-826/19 – Austrian Airlines – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:991 – persbericht – conclusie

Luchtvaartclaim – Aankomst op ander vliegveld in zelfde stad – Geen transfer

Verordening (EG) nr. 261/2004. Een reiziger vloog met Austrian Airlines van Wenen naar Berlin Tegel, maar zijn vlucht is omgeleid naar Berlin Schönefeld. Kan de luchtreizigersverordening ook op een dergelijk geval worden toegepast? De vlucht kwam aan met een vertraging van 58 minuten, en er werd geen vervoer aangeboden tussen de luchthavens. De reiziger woont ook verder van de luchthaven waar hij is geland dan van die welke oorspronkelijk gepland was.

Volgens de A-G geeft de wijziging van aankomstluchthaven geen recht op vergoeding van een vast bedrag voor annulering van de vlucht. De luchtvaartmaatschappij is echter wel gehouden om uit eigen beweging de kosten voor de transfer te vergoeden.

A-G: Artikel 5, lid 1, onder c), artikel 6, artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat de landing van een vlucht op een andere luchthaven, die zich in dezelfde stad of regio bevindt als de luchthaven waarvoor was geboekt, de passagier geen recht geeft op compensatie wegens annulering van de vlucht. De passagier heeft enkel recht op compensatie indien hij de luchthaven waarvoor was geboekt of de andere met de luchtvaartmaatschappij overeengekomen nabijgelegen bestemming, vanwege die omleiding met een vertraging van drie uur of meer bereikt.

Artikel 8, lid 3, van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij bij een landing op een andere luchthaven dan de luchthaven waarvoor was geboekt, verplicht is om de passagier uit eigen beweging een vergoeding aan te bieden voor de reis naar de luchthaven waarvoor was geboekt of naar een andere met de passagier overeengekomen nabijgelegen bestemming.

De niet-nakoming door de luchtvaartmaatschappij van de krachtens artikel 8, lid 3, van verordening nr. 261/2004 op haar rustende verplichting om de kosten te dragen die een passagier heeft gemaakt om van de luchthaven van aankomst naar de luchthaven waarvoor was geboekt te reizen (of naar de overeengekomen nabijgelegen bestemming), geeft de passagier geen recht op compensatie in de vorm van een vast bedrag in de zin van artikel 7, lid 1, van die verordening. Zij geeft de passagier daarentegen recht op terugbetaling van de bedragen die, gelet op de bijzondere omstandigheden van elk geval, noodzakelijk, passend en redelijk blijken om dat verzuim van de luchtvaartmaatschappij goed te maken.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland en België – 30 september en 21 oktober 2020 (ECER 3.12.2020) – gevoegde zaken C-512/20 en C-561/20 – Swiss International Air Lines e.a.

Luchtvaartclaim – Vertraging opgelopen in tweede deel van de reis buiten de EU – Compensatieplicht?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Overeenkomst EG/Zwitserland inzake luchtvervoer. In beide zaken vorderen verzoekers compensatie van verweerders omdat zij meer dan 3 uur later dan gepland zijn aangekomen op hun eindbestemming. De vertragingen zouden te wijten zijn aan verweerders (niet gevestigd in de Unie). De vertraging in C-512/20 had betrekking op het 2e gedeelte van de reis, namelijk Zürich-Tampa. De vertraging in C-561/20 had ook betrekking op het 2e gedeelte van de reis, namelijk Newark International – San José International (Verenigde Staten). Beide reizen waren begonnen in de EU (Amsterdam, resp. Brussel). Verweerders weigeren compensatie te betalen omdat de verordening niet geldt voor de betreffende vluchten aangezien de vertragingen zich niet hebben voorgedaan binnen de EU. De vraag is of de passagiers ook in deze gevallen recht hebben op compensatie en, indien dat het geval is, of dat niet in strijd is met het internationale recht, in het bijzonder het beginsel van de soevereiniteit van het derdeland.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 9 september 2020 (ECER 4.12.2020) - [zaak C-565/20 Deutsche Lufthansa](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 7 oktober 2020 (ECER 4.12.2020) – [C-566/20 - Deutsche Lufthansa](#)

Staking eigen medewerkers luchtvaartmaatschappij – Oproep vakbond – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. De vraag is identiek aan C-526/20 (zie hieronder): Gaat het bij een staking van eigen medewerkers van de luchtvaartmaatschappij naar aanleiding van een oproep van een vakbond om een buitengewone omstandigheid in de zin van artikel 5(3) van de verordening?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 september 2020 (ECER 2.12.2020) – zaak C-526/20 – [Deutsche Lufthansa](#)

Staking eigen medewerkers luchtvaartmaatschappij – Oproep vakbond – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verzoekers vorderen van verweerster betaling van compensatie vanwege annulering van hun vlucht, waardoor verzoekers hun aansluitende vlucht misten. Reden van de annulering van de vlucht was een staking. Verweerster heeft geen andere vlucht aangeboden, waarmee verzoekers bestemming met een vertraging van minder dan twee uur hadden kunnen bereiken. Verweerster heeft meerdere maatregelen genomen om annuleringen en vertragingen zoveel mogelijk te voorkomen. Verweerster heeft geweigerd de compensatie te betalen omdat zij wegens buitengewone omstandigheden vrijgesteld zou zijn van de verplichting tot compensatiebetaling. De rechter in eerste aanleg heeft de vordering van verzoekers afgewezen. Verzoekers hebben hoger beroep ingesteld en stellen dat, ten gevolge van de uitspraak van het Hof van in zaak C-195/17, ook de door een vakbond geïnitieerde staking van eigen medewerkers moet worden geacht inherent te zijn aan de normale uitoefening van het bedrijf van de luchtvaartmaatschappij en dat er bijgevolg geen sprake is van een buitengewone omstandigheid.

De verwijzende rechter vraagt of het bij een staking van eigen medewerkers van de luchtvaartmaatschappij naar aanleiding van een oproep van een vakbond gaat om een buitengewone omstandigheid in de zin van artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004?

Zie ook:

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 september 2020 (ECER 2.12.2020) – zaak C-527/20 – [Deutsche Lufthansa](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 9 september 2020 (ECER 2.12.2020) – zaak C-528/20 – [Deutsche Lufthansa](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 september 2020 (ECER 2.12.2020) – zaak C-529/20 – [Deutsche Lufthansa](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 8 juli 2020 - (ECER 10.12.2020) - [C-578/20-Sata Air Açores](#)

Luchtvaartclaim – Staking onderhoudspersoneel – Tevergeefse onderhandelingen – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Moet een staking van het onderhoudspersoneel voor vliegtuigen van een luchtvaartmaatschappij worden beschouwd als een buitengewone omstandigheid, wanneer de luchtvaartmaatschappij tevergeefs gesprekken en onderhandelingen heeft gevoerd om de staking op te heffen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 15 september 2020 (ECER 16.12.2020) – C-589/20 – Austrian Airlines

Ongeval bij afstappen met mobiele trap – Aansprakelijkheid luchtvaartmaatschappij?

Verdrag van Montreal (internationale luchtvervoer). Vraag is of de het vallen van de mobiele trap bij het uitstappen onder "ongeval" valt? Is de luchtvaartmaatschappij uitgesloten van aansprakelijkheid als de passagier zich niet heeft vastgehouden aan de trapleuning?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 9 november 2020 (ECER 24.12.2020) – zaak C-606/20 – Iberia

https://ecer.minbuza.nl/-/c-529/20-deutsche-lufthansa%2%A0%2%A0%2%A0?redirect=%2Fzoek-nieuwe-hofzaken-inclusief-verwijzingsuitspraak-databank%3Fp_id%3Dnl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_delta%3D10%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_resetCur%3Dfalse%26nl_worth_article_search_portlet_ArticleSearchPortlet_cur%3D2

Verdrag van Montreal – Verlies van ingecheckte bagage - Aansprakelijkheid

Verdrag van Montreal. Verzoeker vordert van de verwerende luchtvaartmaatschappij (Iberia) schadevergoeding overeenkomstig het Verdrag van Montreal wegens verlies van bagage. Vraag is of artikel 20, eerste zin, van het Verdrag van Montreal, aldus moet worden uitgelegd dat een luchtvervoerder geheel of gedeeltelijk is ontheven van zijn aansprakelijkheid wegens verlies van bagage zoals bedoeld in artikel 17, lid 2, van het Verdrag van Montreal, indien de passagier (bijna) nieuwe elektronische artikelen in de ingecheckte bagage in plaats van in de handbagage vervoert, zonder dit bij de luchtvervoerder te melden, hoewel het voor de passagier mogelijk was geweest deze elektronische artikelen in de handbagage mee te nemen, en dit in redelijkheid van hem kon worden verlangd?

CONSULTATIE - BREXIT

- Voorstel voor een verordening over luchtveiligheid in het kader van de overgangperiode zoals genoemd in het Terugtrekkingsakkoord van het VK en de EU, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Basic air connectivity regulation, Feedback mogelijk van 10 december 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))

REGELGEVING NL

Uitvoeringsbesluit EG-verordening 300/2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart ([Stb. 2020, 514](#))

BREXIT

Het bericht '5 things to know about Post-Brexit aviation' ([2020-2021, 2020Z24381 - Kamervragen](#))

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-693/18 – CLCV e.a. – Frankrijk – ECLI:EU:C:2020:1040 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Sjoemelsoftware dieselmotor – Volkswagen – Verlenging levensduur motor een rechtvaardigingsgrond?

Verordening (EG) no 715/2007. Naar aanleiding van berichten in de pers over sjoemelsoftware in dieselmotoren startte het parket in Parijs een strafrechtelijk onderzoek. De Franse onderzoeksrechter vraagt het Hof of deze software in strijd is met het EU-recht, dan wel of de verlenging van de levensduur van de motor van de auto een rechtvaardiging kan vormen.

Het Hof oordeelt dat het feit dat de manipulatiesoftware zou bijdragen aan de levensduur van de motor, geen rechtvaardigingsgrond is om een deze software te installeren. [vrij vertaald; arrest alleen beschikbaar in het Frans]

- 📌 Europees Hof van Justitie: automaker mag niks installeren dat CO2-meting beïnvloedt ([Europa nu](#))

Mededinging

HvJ – ARREST – 9 december 2020 – zaak C-132/19 P – Groupe Canal +/Commissie – ECLI:EU:C:2020:1007 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Betaaltelevisie - Geoblocking - Lopende licentieovereenkomsten

Verordening (EG) nr. 1/2003. Artikel 101, lid 3, VWEU. In 2014 heeft de Europese Commissie een onderzoek uitgevoerd naar beperkingen inzake betaaltelevisie in het kader van licentieovereenkomsten tussen zes Amerikaanse studio's en de belangrijkste betaaltelevisiezenders in de EU. Paramount heeft in dat verband toegezegd aan de Europese Commissie om een einde te maken aan geoblocking. Die toezegging is vastgelegd in een besluit van de Commissie. Canal+ had echter een lopende licentieovereenkomst met Paramount waarbij Frankrijk exclusief werd toegewezen aan Canal+. Paramount is daarop teruggekomen na de toezegging aan de Europese Commissie. Canal+ heeft nietigverklaring gevorderd van het besluit van de Commissie, maar het Gerecht van de EU heeft die vordering afgewezen. Canal+ heeft daarop hogere voorziening ingesteld bij het Hof van Justitie.

Het Hof verklaart een besluit van de Commissie nietig waarbij toezeggingen verbindend worden verklaard die door een onderneming zijn gedaan om de mededinging op de markten in stand te houden. De omstandigheid dat de medecontractanten van een onderneming die heeft toegezegd om bepaalde contractuele clausules niet na te komen, zich tot de nationale rechter kunnen wenden, kan de gevolgen van dat besluit van de Commissie voor de contractuele rechten van die medecontractanten immers niet opheffen.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 12 december 2018, Groupe Canal +/Commissie (T-873/16, EU:T:2018:904), wordt vernietigd.

Het besluit van de Europese Commissie van 26 juli 2016 inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst (zaak AT.40023 – Grensoverschrijdende toegang tot betaaltelevisie) wordt nietig verklaard.

- 📌 HvJ EU: besluit Europese Commissie over mededinging nietig verklaard ([IEF19638](#))

GERECHT EU – ARREST – 16 december 2020 – zaak T-93/18 – Internationale Skating Union/ Commissie – ECLI:EU:T:2020:610 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Regels van de Internationale Schaatsbond schenden mededingingsregels EU

Artikel 101 VWEU. Het Gerecht bevestigt dat de regels van de Internationale Schaatsbond (ISU) die voorzien in strenge sancties tegen atleten die deelnemen aan niet door haar toegestane

snelschaatsevenementen, in strijd zijn met de mededingingsregels van de Europese Unie. Het beroep van de Commissie tegen de arbitrageregels van de ISU is daarentegen ongegrond.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 oktober 2020 (ECER 16.12.2020) - C-588/20 - Daimler

Vrachtwagenkartel – Vallen vuilniswagens binnen werkingssfeer van het besluit EC?

Artikelen 81 en 82 EG. Verzoeker is een publiekrechtelijke rechtspersoon en heeft na openbare aanbestedingen bij verweerster, een wereldwijd opererend automobielconcern dat o.a. vrachtwagens ontwikkelt, produceert en op de markt brengt, vuilniswagens gekocht. De Commissie heeft vastgesteld dat een aantal bedrijven zich schuldig had gemaakt aan mededingingsverstoring gedrag. Verzoeker stelt dat dit vrachtwagenkartel, waarvan het bestaan door de Commissie is vastgesteld, hem bij de aanschaf van zijn twee vuilniswagens economische schade heeft toegebracht doordat op grond van de kartelafspraken te hoge prijzen werden gehanteerd. Hij stelt middels deze procedure een vordering tot vergoeding van die schade in tegen verweerster. Verweerster is echter van mening dat de litigieuze vuilniswagens als speciale voertuigen niet binnen de werkingssfeer van het Commissiebesluit vallen.

CONSULTATIE

- EU-mededingingsregels – herziening van de verticale richtsnoeren, Feedback mogelijk van 18 December 2020 - 26 Maart 2021 ([EC](#))
- EU-concurrentieregels – herziening van de verticale groepsvrijstellingsverordening, Feedback mogelijk van 18 December 2020 - 26 Maart 2021 ([EC](#))

LITERATUUR

- P.J.H.M. van Osch, Mededinging - Gunjumping in het Europese concentratietoezicht: een overzicht van recente ontwikkelingen in Brussel en Luxemburg, in: [NtEr 2020/7.2](#)
- Jori de Goffau en Greetje van Heezik, Duurzaamheidsinitiatieven en het kartelverbod – wie is aan zet?, in: [M&M 2020/4.8](#)

BREXIT

- [Kennisgeving EC over EU mededingingsrecht](#), 2 december 2020 (alleen in het Engels)
- EU Merger Control: Life without the UK – Brexit and Beyond, ([Blog - Kluwer Competition Law Blog](#))

OVERIG

- Pricing Algorithms: Should Competition Authorities be Worried? ([European law blog](#))
- Servier Laboratories. The UK Supreme Court on the narrow window for res judicata authority of CJEU decisions. ([GAVL](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-352/19 P – Région de Bruxelles-Capitale/Commissie – ECLI:EU:C:2020:978 – persbericht – conclusie – arrest

Verlening goedkeuring glyfosaat - Rechtstreeks en individueel geraakt zijn

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Uitvoeringsverordening (EU) 2017/2324. Artikel 263 VWEU. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vordert de nietigverklaring van uitvoeringsverordening 2017/2324 van de Commissie in verband met de vergunning voor het gebruik van glyfosaat. Het Gerecht van de EU wees de vordering eerder af omdat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet rechtstreeks geraakt zou zijn door de uitvoeringsverordening.

Het Hof oordeelt dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest niet de nietigverklaring kan vorderen van de uitvoeringsverordening van de Commissie tot verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof „glyfosaat“ Dit Gewest heeft niet aangetoond dat het door dit besluit rechtstreeks en individueel werd geraakt.

- EU-Hof: Gewest in verzoek om nietigverklaring Uitvoeringsverordening glyfosaat niet rechtstreeks geraakt ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-320/19 – Ingredion Germany – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:983 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Broeikasgasemissierechten – Nieuwkomers – Relevante capaciteitsbenuttingsfactor

Richtlijn 2003/87/EG. Besluit 2011/278/EU. De zaak gaat over een aanvraag voor de kosteloze toewijzing van emissierechten voor een installatie die moet worden aangemerkt als een nieuwkomer in de zin van artikel 3, onder h), van richtlijn 2003/87. In dit verband vraagt de verwijzende rechter zich af of de in artikel 18, lid 1, onder c), en lid 2, tweede alinea, van besluit 2011/278 bedoelde relevante capaciteitsbenuttingsfactor bij de bepaling van het voorlopige jaarlijkse aantal emissierechten dat kosteloos wordt toegewezen voor een van de subinstallaties waaruit die installatie bestaat en waarop een brandstofbenchmark moet worden toegepast, beperkt is tot een waarde die minder dan 100 % bedraagt. Het onderzoek van deze vraag ligt in het verlengde van een groot aantal uitspraken over het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten en over de overgangsregels voor de kosteloze toewijzing van emissierechten, en stelt het Hof in de gelegenheid om zich voor het eerst te buigen over de regeling voor nieuwkomers.

Hof: Artikel 18, lid 2, tweede alinea, van besluit 2011/278/EU moet aldus worden uitgelegd dat bij de kosteloze toewijzing van emissierechten aan nieuwkomers de relevante capaciteitsbenuttingsfactor beperkt is tot een waarde die minder dan 100 % bedraagt.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 december 2020 – zaak C-470/19 – Friends of the Irish Environment – Ierland - ECLI:EU:C:2020:986 – [conclusie](#)

Verdrag van Aarhus – Toegang van publiek tot milieu-informatie – Toegang tot gerechtelijke dossiers

Richtlijn 2003/4/EG. Verdrag van Aarhus. In dit verband wenst de High Court (rechter in eerste aanleg, Ierland) verduidelijking over de draagwijdte van het begrip „rechterlijke hoedanigheid“ met het oog op de definitie van het begrip „overheidsinstantie“ in de zin van artikel 2, punt 2, van richtlijn 2003/4. Meer in het algemeen doet zich de vraag voor in hoeverre de verplichting die wordt opgelegd door deze richtlijn – en dus ook door het Verdrag van Aarhus – om leden van het publiek op hun verzoek toegang te verlenen tot milieu-informatie, geldt voor rechterlijke instanties.

A-G: Artikel 2, punt 2, van richtlijn 2003/4/EG moet aldus worden uitgelegd dat het toezicht op de toegang tot gerechtelijke dossiers, ongeacht of dit wordt uitgeoefend door een rechterlijke instantie – dat wil zeggen een orgaan dat formeel tot de rechterlijke macht behoort – dan wel door een particuliere instantie die voor dat doel is opgericht en namens en onder toezicht van de rechterlijke macht optreedt, een activiteit is die buiten de werkingssfeer van deze bepaling valt.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 december 2020 – zaak C-559/19 – Commissie/ Spanje - ECLI:EU:C:2020:987 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Waterbeleid – Habitatrichtlijn - Onttrekking van grondwater

Richtlijn 2000/60/EG. Richtlijn 92/43/EEG. In het zuidwesten van Spanje ligt het natuurgebied Doñana waar op grond van de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn speciale beschermingszones zijn aangewezen. In dezelfde regio, maar dan meestal buiten deze beschermingszones, bevinden zich echter ook de grootste Europese teeltgebieden voor „rood fruit“, met name aardbeien. Ten behoeve van deze fruitteelt worden aanzienlijke hoeveelheden grondwater onttrokken voor irrigatiedoeleinden. Zeker in sommige gebieden wordt er meer grondwater onttrokken dan er wordt aangevuld, met als gevolg dat de grondwaterstand daar al jarenlang daalt.

De Commissie beschouwt dit als schendingen van het verbod op achteruitgang van de kaderrichtlijn water en van het verbod op verslechtering van de habitatrichtlijn, en heeft daarom de onderhavige procedure ingeleid tegen Spanje.

Wat de kaderrichtlijn water betreft, gaat het om de achteruitgang van de kwantitatieve toestand van het grondwater in het gehele gebied Doñana. Hoe moet in deze context echter het begrip „achteruitgang” worden begrepen? Wordt daarmee bedoeld op het slinken van de grondwatervoorraden? Of moet een ongewijzigde exploitatie van grondwater, bijvoorbeeld voor het irrigeren van landbouwgrond, hooguit worden bestempeld als een voortzetting van de bestaande toestand, zonder dat sprake is van verdere achteruitgang? Deze vraag staat centraal in de onderhavige procedure.

Voorts moet worden uitgemaakt hoe de referentietoestand van het grondwater volgens de kaderrichtlijn water moet worden beoordeeld en welke maatregelen een lidstaat moet vaststellen ter verbetering van een kwantitatief slechte toestand van het grondwater.

De gestelde schending van de habitatrichtlijn houdt daarentegen geen verband met het niet rechtstreeks door deze richtlijn beschermde grondwater, maar betreft de verandering van beschermde habitats in de genoemde beschermingszones. Daarbij is met name in geding of de dalende grondwaterstand tot gevolg heeft dat deze habitats uitdrogen.

Volgens de A-G leveren de onttrekkingen van grondwater geen schending op van de Waterbeheerichtlijn, maar wel van de Habitatrichtlijn voor wat betreft de schadelijke effecten aan drie door de EU beschermde natuurgebieden.

A-G: Spanje heeft artikel 6, lid 2, van richtlijn 92/43/EEG geschonden, aangezien de Europese Commissie heeft aangetoond dat het waarschijnlijk is dat de onttrekking van grondwater sinds 19 juli 2006 significante gevolgen heeft voor beschermde habitattypen in de beschermingszones SBZ/GCB ES000024 Doñana, SBZ/GCB ES6150009 Doñana Norte y Oeste en SBZ ES6150012 Dehesa del Estero y Montes de Moguer.

Spanje heeft artikel 5, lid 1, gelezen in samenhang met punt 2.2 van bijlage II van richtlijn 2000/60/EG geschonden aangezien het bij de schatting van de grondwateronttrekkingen geen rekening heeft gehouden met onttrekkingen voor drinkwaterproductie en illegale onttrekkingen.

Spanje heeft artikel 11, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder c), van richtlijn 2000/60, geschonden aangezien het maatregelenprogramma van het Plan Hidrológico del Guadalquivir 2016-2021 (stroomgebiedbeheerplan voor de Guadalquivir-rivier 2016-2021) niet voorziet in maatregelen ter voorkoming van aantasting van beschermde habitattypen in de beschermingszone SBZ/GCB ES000024 Doñana door grondwateronttrekkingen ten behoeve van de watervoorziening van Matalascañas. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 3 december 2020 – zaak C-705/19 – Axpo Trading – Italië - ECLI:EU:C:2020:989 – [conclusie](#)

Steunregeling groenestroomcertificaten - Heffing van gelijke werking - Kwantitatieve invoerbepijking - Milieubescherming

Samenvatting onder: [energiemarktaxpo](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 10 december 2020 – zaak C-617/19 – Granarolo – Italië - ECLI:EU:C:2020:1016 – [conclusie](#)

Broeikasgasemissierechten - Begrip ‚installatie’ – Begrip ‚activiteiten die technisch in verband staan’ – Begrip ‚exploitant’ – Overdracht van een warmtekrachtinstallatie

Richtlijn 2003/87/EG. Granarolo SpA is een onderneming die actief is in de levensmiddelensector van verse melk, en in de productie en distributie van zuivelproducten. Voor haar bedrijfsterrein te Pasturago di Vernate (Italië), waarop zich een fabriek en een warmtekrachtinstallatie bevinden, beschikt zij over één enkele broeikasgasemissievergunning (hierna: „ETS-vergunning”). Granarolo is echter feitelijk niet langer eigenaar van de warmtekrachtinstallatie, aangezien zij die installatie heeft overgedragen aan E.ON Business Solutions, een onderneming die is gespecialiseerd in

energieproductie. Granarolo heeft derhalve om aanpassing van haar ETS-vergunning verzocht, zodat de emissies van de warmtekrachtinstallatie niet langer aan haar worden toegerekend. De bevoegde autoriteit heeft dat verzoek tot dusver geweigerd. Granarolo heeft beroep ingesteld

A-G: Artikel 3, onder e), van richtlijn 2003/87/EG moet aldus worden uitgelegd dat een warmtekrachtinstallatie en een fabriek, na de overdracht van de warmtekrachtinstallatie door degene die beide exploiteerde aan een andere exploitant, niet worden geacht deel uit te maken van een en dezelfde ‚installatie‘ in de zin van die bepaling.

De activiteit die in een dergelijke warmtekrachtinstallatie plaatsvindt, staat niet ‚technisch in verband‘ in de zin van artikel 3, onder e), van richtlijn 2003/87, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/29, met de activiteiten van een fabriek die, zoals die welke aan de orde is in het hoofdgeding, is aangesloten op het nationale elektriciteitsnet en ook kan blijven functioneren wanneer de warmtekrachtinstallatie stilligt.

Het feit dat het totale nominaal thermisch ingangsvermogen van een warmtekrachtinstallatie als die welke aan de orde is in het hoofdgeding, de drempel van 20 MW die is vastgesteld in bijlage I bij richtlijn 2003/87, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/29, niet overschrijdt, en dat deze installatie, na haar overdracht door de eerste exploitant ervan aan een tweede exploitant, om die reden niet onder de ETS valt, levert geen onrechtmatige omzeiling op van de aggregatiereguleerregel waarin punt 3 van bijlage I bij richtlijn 2003/87 voorziet.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 14 oktober 2020 (ECER 1.12.2020) – zaak C-525/20 – Association France Nature Environnement

Waterkwaliteit – Tijdelijke effecten van korte duur – Waterbeleid

Richtlijn 2000/60/EG. Verzoekster (Association France Nature Environnement) verzoekt de verwijzende rechter tot gedeeltelijke nietigverklaring van decreet 2018/847 wegens bevoegdheidsoverschrijding. Het decreet zou in strijd zijn met richtlijn 2000/60/EG.

De verwijzende rechter vraagt of artikel 4 van richtlijn 2000/60/EG aldus dient te worden uitgelegd dat de lidstaten, bij het verlenen van toestemming voor een programma of project, op grond van dit artikel geen rekening hoeven te houden met de tijdelijke effecten daarvan die van korte duur zijn en geen langetermijngevolgen voor de toestand van het oppervlaktewater hebben? Daarnaast vraagt de rechter, aan welke voorwaarden in de zin van artikel 4 van de richtlijn, en met name de leden 6 en 7 van dit artikel, deze programma's en projecten dan dienen te voldoen als lidstaten geen rekening hoeven te houden met de tijdelijke effecten van korte duur?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 29 september 2020 (ECER 7.12.2020) – zaak C-575/20 - Apollo Tyres (Hungary)

Broeikasgasemissiehandel - Nominaal thermisch ingangsvermogen – Berekening op basis van aantal aanwezige installaties of op basis van in gebruik zijnde installaties?

Richtlijn 2003/87/EG. Verzoekster produceert banden. Zij maakt gebruik van drie stoomketels. Het maximale verbrandingsvermogen van de ketels is aangepast op de respectievelijke waarden 8.991 kW, 8.791 kW en 8.962 kW. Om te realiseren dat verzoekster te allen tijde onder 20 MW thermisch ingangsvermogen blijft, wordt één van de ketels altijd uitgeschakeld, waardoor het maximale nominaal thermisch ingangsvermogen 17.953 kW (8.991 kW + 8.962 kW) bedraagt. Verweerder (minister voor Innovatie en Technologie, bevoegd om emissievergunningen te verlenen) heeft verzoekster een boete opgelegd wegens de uitoefening van activiteiten die leiden tot de emissie van broeikasgassen zonder de overeenkomstige emissievergunning. Verweerder stelt dat de door verzoekster toegepaste operationele handelwijze slechts het nominaal thermisch ingangsvermogen van twee ketels weergeeft, en dus niet het nominaal thermisch ingangsvermogen van alle (in totaal drie) ketels.

Vraag is of in het kader van de vaststelling of de verbranding van brandstoffen die plaatsvindt in de betrokken installatie dient te worden opgenomen in het EU-ETS, de berekening van het totale nominaal thermisch ingangsvermogen van die installatie wordt beïnvloed door de aangetoonde beperkte exploitatie van een technische eenheid die deel uitmaakt van de installatie?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 29 september 2020 (ECER 2.12.2020) – C-524/20 – Vitkovice Steel

Broeikasgasemissierechten - Hoogovens

Besluit 2011/278/EU. Besluit 2013/448/EU. Richtlijn 2003/87/EG. Verzoekster heeft tot en met 2015 een installatie (hoogoven I) geëxploiteerd. Het geschil tussen verzoekster en verweerder betreft de vraag of voor de periode 2013–2020 kosteloos emissierechten aan verzoekster dienden te worden toegewezen in verband met de exploitatie van de installatie. Verzoekster stelt dat dit het geval is. Verweerder was het aanvankelijk eens met dit standpunt, maar de Commissie wees dit af met besluit 2013/448. Verweerder heeft voor de periode 2013–2020 een hoeveelheid emissierechten kosteloos aan verzoekster toegewezen, maar geen emissierechten aan de installatie. Verzoekster maakte hiertegen bezwaar en heeft daarna beroep ingesteld. In cassatie is het beroep gegrond verklaard en is de beslissing in eerste aanleg vernietigd, alsmede de besluiten inzake de verdeling van de emissierechten. Vervolgens heeft verweerder aan verzoekster precies dezelfde hoeveelheid emissierechten voor de periode 2013–2020 kosteloos toegewezen als in het primaire besluit van 2014. Na afwijzing van het ingestelde bezwaar, is beroep ingesteld bij de verwijzende rechter.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitleg van besluit 2011/278/EU, waaronder de vraag of artikel 10, lid 8, van besluit 2011/278/EU, gelezen in samenhang met bijlage I daarbij, vereist dat voor de periode 2013–2020 kosteloos emissierechten worden toegewezen aan een installatie waarin een procedé wordt uitgevoerd waarbij gebruik wordt gemaakt van een oxystaaloven en waarbij als input met koolstof verzadigd vloeibaar ijzer wordt gebruikt dat afkomstig is van een andere installatie van een andere exploitant, indien tegelijkertijd wordt gewaarborgd dat dubbeltelling of dubbele toewijzing van emissierechten voor vloeibaar ruwijzer wordt voorkomen?

REGELGEVING EU

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1367/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden op de communautaire instellingen en organen Algemene oriëntatie (EU)

NOOT – bij Urgenda-uitspraak

S. Garben, De Urgenda-uitspraak van de Hoge Raad – redt de (Nederlandse) rechter de wereld?, in: SEW 2020/12

BREXIT

Kennisgeving EC over CO2 uitstoot voertuigen, 18 december 2020

LITERATUUR

F.M. Fleurke, Milieu - Aanscherping van rechtsbescherming en handhaving in milieuzaken: het recht op schone lucht, in: NtEr 2020/7.3

CONSULTATIE

- Routekaart Luchtkwaliteit – herziening van de EU-regels, Feedback mogelijk van 17 December 2020 - 14 Januari 2021 (EC)
- Ontwerpverordening: Schadelijke chemische stoffen – bijgewerkte lijst van hormoonontregelende stoffen (REACH-verordening), Feedback mogelijk van 8 december 2020 - 5 januari 2021 (EC)

- Routekaart - Ecodesign – mobiele telefoons en tablets zo ontwerpen dat ze duurzaam zijn, Feedback mogelijk van 23 December 2020 - 27 Januari 2021 ([EC](#))
- Routekaart - Energielabels van mobiele telefoons en tablets – voorlichting van consumenten over de milieueffecten Feedback mogelijk van 23 December 2020 - 27 Januari 2021 ([EC](#))
- Uitstoot van de industrie – geactualiseerde EU-regels, Feedback mogelijk van 22 december 2020 - 23 maart 2021 ([EC](#))
- Industriële vervuiling – Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen (bijgewerkte regels), Feedback mogelijk van 22 december 2020 - 23 maart 2021 ([EC](#))
- Ontwerpverordening: Regeling voor de handel in emissierechten – benchmarks voor de kosteloze toewijzing van emissierechten in de periode 2021-25, Feedback mogelijk van 7 december 2020 - 4 januari 2021 ([EC](#))

RAAD

Council agrees on full general approach on European climate law proposal ([Raad](#))

LITERATUUR

S. Garben, De Urgenda-uitspraak van de Hoge Raad – redt de (Nederlandse) rechter de wereld?, in: [SEW 2020/12](#)

OVERIG

- Council reaches agreement on improving access to justice in environmental matters ([Raad](#))
- [Jori de Goffau](#) en [Greetje van Heezik](#), Duurzaamheidsinitiatieven en het kartelverbod – wie is aan zet?, in: [M&M 2020/4.8](#)
- Europese Commissie stelt nieuwe wetgeving inzake batterijmodernisatie voor ([ECER](#))

EHRM factsheet

- [Environment](#)

Ne bis in idem (B – S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – (ECER 7.12.2020) – [zaak C-521/20 - J.P.](#)

Cumulatie overtredingen tolbetaling – Eurovignetrichtlijn – Ne bis in idem

Samenvatting onder: [Vervoer eurovignet](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 21 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) - [C-570/20 - Direction départementale des finances publiques de la Haute-Savoie](#)

Btw-richtlijn – Verzwijging in btw-aangifte – Cumulatie sancties - Ne-bis-in-idembeginsel

Samenvatting onder: [Belastingen, btw](#)

[C57020](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Amsterdam – 7 december 2020 – ECLI:NL:RBAMS:2020:6229

EAB – Ne bis in idem

Samenvatting onder: Overlevering en uitlevering

OVERIG

A.E. Harteveld, Verkeersrecht ANWB, Bis of Idem? Over dubbele vervolging van (verkeers)delicten, in: VR 2020/192

EHRM factsheet

Right not to be tried or punished twice

Overlevering en uitlevering (s)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – gevoegde zaken C-354/20 PPU en C-412/20 PPU – Openbaar Ministerie – Grote Kamer – Nederland – Rechtbank Amsterdam – ECLI:EU:C:2020:1033 – persbericht – conclusie – arrest

Europees aanhoudingsbevel – Onafhankelijkheid Poolse rechters

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 47 EU. De Rechtbank Amsterdam legt het Hof vragen voor over de uitvoering van een Pools aanhoudingsbevel met betrekking tot personen die zich in Nederland bevinden. Mag de Nederlandse rechter dat aanhoudingsbevel automatisch weigeren wanneer `de rechterlijke instanties van de uitvaardigende lidstaat (Polen) niet meer onafhankelijk zouden zijn wegens structurele en fundamentele gebreken? Het Hof van Justitie behandelt deze vragen in Grote Kamer en volgens de spoedprocedure.

Het Hof oordeelt dat het bestaan van gegevens waaruit blijkt dat er in Polen sprake is van structurele of fundamentele gebreken op het gebied van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht of van een verergering van deze gebreken, op zichzelf niet rechtvaardigt dat de rechterlijke autoriteiten van de andere lidstaten de tenuitvoerlegging weigeren van elk Europees aanhoudingsbevel dat door een Poolse rechterlijke autoriteit is uitgevaardigd. De tenuitvoerlegging van een door een Poolse rechterlijke autoriteit uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel moet echter worden geweigerd wanneer, gelet op de persoonlijke situatie van de betrokken persoon, de aard van het betrokken strafbaar feit en de feitelijke context waarin dit aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat deze persoon wegens die gebreken na zijn overlevering aan die autoriteiten een reëel gevaar zal lopen dat zijn recht op een eerlijk proces zal worden geschonden.

Het hof blijft aldus bij de eerder ingeslagen weg dat het wederzijds vertrouwen uitgangspunt blijft en ondanks de verontrustende berichten uit Polen daarmee geen algemene weigeringsgrond ontstaat. Uiteraard kan in individuele zaken de uitkomst anders worden. Dit arrest moet mede gezien worden in de context van deze twee zaken: zaak C-808/18 Commissie/Hongarije en – zaak C-824/18 A.B. e.a.

Hof: Artikel 6, lid 1, en artikel 1, lid 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ, moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer de uitvoerende rechterlijke autoriteit die heeft te beslissen over de overlevering van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, over gegevens beschikt die blijken geven van structurele of fundamentele gebreken met betrekking tot de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in de lidstaat die dit aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd, welke ten tijde van de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel bestonden of na deze uitvaardiging zijn ontstaan, deze autoriteit de hoedanigheid van „uitvaardigende rechterlijke autoriteit” niet kan ontzeggen aan de rechterlijke instantie die het aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd en er niet van kan uitgaan dat er zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat deze persoon bij overlevering aan deze laatste lidstaat een reëel gevaar van schending van zijn door artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten

van de Europese Unie gewaarborgde grondrecht op een eerlijk proces zal lopen, zonder een concrete en nauwkeurige verificatie te verrichten waarbij met name rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie van die persoon, de aard van het betrokken strafbare feit en de feitelijke context waarin het aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, zoals verklaringen van overheidsinstanties die de behandeling van een individueel geval kunnen beïnvloeden.

- ▣ HvJ EU: situatie Polen geen algemene weigeringsgrond overlevering ([Intro](#))
- ▣ A-G: De verergering van de fundamentele gebreken in het Poolse rechtssysteem rechtvaardigt niet de automatische weigering van de tenuitvoerlegging van alle door Polen uitgevaardigde EAB's ([ECER](#))
- ▣ EU-Hof: Door Polen uitgevaardigde EAB's mogen niet automatisch worden geweigerd vanwege verergerde fundamentele gebreken in het Poolse rechtssysteem ([ECER](#))
- ▣ Europees Hof: weiger Pools uitleveringsverzoek niet zomaar ([Europa nu](#))
- ▣ De Poolse rechtsstaat en het Europees aanhoudingsbevel: wie is/zijn er nu aan zet? ([Leiden law blog](#))
- ▣ Ook volgens het HvJ EU mag tenuitvoerlegging EAB's uit Polen niet automatisch worden geweigerd ([NJB](#))

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-398/19 – Generalstaatsanwaltschaft Berlin – Grote Kamer – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1032 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Uitleveringsverzoek – Unieburger – Arrest Petruhhin

Artikelen 18 en 21 VWEU. Met zijn verzoek wenst het Kammergericht Berlin (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Berlijn, Duitsland) opheldering te verkrijgen over de uit het VWEU voortvloeiende verplichtingen van een lidstaat waar de uitlevering van zijn eigen onderdanen aan derde landen ten behoeve van strafprocedures bij wet is verboden, met betrekking tot uitleveringsverzoeken voor burgers van andere lidstaten die thans op het grondgebied van die lidstaat verblijven of wonen.

Het Hof wordt derhalve nogmaals verzocht duidelijkheid te scheppen over de verplichtingen van lidstaten die voortvloeien uit de in het arrest Petruhhin beschreven beginselen. De noviteit van de in het arrest Petruhhin voorgestelde oplossing laat zich reeds afmeten aan het feit dat die uitspraak door de lidstaten misschien niet algemeen lijkt te worden aanvaard. Een aantal lidstaten heeft gewezen op de juridische en praktische moeilijkheden die zij ondervinden bij de toepassing van de uitspraak.

Het Hof oordeelt dat een Unieburger pas aan een derde land kan worden uitgeleverd na raadpleging van de lidstaat waarvan de opgeëiste persoon de nationaliteit bezit. In het kader van die raadpleging moet de lidstaat van de nationaliteit alle feitelijke en juridische gegevens die in het uitleveringsverzoek zijn verstrekt van de aangezochte lidstaat ontvangen en een redelijke termijn krijgen om tegen die burger eventueel een Europees aanhoudingsbevel uit te vaardigen.

Hof: De artikelen 18 en 21 VWEU zijn van toepassing op de situatie van een Unieburger die onderdaan is van een lidstaat en op het grondgebied van een andere lidstaat verblijft en ten aanzien van wie door een derde land bij die laatste lidstaat een uitleveringsverzoek is ingediend, zelfs indien die burger het centrum van zijn belangen naar een andere lidstaat heeft verplaatst op een moment dat hij de hoedanigheid van Unieburger nog niet bezat.

De artikelen 18 en 21 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat, wanneer de lidstaat waarvan de opgeëiste persoon een onderdaan is, zijnde een Unieburger ten aanzien van wie door een derde land bij een andere lidstaat een uitleveringsverzoek is ingediend, door deze laatste lidstaat van het bestaan van dat verzoek in kennis is gesteld, geen van beide lidstaten verplicht is het verzoekende derde land te verzoeken om overhandiging van een afschrift van het strafdossier zodat de lidstaat waarvan die persoon de nationaliteit heeft, kan beoordelen of deze de strafvervolgning van die persoon kan overnemen. Voor zover de aangezochte lidstaat de lidstaat waarvan die persoon de nationaliteit bezit naar behoren op de hoogte heeft gesteld van het bestaan van het uitleveringsverzoek, van alle door het verzoekende derde land in het kader van dat verzoek verstrekte juridische en feitelijke gegevens, alsook van elke wijziging van de situatie van de opgeëiste persoon die relevant is voor de eventuele uitvaardiging van een Europees aanhoudingsbevel tegen hem, kan de aangezochte lidstaat die persoon uitleveren zonder te hoeven wachten tot de lidstaat waarvan die persoon de nationaliteit heeft in een formeel besluit verklaart geen Europees aanhoudingsbevel tegen die persoon uit te

vaardigen dat minstens op dezelfde feiten betrekking heeft als die welke in het uitleveringsverzoek worden vermeld, wanneer die laatste lidstaat een dergelijk bevel niet uitvaardigt binnen de redelijke termijn die hem daartoe met inachtneming van alle omstandigheden van het geval door de aangezochte lidstaat is toegekend.

De artikelen 18 en 21 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat de lidstaat die door een derde land wordt verzocht om een Unieburger die onderdaan is van een andere lidstaat uit te leveren met het oog op strafvervolging, niet verplicht is de uitlevering te weigeren en de strafvervolging over te nemen wanneer zijn nationale recht dat toelaat.

- EU-Hof: Uitlevering van mobiele EU-burger aan derde land pas mogelijk na raadpleging van de EU-lidstaat waarvan het de nationaliteit heeft ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-416/20 PPU – Generalstaatsanwaltschaft Hamburg – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:1042 – persbericht – conclusie 10.12.2020 – arrest

EAB – Niet verschijnen op zitting – Vlucht naar andere lidstaat - Geen garantie op nieuw proces

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Richtlijn (EU) 2016/343. Het betreft een uitleveringsverzoek van de Roemeense autoriteiten aan de Duitse autoriteiten ten aanzien van een Roemeense onderdaan die niet is verschenen op zitting in de Roemeense procedure.

Hof: [niet officiële vertaling uit het Frans] Artikel 4 bis van kaderbesluit 2002/584/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat de uitvoerende autoriteit de tenuitvoerlegging van een EAB ten behoeve van het opleggen van een straf of een vrijheidsbenemende maatregel niet kan weigeren als de betrokken persoon is belemmerd in persoon te verschijnen in de procedure vanwege zijn vlucht naar de uitvoerende lidstaat op de enige grond dat zij niet beschikt over de garantie dat, indien hij wordt teruggestuurd naar de uitvaardigende lidstaat, het recht op een nieuw proces zoals neergelegd in de artikelen 8 en 9 van richtlijn (EU) 2016/343 wordt gewaarborgd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Amsterdam – 7 december 2020 - ECLI:NL:RBAMS:2020:6229 - zaak C-662/20 – Openbaar Ministerie (ECER: 24.12.20)

EAB – Ne bis in idem

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Verzoek om toepassing van de prejudiciële spoedprocedure. Dit EAB is uitvaardigd op 19 september 2019 door *het Amtsgericht Tiergarten* (Duitsland).

De officier van justitie stelt zich primair op het standpunt dat de overlevering van de opgeëiste persoon kan worden toegestaan, omdat het EAB genoegzaam is en voldoet aan alle eisen die het Kaderbesluit 2002/584/JBZ en de OLW hieraan stellen. Er zijn geen dwingende weigeringsgronden aanwezig. Het beroep van de verdediging op 'ne bis in idem' vanwege een eerdere veroordeling in Iran kan niet slagen. Het betreft namelijk een veroordeling door een derde land en dat betekent dat de rechtbank op grond van artikel 4, vijfde lid van het Kaderbesluit als uitvoerende rechterlijke autoriteit moet beoordelen of de gestelde veroordeling door (in dit geval) Iran voor wederzijdse erkenning in aanmerking komt op grond van een op verdragen en rechtspraktijk gebaseerd wederzijds vertrouwen. De rechtbank dient artikel 9, eerste lid, onder e) van de OLW buiten toepassing te laten. Met Iran bestaat geen actieve rechtshulprelatie en de diplomatieke kanalen met Iran zijn gesloten. Verder zijn er grote verschillen tussen het juridische systeem in de Europese lidstaten en het juridische systeem in Iran, met name ten aanzien van de waardering van mensenrechten. Van voornoemd vertrouwen in het Iraanse rechtssysteem is dan ook geen sprake en van erkenning van het Iraanse strafrechtelijke vonnis inclusief de gevolgde procedure evenmin. Ditzelfde geldt voor de in Iran toegepaste amnestieregeling. Dat betekent dat de veroordeling in Iran niet aan Duitsland kan worden tegengeworpen als grond voor de weigering van de tenuitvoerlegging van het Duitse overleveringsverzoek.

Prejudiciële vragen:

1. Moet artikel 4, aanhef en onder 5, Kaderbesluit 2002/584/JBZ inderdaad zo worden uitgelegd, dat wanneer een lidstaat ervoor kiest om deze bepaling om te zetten in zijn nationale recht de

uitvoerende rechterlijke autoriteit over een zekere marge moet beschikken om te beoordelen of de tenuitvoerlegging van het EAB moet worden geweigerd?

2. Moet het begrip "dezelfde feiten" in artikel 4, aanhef en onder 5, van Kaderbesluit 2002/584/JBZ op dezelfde wijze worden uitgelegd als datzelfde begrip in artikel 3, aanhef en onder 2, van Kaderbesluit 2002/584/JBZ en, zo niet, hoe moet dat begrip in de eerstgenoemde bepaling dan worden uitgelegd?

3. Moet de voorwaarde van artikel 4, onder 5, van Kaderbesluit 2002/584/JBZ dat de "sanctie is ondergaan (...) dan wel niet meer ten uitvoer kan worden gelegd volgens het recht van de staat van veroordeling" zo worden uitgelegd, dat daaronder een situatie valt waarin de opgeëiste persoon onherroepelijk voor dezelfde feiten is veroordeeld tot een vrijheidsstraf die hij voor een deel heeft uitgezeten in het land van veroordeling en die hem voor het overige is kwijtgescholden door een niet-gerechtigde autoriteit van dat land, in het kader van een algemene clementiemaatregel die ook geldt voor veroordeelden die ernstige feiten hebben begaan, zoals de opgeëiste persoon, en die niet berust op rationele overwegingen van strafrechtsbeleid?

NOOT – bij HvJ 2 april 2020, C-897/19 Ruska Federacija

Het Hof van Justitie breidt de bescherming tegen ongelijke behandeling bij uitlevering uit: Petruhlin is naar analogie van toepassing op EVA-/EER-onderdanen, zaak C-897/19 PPU, Ruska Federacija ([SEW 2020/12](#))

RAAD

Conclusies van de Raad "Het Europees aanhoudingsbevel en de uitleveringsprocedures – Uitdagingen en de weg vooruit" 2020/C 419/09,

Pb C 419, 4.12.2020

- ▣ Raad wil verbeteringen in de overleveringsprocedure op grond van het Europees aanhoudingsbevel (EAB) ([ECER](#))

OVERIG

Het Europees arrestatiebevel: Toch nog mogelijkheden voor een goede verdediging? ([Bijzonder strafrecht](#))

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-620/19 – J & S Service – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:1011 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Afhandeling faillissement door curator - Inzageverzoek aan belastingautoriteit van fiscale gegevens – Geheimhoudingsplicht - Bevoegdheid van het Hof artikel 267 VWEU – Dzodzi-rechtspraak

Artikel 267 VWEU. Verordening (EU) 2016/679. D.H. T., handelend in de hoedanigheid van curator in het faillissement van J & S Service, een vennootschap naar Duits recht, heeft de belastingautoriteit op grond van § 4, lid 1, van de wet op de vrijheid van informatie verzocht om fiscale gegevens over deze vennootschap teneinde te kunnen onderzoeken of het in het kader van de insolventieprocedure opportuun was een faillissementspauliana in te stellen.

Deze gegevens hadden betrekking op de maatregelen van gedwongen tenuitvoerlegging die waarschijnlijk jegens J & S Service zouden worden genomen. D.H. T. heeft tevens een afschrift van de rekeningen gevraagd voor alle soorten door de belastingautoriteit beheerde belastingen en heffingen over de belastingtijdvakken van maart 2014 tot en met juni 2015.

Na afwijzing van dit verzoek door de belastingautoriteit, heeft D.H. T. zich tot de bestuursrechter in eerste aanleg gewend, dat haar beroep grotendeels heeft toegewezen. De hoogste bestuursrechter

van de deelstaat Noordrijn-Westfalen heeft het hoger beroep van de deelstaat Noordrijn-Westfalen tegen het vonnis in eerste aanleg verworpen. Deze rechterlijke instantie heeft met name geoordeeld dat het recht van inzage van informatie dat kan worden uitgeoefend op grond van de wet op de vrijheid van informatie, niet terzijde wordt geschoven door specifieke fiscale regelingen en dat geen enkele uitsluitingsgrond hieraan in de weg staat.

Aangezien de bevoegdheid om over de fiscale gegevens te beschikken in het kader van de faillissementsprocedure is overgegaan op de curator in het faillissement, heeft deze overgang volgens deze rechter ook betrekking op bedrijfsgeheimen en fiscale gegevens, voor zover dit voor het juiste beheer van de failliete boedel nodig is. Hoewel de gevraagde inlichtingen onder het belastinggeheim vielen, had D.H. T. als curator in het faillissement het recht om J & S Service alle informatie te vragen die verband hield met de faillissementsprocedure. De verplichting van de failliete schuldenaar om hieraan mee te werken, omvat ook de verplichting om de belastingautoriteit vrij te stellen van haar geheimhoudingsplicht.

Volgens artikel 267 VWEU moet een verzoek om een prejudiciële beslissing betrekking hebben op de uitlegging van de Verdragen of op de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie. Een van de voorwaarden voor de bevoegdheid van het Hof op grond van deze bepaling is dat de handeling van de Unie waarvan uitlegging wordt gevraagd van toepassing is in het hoofdgeding, waarbij deze toepasselijkheid normaal gezien in de betrokken Unierechtelijke handeling zelf is vastgesteld.

Het Hof heeft echter vanaf het arrest in de zaak Dzodzi (C-297/88 en C-197/89), verklaard dat de Verdragen geen verzoeken om een prejudiciële beslissing uitsluiten van de bevoegdheid van het Hof voor zover deze verzoeken betrekking hebben op bepalingen van de Unie die niet *rechtstreeks* (te weten op grond van de bepalingen van die Unierechtelijke handelingen zelf) van toepassing zijn op de feiten van het hoofdgeding, maar die *indirect* toepasselijk worden gemaakt (door middel van een verwijzing in het nationale recht, waardoor de werkingssfeer van het Unierecht in feite wordt uitgebreid). Het Hof heeft dus geoordeeld dat, wanneer het nationale recht, voor het regelen van een situatie die buiten de werkingssfeer van de betrokken handeling van de Unie valt, de oplossingen uit deze handeling overneemt, de Europese Unie er onmiskenbaar belang bij heeft dat de uit deze handeling overgenomen bepalingen eenvormig worden uitgelegd, zodat uiteenlopende uitleggingen in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Hoewel dit dictum vervolgens in een aantal erop volgende zaken is bevestigd en toegepast zijn de grenzen van de bevoegdheid van het Hof in dergelijke situaties tot op heden vrij onduidelijk.

De onderhavige zaak zoekt de grenzen op van deze rechtspraak. In zijn verzoek om een prejudiciële beslissing verzoekt het Bundesverwaltungsgericht het Hof om uitlegging van artikel 23, lid 1, onder e) en j), van verordening (EU) 2016/679. Tsjechië en Polen hebben in deze zaak schriftelijk opmerkingen ingediend.

Hof: Het Hof is niet bevoegd om te antwoorden op de prejudiciële vragen die het Bundesverwaltungsgericht bij beslissing van 4 juli 2019 heeft voorgelegd.

**RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Den Haag - 8 september 2020 -
ECLI:NL:RBDHA:2020:12172**

Afwijzing verzoek tot het stellen van prejudiciële vragen.

Artikel 267 VWEU. De beslissing die de rechter-commissaris neemt in het vooronderzoek, zoals i.c. een beslissing op onderzoekswensen van de verdediging, is niet de in artikel 267 VWEU en het arrest Dorsch bedoelde procedure op tegenspraak die eindigt met een vonnis. In zoverre is de rechter-commissaris niet aan te merken als een rechterlijke instantie als bedoeld in artikel 267 VWEU die prejudiciële vragen kan stellen. Het stellen van prejudiciële vragen aan het HvJEU is voorbehouden aan een rechterlijke instantie waarbij een geding aanhangig is. De te stellen vragen zien dan op dát geding, waarover die rechterlijke instantie na het voeren van een procedure op tegenspraak beslist. Het is in een strafrechtelijk geding niet de rechter-commissaris die zich uitlaat over kwesties als ontvankelijkheid van de officier van justitie, de vraag of het ten laste gelegde wettig en overtuigend is bewezen en vervolgens de vraag naar de strafbaarheid van het feit. Deze beslissingen (op de vragen van art 348 en 350 Sv) zijn voorbehouden aan de zittingsrechter en eerst bij gelegenheid van het onderzoek ter terechtzitting worden – in de terminologie van het VWEU – de feiten

vastgesteld. Alleen de zittingsrechter kan bepalen of het, na het vaststellen van de feiten, noodzakelijk is om een prejudiciële vraag te stellen.

- ⓑ Afwijzing verzoek tot het stellen van prejudiciële vragen: RC niet aan te merken als rechterlijke instantie ex art. 267 VWEU (Bijzonder strafrecht)

WIKI

- 🔗 [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 8 december 2020 – Bostan t. Moldavië – persbericht – arrest (niveau 2) – [52507/09](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD005250709](#)

Doorzoeking binnenplaats en koelruimte in strijd met het EVRM

Artikel 8 EVRM. De zaak betreft de betreding door politierechercheurs van de binnenplaats van de woning van klagers en de doorzoeking van een aangrenzende koelruimte in hun afwezigheid maar met toestemming van een (inwonend) familielid. Het EHRM is van oordeel dat de betreffende ruimten kunnen worden beschouwd als onderdeel van de woning van klagers in de zin van het Verdrag, nu deze niet publiekelijk toegankelijk waren en niet gebleken is dat de ruimtes alleen in gebruik waren voor professionele doeleinden of duidelijk afgescheiden waren van de rest van de woning. Bij gebreke van een gerechtelijk bevel of rechterlijke toetsing achteraf, zoals verplicht naar Moldavische wet, hebben klagers onvoldoende procedurele waarborgen genoten om het risico van machtsmisbruik door de autoriteiten te voorkomen. De inmenging in het recht van klagers op eerbiediging van het huisrecht is daarom niet "in overeenstemming met de wet" geweest.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 december 2020 – zaak C-597/19 – M.I.C.M. – België – [ECLI:EU:C:2020:1063](#) – [conclusie](#)

Auteursrecht en naburige rechten – Begrip ‚mededeling aan het publiek‘ – Peer-to-peernetwerk – Registreren IP-adressen

Samenvatting onder: [IEmicm](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 december 2020 – zaak C-439/19 – Latvijas Republikas Saeima – Grote Kamer – Letland – [ECLI:EU:C:2020:1054](#) – [conclusie](#)

AVG - Verwerking van persoonsgegevens – Strafpunten voor verkeersovertreders - Verkeersveiligheid

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Richtlijn 2003/98/EU. In Letland krijgen verkeersovertreders strafpunten met het oog op de verkeersveiligheid. Deze informatie wordt doorgegeven voor hergebruik in de zin van richtlijn 2003/98/EU. De vraag is of dit in overeenstemming is met de AVG.

A-G: [niet officiële vertaling] Artikel 10 van verordening (EU) 2016/679 heeft geen betrekking op de verwerking van persoonsgegevens waarbij strafpunten van bestuurders worden opgeslagen voor verkeersovertredingen zoals neergelegd in de Letse wet.

Artikel 5, lid 1 onder c) van verordening (EU) 2016/679 vormt een beletsel voor een lidstaat om persoonsgegevens in het kader van strafpunten voor verkeersovertredingen te verwerken en te communiceren.

Artikel 5, lid 1, onder b) en onder c) van verordening (EU) 2016/679 vormt een beletsel voor een lidstaat om persoonsgegevens in het kader van strafpunten voor verkeersovertredingen te verwerken en te communiceren als het doel van de doorgifte het hergebruik is.

Richtlijn 2003/98/EG heeft geen betrekking op het verwerken van persoonsgegevens, inclusief het doel van hergebruik, van persoonsgegevens in het kader van strafpunten voor verkeersovertradingen.

Het is niet mogelijk om de betrokken bepaling toe te passen en de juridische gevolgen te handhaven totdat de uitspraak van het Constitutionele Hof definitief is geworden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Luxemburg – 13 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) - [C-601/20 – Sovim](#)

AVG - Voorkoming witwassen en terrorismefinanciering

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Richtlijn 2015/849. Vraag is o.a. of het feit dat bepaalde gegevens van het Luxemburgse register van uiteindelijk begunstigden voor het grote publiek toegankelijk zijn, verenigbaar is met de Unierechtelijke bepalingen inzake gegevensbescherming.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 juli 2020 (ECER 1.12.2020) - [C-534/20 – Leistriz](#)

Arbeidsovereenkomst – AVG - Opzegging functionaris gegevensbescherming - Buitengewoon ontslag?

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

RECHTSPRAAK NL – Raad van State - 9 december 2020 - [ECLI:NL:RVS:2020:2915](#)

Verzoek aan gemeente tot verwijdering persoonsgegevens - Vaststellen identiteit

Bij besluit van 19 november 2018 heeft het college van burgemeester en wethouders van Uithoorn het verzoek van appellant om persoonsgegevens te verwijderen buiten behandeling gesteld. Appellant heeft bij brief van 16 september 2018 het college laten weten dat hem is gebleken dat het zijn persoonsgegevens op het forum van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft verwerkt en per mail aan andere bestuursorganen heeft doorgezonden. Hij heeft het college verzocht zijn persoonsgegevens te wissen en een schadevergoeding te betalen. Bij dit verzoek heeft hij een kopie van een gewaarmerkte kopie van zijn paspoort gevoegd. Op 2 oktober 2018 heeft het college medegedeeld dat het de identiteit van de verzoeker niet deugdelijk kan vaststellen met een kopie van een gewaarmerkte kopie. Het heeft appellant verzocht om persoonlijk langs te komen op het gemeentehuis. Appellant heeft daarop opnieuw de kopie overgelegd en verzocht om een DigiD-link te mailen zodat hij zich kan identificeren. De RvS oordeelt dat de eis van het college in dit geval geen redelijke maatregel ter identificatie was, omdat het college zelf te kennen heeft gegeven dat het niet vermoedde dat de kopie vervalst was of dat er mogelijk een ander persoon achter het verzoek zou zitten.

- ▣ Inzageverzoek was in overeenstemming met AVG ([IT&recht](#))

RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden – 17 december 2020 - [ECLI:NL:GHARL:2020:10564](#)

Gegevens BKR-register – Verzoek tot verwijdering

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Verzoek om verwijdering gegevens uit BKR-register afgewezen. Ook artikel 6 lid 1 onder c AVG vormt grondslag voor BKR-registratie. Het risico op een proceskostenveroordeling staat niet in de weg aan het door artikel 79 AVG gewaarborgde recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Noord-Nederland - 5 november 2020 - ECLI:NL:RBNNE:2020:3897

Verzoeken op grond van de AVG tot verwijdering zoekresultaten afgewezen.

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Niet gebleken is dat de publicaties waarnaar de zoekresultaten verwijzen, vol onjuistheden staan. De berichtgeving waarnaar de zoekresultaten verwijzen, hebben een waarschuwingfunctie en deze berichtgeving maakt deel uit van een (lokaal) maatschappelijk debat over onder meer de huursector waarin verzoekers actief zijn (geweest).

- 📌 Google niet verplicht om URL's te verwijderen

RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Limburg - 22 december 2020 - ECLI:NL:RBLIM:2020:10272

Verwijderingsverzoek afgewezen

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Eiser staat op de Top X-lijst (prioritering criminaliteit en overlast). Hij heeft verweerder gevraagd hem van de lijst te verwijderen. In een eerdere procedure heeft de rechtbank geoordeeld dat verweerder het verzoek had moeten opvatten als een verzoek in de zin van artikel 36 van de Wbp en dat verweerder nog op dat verzoek moet beslissen. Toen het bestreden besluit werd genomen was de AVG van toepassing. Verweerder heeft bij het bestreden besluit beslist dat eiser niet van de lijst kan worden verwijderd. De rechtbank heeft het besluit zo opgevat dat verweerder heeft geweigerd de persoonsgegevens die van eiser ivm zijn Top X-prioritering worden verwerkt te wissen. De rechtbank heeft geoordeeld dat verweerder niet verplicht was deze gegevens te wissen omdat deze gegevens werden verwerkt om een taak van algemeen belang beter te kunnen vervullen. De rechtbank heeft het beroep ongegrond verklaard.

NOOT – bij HvJ 6 oktober 2020 zaak C623/17 Privacy International en zaak C-511/17 Laquadrature e.a.

Drs. S. Careel, dr. S. Royer, Bewaart Hof van Justitie evenwicht tussen veiligheid en privacy in nieuwe dataretentie-arresten?, in: [P&I 2020/6](#)

NOOT – bij Schrems-zaken

The CJEU Schrems cases – Personal Data Protection and International Trade Regulation ([conflict of laws](#))

NOOT – bij HvJ 11 november 2020

Unwrapping the consent box. The CJEU Judgment in the Orange Romania Case ([European law blog](#))

EDPB

- [Statement on the ePrivacy Regulation and the future role of Supervisory Authorities and the EDPB \(EDPB\)](#)
- [Guidelines on restrictions of data subject rights under Article 23 GDPR - version for public consultation](#)
- [Guidelines on the interplay of the Second Payment Services Directive \(PSD2\) and the GDPR \(following public consultation\)](#)
- [Guidelines on articles 46 \(2\) \(a\) and 46 \(3\) \(b\) of Regulation 2016/679 for transfers of personal data between EEA and non-EEA public authorities and bodies \(following public consultation\)](#)
- [Statement on the protection of personal data processed in relation with the prevention of money laundering and terrorist financing](#)

BREXIT

- Statement on the end of the Brexit transition period ([EDPB](#))
- Information note on data transfers under the GDPR to the United Kingdom after the transition period ([EDPB](#))
- Zo is de uitwisseling van persoonsgegevens geregeld in de Brexit-deal ([privacyweb](#))

REGELGEVING NL

Tweede Kamer neemt Wet gegevensverwerking samenwerkingsverbanden aan ([Bijzonder strafrecht](#))

LITERATUUR

R.C. Brand, Al uw data zit op slot.... wat nu?, in: [TvCo 2020/6](#)

OVERIG

- Veelvoorkomend misverstand: ook zakelijke gegevens vallen onder de privacywet ([Blog – Dirkzwager](#))
- Formele waarschuwing AP aan supermarkt om gezichtsherkenning ([AP](#))
- S. Droogleevers Fortuyn, Thema spraakmakende zaken - AVG-boete snel getackeld ([Advocatenblad 2020/10.9](#))
- Proportionality has come to the GDPR ([European law blog](#))
- A Brave New Working World or something more sinister? Employer surveillance of employees working at home – Peter Coe ([infolawcentre](#))
- Schrems: "Facebook omzeilt AVG met algemene voorwaarden" ([Privacyweb](#))

EHRM Factsheets

- [Surveillance at workplace](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Mass surveillance](#)
- [Protection of personal data](#)
- [Protection of reputation](#)
- [Right to the protection of one's image](#)

WIKI

- [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 15 december 2020 - Piskin t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [33399/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1215JUD003339918](#)

De afwezigheid van een effectieve rechterlijke controle maakt een ontslag gebaseerd op de Wettelijke Noodverordening 677 in strijd met het Verdrag.

Artikel 8 EVRM. Artikel 15 EVRM. De zaak betreft het ontslag van de heer Piskin, klager, omdat hij connecties zou hebben met een terroristische organisatie, in de nasleep van het uitroepen van de noodtoestand in Turkije na de mislukte staatsgreep van 15 juli 2016, evenals de rechterlijke toetsing van deze maatregel.

Klager klaagt dat noch de procedure die tot zijn ontslag heeft geleid, noch de daaropvolgende juridische procedures waren omkleed met de waarborgen van een eerlijk proces. Voorts klaagt hij dat hij als een 'terrorist' en een 'verrader' is weggezet.

Het Hof overweegt als volgt. Onder de Wettelijke Noodverordening 677 is het voor een werkgever, waaronder die van klager, mogelijk om werknemers van overheidsdiensten met een vereenvoudigde procedure te ontslaan. Het voorafgaande besluitvormingsproces over de voortdurend van de arbeidsovereenkomst vereist geen enkele vorm van procedure op tegenspraak, en in de Noodverordening zijn geen procedurele waarborgen opgenomen. Het is voldoende als de werkgever de werknemer kan beschouwen als behorend tot of gelieerd aan een van de verboden illegale structuren opgenomen in de Noodverordening, zonder dat de werkgever zelfs een oppervlakkige gepersonaliseerde onderbouwing hoeft te geven.

Het Hof beantwoordt de vraag of – met het oog op het recht op een eerlijk proces – het onvermogen van klager om kennis te nemen van de redenen van het niet voortduren van zijn arbeidsovereenkomst voldoende wordt gecompenseerd door een effectieve rechterlijke toetsing van de beslissing van de werkgever. Het Hof overweegt dat de klager in een duidelijk nadelige positie is gebracht, omdat geen grondig of diepgaand onderzoek is gedaan naar de motivering van het niet voortduren van de arbeidsovereenkomst, de onderbouwing niet was gebaseerd op bewijs dat door de werkgever naar voren is gebracht en de argumenten van klager zonder geldige onderbouwing terzijde zijn geschoven. De nationale instanties hebben zich, ondanks dat zij daartoe in theorie volledige jurisdictie hadden, onbevoegd verklaard om alle feitelijke en juridische zaken relevant voor de onderhavige casus in acht te nemen, zoals het Verdrag vereist. Het Hof concludeert dan ook unaniem tot een schending van artikel 6 § 1 EVRM, hetgeen niet kan worden gecompenseerd door artikel 15 EVRM (afwijking in geval van noodtoestand).

Voorts is ook – naar het unanieme oordeel van het Hof – artikel 8 EVRM geschonden, omdat het ontslag van klager negatieve gevolgen heeft gehad voor zijn familie, relaties en reputatie. Klager is werkloos gebleven sinds het ontslag en mogelijke werkgevers hebben hem geen contract durven aanbieden omdat hij was ontslagen op grond van de Noodverordening. Ten slotte heeft de beëindiging van zijn contract ook enorme gevolgen gehad op zijn privéleven. Het Hof neemt als uitgangspunt dat in zaken die de nationale veiligheid aangaan – vanwege de fundamentele rechten van individuen – altijd een procedure op tegenspraak moet plaatsvinden bij een daartoe bevoegde instantie, die de redenen van de inbreuk en het bewijs kunnen toetsen.

EHRM -ARREST - 17 december 2020 – Croatian golf federation t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [66994/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD006699414](#)

Ontbinding rechtspersoon – Vrijheid van vereniging – Eerlijk proces

Samenvatting onder: [Vrijheid van vereniging](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Danilov t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [88/05](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD000008805](#)

Eerlijk proces - Strafproces wegens onthullen staatsgeheimen ontbeert onpartijdigheid en equality of arms

Artikel 6 EVRM. Artikel 38 EVRM. Klager is een bekende natuurkundige en was hoofd van het Thermo fysisch Centrum aan een universiteit. Hij werd vervolgd wegens het onthullen van staatsgeheim in samenwerking met Chinese academici. Klager ontkende, maar werd door een jury schuldig bevonden en tot 13 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

EHRM: Rusland heeft geweigerd de documenten van het strafproces, al dan niet in geredigeerde vorm, aan het EHRM te verstrekken, omdat het stelt geen juridische procedure te hebben om informatie die als staatsgeheim is aangemerkt aan een internationale organisatie te verstrekken. Er is derhalve niet voldaan aan artikel 38 EVRM (verplichting om noodzakelijke faciliteiten te leveren voor onderzoek naar de zaak).

Vier van de twaalf juryleden hadden een nationale veiligheidsmachtiging (security clearance). Het EHRM betwijfelt dat een dergelijke jury representatief kan zijn. Hoewel een veiligheidsmachtiging niet gelijkstaat aan partijdigheid, had deze zaak naar uiterlijke verschijningsvorm moeten leiden tot

nader onderzoek door de rechter naar de partijdigheid van de jury. Schending van artikel 6, eerste lid, EVRM.

Het verzoek van de klager om tien deskundigen te ondervragen die de rapporten hadden opgesteld die tot zijn veroordeling hebben geleid en om 17 deskundigen à décharge op te roepen was afgewezen. Die beslissing maakte dat de strafzaak "equality of arms" ontbeerde en geen sprake was van hoor en wederhoor ("adversarial proceedings"). Schending van artikel 6, derde lid onder b, EVRM.

EHRM – ARREST – 22 december 2020 - Gestur Jónsson and Ragnar Halldór Hall t. IJsland – Grote Kamer - persbericht - arrest (niveau 1) - [68273/14](#) - [68271/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD006827314

Eerlijk proces en legaliteitsbeginsel - Oplegging geldboete aan strafrechtadvocaten bij verstek voor belediging rechtbank – Geen criminal charge als bedoeld in art. 6 EVRM

Artikel 6 en artikel 7 EVRM. Klagers, strafrechtadvocaten, waren aangewezen als advocaat van twee verdachten in een strafzaak. Een verzoek van de zaak gehaald te worden, is door de rechtbank afgewezen. Toen zij de verdediging toch neerlegden, werden zij door de rechtbank bij verstek veroordeeld tot een geldboete van ongeveer € 6.200 wegens belediging van de rechtbank en voor het onnodig vertragen van de procedure. Het Hooggerechtshof van IJsland hield deze beslissing in stand.

De Grote Kamer van het EHRM oordeelt dat de artikelen 6 (strafrechtelijke poot) en 7 EVRM niet van toepassing zijn op de voorliggende klachten nu geen sprake is van een strafrechtelijke veroordeling als bedoeld in artikel 6 van het Verdrag en de betwiste boetes niet kunnen worden beschouwd als "straf" in de zin van artikel 7 EVRM.

Het EHRM beoordeelt de zaak aan de hand van de drie criteria die volgens bestendige jurisprudentie in overweging genomen moeten worden bij het bepalen of sprake is van een 'criminal charge', te weten de juridische kwalificatie van de inbreuk in het nationale recht, de aard van het delict en de aard en zwaarte van de maatregel die met de overtreding wordt geriskeerd (Engel-criteria). In casu is de Grote Kamer van het EHRM anders dan de Kleine Kamer van het Hof van oordeel dat geen sprake is van een 'criminal charge'. Hierbij neemt het Hof in het bijzonder in overweging dat het betreffende feit niet met een gevangenisstraf wordt bedreigd, dat bij niet-betaling van de opgelegde boetes geen vervangende hechtenis kan worden opgelegd en de boetes niet op de justitiële documentatie worden vermeld. Ook is het Hof van oordeel dat de maatregel als opgelegd meer het karakter heeft van disciplinaire maatregelen. De hoogte van de boete alsmede het ontbreken van een wettelijk plafond zijn daarbij niet voldoende om de aard en zwaarte van de maatregel die met de overtreding wordt geriskeerd als "criminal" te beschouwen in de autonome betekenis van artikel 6 van het Verdrag. De klachten zijn ratione materiae onverenigbaar met de bepalingen van het Verdrag en daarom niet ontvankelijk.

Recht op leven

EHRM – VOEGEN VAN ZAKEN TEGEN OEKRAÏNE – 4 december 2020 - persbericht

Het Hof heeft besloten de volgende zaken te voegen:

- Oekraïne t. Rusland (no. 8019/16)
- Oekraïne t. Rusland (re Crimea) (no. 20958/14).
- Oekraïne t. Rusland (II) (no. 43800/14), ingediend in 2014. Gaat over de ontvoering van drie groepen kinderen in Oost-Oekraïne.
- **Nederland t. Rusland** (no. 28525/20), ingediend op 10 juli 2020. Gaat over het neerhalen van de MH17.

Zie deze Q&A over [interstate-cases](#).

EHRM – Nagorno-Karabakh conflict - INTERIM MAATREGELEN

- **Armenië t. Turkije, 2 december 2020, [persbericht](#)** - Opheffen tijdelijke maatregel

Turkije heeft verzocht om de tweede tijdelijke maatregel op te heffen onder verwijzing naar de op 9 november 2020 ondertekende verklaring waarbij Azerbeidzjan, Armenië en Rusland hebben afgesproken de vijandigheden te beëindigen. In het licht van deze informatie heeft het Hof besloten de tijdelijke maatregel van 6 oktober 2020 op te heffen.

- **Armenië t. Azerbeidzjan, 16 december 2020, [persbericht](#)** – Geen opheffing tijdelijke maatregel

Het Hof heeft een algemeen verzoek gedaan om de rechten van burgers en de grondrechten te eerbiedigen. Daarnaast heeft het Hof meerdere klachten (tot nu toe 148) ontvangen over mensen die gevangen zijn genomen. Het Hof heeft in al deze gevallen de betrokken regeringen gevraagd informatie te verstrekken over de situatie van specifieke personen en ook welke maatregelen genomen worden om de gevangenen vrij te laten en/of uit te wisselen met gevangenen uit de andere betrokken landen. De regering van Azerbeidzjan heeft verzocht om opheffing van deze tijdelijke maatregelen. Het Hof heeft het verzoek afgewezen omdat het aantal klachten over gevangennemingen door Azerbeidzjan nog steeds toeneemt en omdat Azerbeidzjan herhaaldelijk heeft nagelaten de door het Hof gevraagde informatie te verstrekken.

- 🔗 The Recent Ceasefire in Nagorno-Karabakh: Territorial Control, Peacekeepers and Question of Status ([EJILtalk](#))

Rechtsbeginselen EU

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-461/18 P – Changmao Biochemical Engineering/Distillerie Bonollo e.a. – [ECLI:EU:C:2020:979](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Dumping – Invoer van wijnsteenzuur uit China – Rechtstreeks geraakt zijn

Samenvatting onder: [Handel en anti-dumping](#)

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-352/19 P – Région de Bruxelles-Capitale/Commissie – [ECLI:EU:C:2020:978](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verlening goedkeuring glyfosaat - Rechtstreeks en individueel geraakt zijn

Samenvatting onder: [Milieu en natuurbrussel](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Guðmundur Andri Ástráðsson t. IJsland – [Grote Kamer](#) – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) – [26374/18](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD002637418](#)

Benoemingsprocedure rechter

Artikel 6 EVRM. In IJsland wordt in 2017 een 'Court of Appeal' ingevoerd, waarvoor 15 rechters dienen te worden benoemd. Voor de benoemingsprocedure wordt aangesloten bij de in IJsland bestaande wettelijke regeling. De benoeming is als volgt geregeld.

Een commissie, grotendeels bestaande uit rechters, stelt een lijst op van geschikte personen. De minister mag bij de benoeming afwijken van deze lijst maar heeft daartoe wel toestemming nodig van het parlement. In dit bijzondere geval wordt toegevoegd dat het parlement elke kandidaat voor het Court of Appeal afzonderlijk dient goed te keuren.

De minister kijkt daadwerkelijk af van de lijst, het parlement stemt vervolgens in met de door de minister voorgestelde benoemingen.

Vervolgens klaagt een inwoner van IJsland dat hij in een strafzaak niet is berecht door een gerecht dat bij wet is ingesteld. Het gaat dan om een berechting door een rechter die door de minister in afwijking van de lijst is benoemd.

Het EHRM stelt vast dat de minister zonder deugdelijke motivering van de lijst is afgeweken. Ook heeft het parlement slechts gestemd over de gehele voordracht en niet per kandidaat, zoals is voorgeschreven. Er heeft daarom volgens het EHRM niet een berechting plaatsgevonden door een 'tribunal established by law'. Het EHRM concludeert tot een schending van artikel 6 EVRM.

- 📌 A New Nail in the Coffin for the 2017 Polish Judicial Reform ([Verfassungsblog](#))
- 📌 Guðmundur Andri Ástráðsson: the right to a tribunal established by law expanded to the appointment of judges ([strasbourgobservers](#))

EHRM – ARREST – 8 december 2020 – Panioglu t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [33794/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD003379414](#)

Samenvatting onder: [vrijheid van meningsuiting](#)

EHRM – ARREST – 22 december 2020 – Selahattin Demirtas t. Turkije (no. 2) – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [14305/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD001430517](#)

Vervolg en detentie van Turkse oppositieleider – Schending EVRM

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – Advance Pharma Sp. z o.o t . Polen – 21 december 2020 – [persbericht](#)

Hervorming rechterlijke macht in Polen

Artikel 6 EVRM. De zaak is ingediend door een farmaceutisch bedrijf en gaat over de wijze waarop het Poolse Hooggerechtshof is samengesteld na de veranderingen binnen de rechterlijke macht in 2017.

De procedure van klager is behandeld door de civiele kamer die is ingesteld na aanbevelingen van de nationale Raad voor de rechtspraak, het constitutionele orgaan in Polen dat moet toezien op de onafhankelijkheid van de gerechten en rechters.

Het Hof wijst op eerdere zaken over een vergelijkbare kwestie. Reczkowicz e.a. t. Polen, Grzęda t. Polen (no. 43572/18), Xero Flor w Polsce sp. z o.o. t. Polen (no.4907/18), Broda t. Polen en Bojara t. Polen (nos. 26691/18 and 27367/18), Żurek t. Poland (no. 39650/18), Sobczyńska e.a. t. Polen (nos. 62765/14, 62769/14, 62772/14 and 11708/18) and Tuleya t. Polen (no. 21181/19).

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – gevoegde zaken C-354/20 PPU en C-412/20 PPU – Openbaar Ministerie – **Grote Kamer – **Nederland** – [Rechtbank Amsterdam](#) – [ECLI:EU:C:2020:1033](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)**

Europees aanhoudingsbevel – Onafhankelijkheid Poolse rechters

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 december 2020 – zaak C-650/18 – Hongarije/Parlement – **Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:985](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)**

Rechtsstaat Hongarije – Artikel 7 VEU procedure - Stemming in Europees Parlement – Onthouding van stemmen

Artikel 7, lid 1, VEU. Artikelen 263, 269 en 354 VWEU. Artikel 178 van het Reglement van het Parlement. De Hongaarse regering betoogt dat het Europees Parlement bij de stemming over de

resolutie in verband met de artikel 7 VEU-procedure (ernstige schending rechtsstaat) ongeldig heeft gestemd. Er is namelijk slechts rekening gehouden met de voor- en tegenstemmen van de leden van het Europees Parlement, dus niet met de onthoudingen. Waren de onthoudingen meegeteld, dan zou de uitkomst van de stemming anders zijn geweest, zo stelt de Hongaarse regering.

A-G geeft het Hof in overweging het beroep te verwerpen. De klacht van de Hongaarse regering is ongegrond.

- A-G: Resolutie Europees Parlement in artikel 7-procedure tegen Hongarije volgens de juiste stemprocedure aangenomen ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 17 december 2020 – zaak C-824/18 – A.B. e.a. – Grote Kamer – Polen – ECLI:EU:C:2020:1053 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Hervorming rechterlijke macht in Polen

Artikelen 2, 4, lid 3 en 19, lid 1 VEU. Artikel 267 VWEU. Artikel 47 EU Handvest.

A-G geeft het Hof in overweging: [niet officiële vertaling van het Engelse persbericht] De Poolse wet waarbij het juridisch is uitgesloten om de beoordeling door de Raad voor de Rechtspraak van de kandidaten voor het Hogergerichtshof te herzien is in strijd met EU recht. Artikel 19, lid 1, tweede Alinea VEU ("De lidstaten voorzien in de nodige rechtsmiddelen om daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het recht van de Unie vallende gebieden te verzekeren") kan rechtstreeks worden toegepast door de verwijzende rechter om dergelijke nationale bepalingen niet van toepassing te verklaren en om zichzelf bevoegd te verklaren om te oordelen over zaken volgens het juridisch kader dat van toepassing was vóór de inwerkingtreding van die nieuwe wet.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 17 december 2020 – zaak C-896/19 – Republika – Grote Kamer – Malta – ECLI:EU:C:2020:1055 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Onafhankelijkheid rechterlijke macht - Benoeming leden van de rechterlijke macht – Minister-president rol bij benoeming

Artikel 2 en artikel 19 VEU. Artikel 47 EU Handvest. De in de verwijzingsbeslissing gestelde vragen vereisen met name dat het Hof onderzoekt in hoeverre de waarborgen van rechterlijke onafhankelijkheid in het Unierecht ook van invloed zijn op het stelsel voor de benoeming van nationale rechters. De vraag is in het bijzonder of het Unierecht beperkingen oplegt voor de benoeming van rechters door de uitvoerende macht. Dit verzoek is ingediend in het kader van een „actio popularis“-procedure die momenteel aanhangig is bij de Maltese rechter. Hierin wordt betoogd dat de procedure voor de benoeming van rechters zoals is vastgelegd in de grondwet van Malta, niet in overeenstemming is met onder meer artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47 EU Handvest. Het Maltese Grondwettelijk Hof legt het Hof vragen voor over de onafhankelijkheid van de Maltese rechterlijke macht, in het licht van met name de rol van de Maltese Minister-president in de benoemingsprocedure van rechters.

Volgens advocaat-generaal Hogan staat het Unierecht niet in de weg aan nationale grondwettelijke bepalingen op grond waarvan de uitvoerende macht of een van zijn leden, zoals de minister-president, een rol speelt in de procedure voor de benoeming van leden van de rechterlijke macht. Artikel 19, lid 1, VEU, gelezen in het licht van het in het Handvest vastgestelde recht op een doeltreffende voorziening in rechte en een onpartijdig gerecht, is echter van toepassing wanneer een nationale rechterlijke instantie de geldigheid beoordeelt van een procedure voor de benoeming van rechters zoals die welke is vastgelegd in de Maltese grondwet.

A-G: Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest is van toepassing wanneer een nationale rechterlijke instantie de geldigheid beoordeelt van een procedure voor de benoeming van rechters, zoals die welke is vastgelegd in de grondwet van Malta.

Artikel 19, lid 1, VEU, uitgelegd in het licht van artikel 47 EU Handvest, staat niet in de weg aan nationale grondwettelijke bepalingen op grond waarvan de uitvoerende macht of een van zijn leden, zoals de minister-president, een rol speelt in de procedure voor de benoeming van leden van de rechterlijke macht. Hoewel artikel 19, lid 1, VEU uitgelegd in het licht van artikel 47 EU Handvest niet a priori voorschrijft aan welke specifieke voorwaarden benoemingen van rechters van de

lidstaten dienen te voldoen en evenmin de aard specificeert van de bijzondere waarborgen die zij dienen te genieten, stelt het niettemin als minimumvereiste dat hun onafhankelijkheid is gewaarborgd. Voor de toepassing van artikel 19 VEU is het van belang dat rechters op geen enkele wijze in een ondergeschiktheidsverhouding staan tot of onder hiërarchisch toezicht staan van de uitvoerende of de wetgevende macht. Rechters moeten financieel onafhankelijk zijn ten opzichte van de uitvoerende en de wetgevende macht, zodat hun salarissen tijdens hun ambtstermijn niet kunnen worden verlaagd (behalve door algemeen geldende belastingheffingen of algemeen toepasselijke en proportionele salarisverlagende maatregelen). Belangrijk is ook dat zij voldoende worden beschermd tegen ontzetting uit hun ambt, die enkel mogelijk is wegens gegronde redenen. Ook moeten hun tuchtregels de noodzakelijke waarborgen bieden om elk gevaar uit te sluiten dat zij worden gebruikt om politieke controle op de inhoud van de rechterlijke beslissingen uit te oefenen.

De procedure voor de benoeming van rechters kan niet uit hoofde van artikel 19, lid 1, VEU, uitgelegd in het licht van artikel 47 van het Handvest, ter discussie worden gesteld ter ondersteuning van vóór de datum van het te wijzen arrest ingestelde vorderingen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 15 juli 2020 (ECER 2.12.2020) – Gevoegde zaken C-491/20, C-492/20, C-493/20, C-494/20, C-495/20, C-496/20, C-506/20, C-509/20, C-511/20 – Sąd Najwyższy e.a.

Rechtsstaat in Polen – Onafhankelijkheid - Onpartijdigheid

Artikelen 2, 4, en 19 VEU. Artikelen 267 en 279 VWEU. Verzoeker is rechter en werd overgeplaatst van de IIe sector civiel naar de Ie sector civiel. Verzoeker is tegen deze beslissing opgekomen bij de nationale raad voor de rechtspraak (KRS). De KRS heeft verklaard dat niet op het beroep van verzoeker hoefde te worden beslist. Verzoeker is tegen de uitspraak van de KRS opgekomen bij kamer voor arbeids- en socialezekerheidszaken. De zaak is verwezen naar de kamer voor buitengewone controle en publieke aangelegenheden. Verzoeker heeft verzocht tot wraking van alle zittende, bij naam genoemde rechters van deze kamer en van de tuchtkamer, met het betoog dat zij wegens de wijze waarop zij waren benoemd niet voldeden aan de vereisten van onpartijdigheid en onafhankelijkheid.

De onderhavige zaak betreft de vraag of het, in een lidstaat, mogelijk is rechter te zijn – die uitspraak doet in zaken die onder het Unierecht vallen – wanneer de benoeming tot rechter heeft plaatsgevonden krachtens nationale bepalingen en in omstandigheden die in elke zaak leiden tot schending, in de zin van het Unierecht, van het recht van een partij op de behandeling van haar zaak door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. Aangezien in deze zaak prejudiciële vragen zijn gesteld, rijst de vraag of het verzoek tot overdracht van de zaak ontvankelijk is in een zaak die reeds door een andere kamer van de SN aan het Hof is voorgelegd en die om soortgelijke redenen als de tuchtkamer van de SN geen gerecht is in de zin van het Unierecht (C-791/19 R), en die zich dient uit te spreken over vragen die voorwerp zijn van het arrest van het Hof (C-585/18). De beslissing om dezelfde vragen voor te leggen als die welke al eerder zijn voorgelegd in zaak C-508/19, is gemotiveerd door de inhoud van de Aanbevelingen aan de nationale rechterlijke instanties over het aanhangig maken van prejudiciële procedures (PB 2019, C 380, blz. 1, punt 27).

KAMERSTUKKEN

Rechtsstaat en Rechtsorde; Brief regering; Reactie op verzoek commissie over het bericht 'Poolse justitie werkt niet meer mee met Nederland' (Kamerstukken 29279, nr. 624)

LITERATUUR

Mr. dr. Paul van Sasse van Ysselt, 'Christendom en secularisme in Europa en de waarden van de democratische rechtsstaat', TvRRB 2020-3, p. 41-55

OVERIG

- VVD ontkent het belang van mensenrechten en rechtsstaat ([NRC](#))
- VVD past programma aan na kritiek op passages rechtsstaat ([Advocatenblad](#))
- Rule-of-law split looms over Poland's ruling coalition ([Euractiv](#))
- Mapping threats to peace and democracy worldwide ([EU publicatie](#))
- Elise Filius en Jannemieke Ouwerkerk, De Poolse rechtsstaat en het Europees aanhoudingsbevel: wie is/zijn er nu aan zet? ([Nederland Rechtsstaat](#))
- European Commission seeking (private international law) experts for its European Democracy Action Plan ([conflict of laws](#))
- Standing up to challenges to our democratic systems from rising extremism and perceived distance between people and politicians, the Action Plan sets out measures to promote free and fair elections, strengthen media freedom and counter disinformation."
With regard to the aim of strengthening media freedom, the Commission "will propose in 2021 a recommendation on the safety of journalists, drawing particular attention to threats against women journalists, and an initiative to curb the abusive use of lawsuits against public participation (SLAPPs).
- Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de impact van de rechtsstaat op de economische groei (initiatiefadvies), [Pb C 429](#)
- EU-parlement stemt in met rechtstaattoets bij EU-subsidies ([Europa nu](#))
- Three Measures the European Commission Should Take to Help Restore Hungarian Democracy ([Liberties.eu](#))
- How to Quantify a Proportionate Financial Punishment in the New EU Rule of Law Mechanism? ([Verfassungsblog](#))
- Rule-of-Law Conditionality and Resource Mobilization – the Foundations of a Genuinely 'Constitutional' EU? ([Verfassungsblog](#))
- Compromising the Rule of Law while Compromising on the Rule of Law ([Verfassungsblog](#))
- Towards an EU Cast in the Hungarian and Polish Mould ([Verfassungsblog](#))
- To Save the Rule of Law you Must Apparently Break It ([Verfassungsblog](#))
- Dirk Hekking en Ria Cats, Nederland dreigt Polen in zeldzame actie voor EU-hof te slepen, in: [FD](#)
Het conflict in de Europese Unie over de aantasting van de rechtsstaat in Polen en Hongarije krijgt mogelijk een nieuwe dimensie. Een ruime meerderheid in de Tweede Kamer wil dat het kabinet voorbereidingen treft om Polen voor het Europees Hof van Justitie te slepen vanwege ondermijning van de onafhankelijke rechtspraak in dat land. Dit zou een uitzonderlijke stap zijn: het komt niet vaak voor dat lidstaten naar het EU-hof stappen om te procederen tegen een andere lidstaat (..)

WIKI

- [Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Staatssteun

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-160/19 P – Comune di Milano/Commissie – ECLI:EU:C:2020:1012 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Steunmaatregel - Kapitaalverhogingen door de moedermaatschappij in handen van staat

Artikel 107, lid 1, VWEU. Kapitaalverhogingen waarmee verliezen van een dochteronderneming worden gedekt, kunnen worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU wanneer de uitvoerende moedermaatschappij in handen van de staat is. Van staatssteun kan echter geen sprake zijn indien een fictieve en tegen marktvoorwaarden handelende particuliere investeerder de betrokken maatregel eveneens zou hebben genomen.

In de onderhavige zaak heeft de lidstaat in de administratieve procedure onvoldoende documenten aan de Commissie overgelegd met betrekking tot het toenmalige besluitvormingsproces van de moedermaatschappij, voorafgaand aan de kapitaalverhoging ten behoeve van haar dochtermaatschappij. Bijgevolg heeft het Gerecht geoordeeld dat niet is voldaan aan het criterium van de particuliere investeerder. Met zijn hogere voorziening stelt de Comune di Milano (gemeente

Milaan, Italië) onder meer de kwestie aan de orde of het Gerecht hierbij de juiste bewijsstandaard heeft gehanteerd en met name de bewijslast correct heeft verdeeld.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – gevoegde zaken C-431/19 P en C-432/19 P – Inpost Paczkomaty / Commissie en Inpost/Commissie – ECLI:EU:C:2020:1051 – geen conclusie – arrest

Diensten van algemeen economisch belang (DAEB's) – Postdienst - EU-kaderregeling

Artikel 106, lid 2, VWEU. Richtlijn 97/67/EG. Met hun hogere voorzieningen verzoeken Inpost Paczkomaty en Inpost S.A. om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaken T-282/16 en T-283/16, houdende verwerping van hun beroepen tot nietigverklaring van besluit C(2015) 8236 final van de Commissie om geen bezwaar te maken tegen de door de Poolse autoriteiten aangemelde maatregel waarbij aan Poczta Polska steun is verleend in de vorm van een compensatie voor de nettokosten die deze onderneming in de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2015 heeft gemaakt bij het vervullen van haar universele postdienstverplichtingen.

Hof: De hogere voorzieningen worden afgewezen.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 december 2020 – zaak C-337/19 P – Commissie/België en Magnetrol International – ECLI:EU:C:2020:990 – persbericht – conclusie

Fiscale rulings – Belgische overwinstregeling - Staatsteun?

Verordening (EU) 2015/1589. Op 14 februari 2019 heeft het Gerecht van de Europese Unie de beslissing (2016) van de Europese Commissie over de Belgische overwinstregeling, nietig verklaard. Volgens de Commissie is de Belgische fiscale rulingregeling voor overwinst in strijd met het EU-recht. Volgens de Commissie gaat het om een bedrag van 700 miljoen euro aan illegale staatssteun. De Commissie heeft hogere voorziening ingesteld tegen het arrest van het Gerecht.

Volgens advocaat-generaal Kokott heeft de Commissie de Belgische praktijk van neerwaartse aanpassing van de winsten van multinationale groepen van vennootschappen terecht als steunregeling aangemerkt. Volgens haar moet het tegengestelde oordeel van het Gerecht worden vernietigd en dient het Gerecht zich opnieuw over de beroepen van België en Magnetrol International uit te spreken.

A-G geeft het Hof in overweging: De incidentele hogere voorziening van het Koninkrijk België wordt niet-ontvankelijk verklaard.

Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 14 februari 2019, België en Magnetrol International/Commissie (T-131/16 en T-263/16, EU:T:2019:91), wordt vernietigd.

De zaak wordt naar het Gerecht terugverwezen voor een uitspraak over de resterende middelen.

- 📌 A-G HvJ EU adviseert nieuw onderzoek naar Belgische belastingregeling voor overwinst ([Taxlive](#))

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 11 december 2020 - ECLI:NL:HR:2020:2007

Procesrecht. Europees recht. Voorlopig getuigenverhoor. Gebrek aan belang? Beschermingsbereik van art. 108 lid 3 VWEU.

- 📌 Alleen een justitiabele wiens situatie door vermeende staatssteun concreet dreigt te worden beïnvloed, kan zich op art. 108 VWEU beroepen ([Cassatieblog](#))

COVID-19

Mededeling van de Commissie tot wijziging van de richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 wat betreft

de toepassingsperiode ervan en tot tijdelijke aanpassing van de richtsnoeren om rekening te houden met de impact van de COVID-19-pandemie, PB C 424 van 8.12.2020

Strafrecht

EHRM – ARREST – 8 december 2020 - Bostan t. Moldavië – persbericht – arrest (niveau 2) – 52507/09 - ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD005250709

Doorzoeking binnenplaats en koelruimte in strijd met het EVRM

Samenvatting onder: [privacy en persoonsgegevens](#)[bostan](#)

EHRM – ARREST – 17 december 2020 – Saber t. Noorwegen – persbericht – arrest (niveau 2) - 459/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD000045918

Doorzoeken smartphone – Legal-privilege beginsel - Bescherming communicatie advocaat-cliënt

Artikel 8 EVRM. In het kader van een strafrechtelijk onderzoek is de smartphone van klager in beslag genomen door de politie. De politie wilde de telefoon doorzoeken. Klager gaf aan dat er ook mails en berichten van twee advocaten in staan die hem verdedigen in een andere strafzaak.

Politie en klager komen overeen dat de rechter de informatie eerst zal filteren. Na een uitspraak van het Hooggerechtshof waarin is geoordeeld dat niet de rechter, maar de politie de informatie op de telefoon zou moeten filteren is de telefoon weer overgedragen aan de politie. Klager klaagt dat het recht op respect voor correspondentie is geschonden. Het Hof oordeelt dat er weliswaar voldoende waarborgen zijn bij het doorzoeken van een telefoon, maar dat het legal privilege beginsel onvoldoende is gewaarborgd. Schending artikel 8 EVRM.

Judge Yudkivska geeft een dissenting opinion waarin verder wordt ingegaan op de reikwijdte van het begrip legal privilege.

HvJ – ARREST – 8 december 2020 – zaak C-584/19 – Staatsanwaltschaft Wien – Grote Kamer – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2020:1002 – persbericht – conclusie – arrest

Europees onderzoeksbevel - Rechterlijke autoriteit – Openbaar Ministerie

Richtlijn 2014/41/EU. Openbare ministeries van Duitsland en van Oostenrijk zijn respectievelijk uitvaardigende en uitvoerende autoriteit van Europese onderzoeksbevelen die overeenkomstig richtlijn 2014/41/EU worden afgehandeld.

In casu heeft het Openbaar Ministerie van Hamburg een EOB uitgevaardigd dat ertoe strekt de Staatsanwaltschaft Wien (Openbaar Ministerie Wenen) bepaalde gegevens aan eerstgenoemd OM te laten verstrekken over een bankrekening in Oostenrijk. Aangezien het Oostenrijkse recht de voorafgaande toestemming van een rechter vereist om dergelijke informatie te verstrekken, heeft het OM Wenen de regionale strafrechter Wenen om die toestemming verzocht.

Samengevat wenst die rechter van het Hof te vernemen of de rechtspraak over de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie in het kader van het Europees aanhoudingsbevel dat onder kaderbesluit 2002/584/JBZ valt, op het EOB kan worden toegepast.

Het Hof oordeelt dat in tegenstelling tot een Europees aanhoudingsbevel een Europees onderzoeksbevel kan worden vastgesteld door een Openbaar Ministerie van een lidstaat dat het risico loopt om individuele instructies van de uitvoerende macht te ontvangen. De grondrechten van de persoon op wie het Europees onderzoeksbevel betrekking heeft, worden voldoende beschermd, zowel in de fase van de uitvaardiging van dat bevel als in die van de tenuitvoerlegging in een andere lidstaat.

Hof: Artikel 1, lid 1, en artikel 2, onder c), van richtlijn 2014/41/EU moeten aldus worden uitgelegd dat de begrippen „rechterlijke autoriteit” en „uitvaardigende autoriteit” in de zin van deze bepalingen ook zien op de officier van justitie van een lidstaat of, meer in het algemeen, het Openbaar Ministerie

van een lidstaat, ongeacht of er juridisch mogelijkwijds sprake is van een ondergeschiktheidsrelatie tussen deze officier van justitie of dit Openbaar Ministerie en de uitvoerende macht van die lidstaat, en of deze officier van justitie of dit Openbaar Ministerie het risico loopt om bij de vaststelling van een Europees onderzoeksbevel direct of indirect te worden aangestuurd door of individuele instructies te ontvangen van de uitvoerende macht.

- ⓑ HvJEU: Europees onderzoeksbevel kan wel door officier van justitie worden uitgevaardigd ([Intro](#))
- ⓑ EU-Hof: Officier van justitie kwalificeert als rechterlijke autoriteit in de zin van de EOB-richtlijn ([ECER](#))
- ⓑ Frei, aber nicht unabhängig ([Verfassungsblog](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 27 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) - C-569/20 - Spetsializirana prokuratura

Recht op aanwezigheid strafprocedures

Richtlijn (EU) 2016/343. Kaderbesluit 2009/299/JBZ. IR is aangeklaagd wegens strafbare feiten. Hij heeft in Bulgarije en Griekenland samen met elf andere personen deelgenomen aan een criminele organisatie die opzettelijk in grote getale sigaretten zonder accijnszegel over de landsgrens hebben gebracht en in het binnenland hebben gedistribueerd. De aanklacht werd hem persoonlijk overhandigd, waarbij hij gebruik maakte van een door hem gemachtigde advocaat. IR koos ervoor om geen verklaring af te leggen. Hij gaf slechts een adres op waar hij te vinden zou zijn. Sindsdien is IR niet meer te vinden waardoor de gemachtigde advocaat, alsmede de door de rechter aangestelde advocaat, afzagen van verdere verdediging.

De vragen betreffen de gevolgen van een situatie waarin de verdachte in kennis is gesteld van de aanklacht, waarna de verdachte is gevlucht waardoor hij wordt verdedigd door een toegevoegde advocaat waarmee hij op geen enkele wijze contact heeft (gehad).

EHRM factsheets

- [Domestic violence](#) (februari 2020)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Secret detention sites](#)
- [Trafficking in human beings](#)
- [Violence against women](#)

Technische voorschriften

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – gevoegde zaken C-475/19 P en C-688/19 P – Duitsland / Commissie – ECLI:EU:C:2020:1036 – geen conclusie – arrest

Geharmoniseerde voorwaarden voor het verhandelen van bouwproducten

Verordening (EU) nr. 305/2011. Met haar hogere voorziening in zaak C475/19 P verzoekt Duitsland om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T229/17, waarbij het Gerecht haar beroep heeft verworpen dat strekte tot nietigverklaring van een aantal besluiten inzake geharmoniseerde normen voor bouwproducten.

Hof: De hogere voorzieningen worden afgewezen.

Terrorisme en witwassen (s)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 12 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) – [C-562/20 – Rodl & Partner](#)

Anti-witwasinspectie - Onderzoeksmaatregelen door boekhouders

Richtlijn (EU) 2015/849. Verzoekster is een Letse vennootschap die accountancy-, boekhoud- en belastingadvies-diensten verricht. Verzoekster valt onder de Letse preventiewet. Verweerder (de belastingdienst) heeft bij verzoekster een anti-witwasinspectie uitgevoerd. Verzoekster heeft geen beoordeling van het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering uitgevoerd en gedocumenteerd in de zin van de preventiewet. Met name bestaat er onenigheid over de risicobeoordeling van sommige cliënten van verzoekster. De vragen hebben betrekking op de verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen en wanneer deze door boekhouders moeten worden uitgevoerd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Luxemburg – 13 oktober 2020 (ECER 17.12.2020) – [C-601/20 – Sovim*](#)

AVG - Voorkoming witwassen en terrorismefinanciering

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)[sovim](#)

Toegang tot documenten (B)

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-342/19 P – De Masi en Varoufakis / BCE – [ECLI:EU:C:2020:1035](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Toegang tot documenten ECB – Advies externe dienstverlener

Besluit 2004/258/EG. Met hun hogere voorziening verzoeken Fabio De Masi en Yanis Varoufakis om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T798/17 houdende verwerping van hun beroep tot nietigverklaring van het besluit van de Europese Centrale Bank (ECB) waarbij hun de toegang was geweigerd tot het document van 23 april 2015, getiteld „Responses to questions concerning the interpretation of Art. 14.4 of the Statute of the ESCB and of the ECB”, een advies dat op verzoek van de ECB door een externe dienstverlener was opgesteld.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 17 december 2020 – zaak C-316/19 – Commissie/Slovenië – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2020:1030](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

ECB – Onschendbaarheid archief EU – Inbeslagneming van documenten

Artikel 343 VWEU. Statuten van het Europees stelsel van centrale banken (ESCB) en van de Europese Centrale Bank (ECB), Artikel 39. Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, Artikelen 2, 18 en 22. Artikel 4, lid 3, VEU.

Het Hof heeft geoordeeld dat door eenzijdig over te gaan tot de inbeslagneming van documenten uit het archief van de ECB, Slovenië zijn verplichting tot eerbiediging van het beginsel van de onschendbaarheid van het archief van de Unie niet is nagekomen. Door niet naar behoren samen te werken met de ECB om de onwettige gevolgen van deze niet-nakoming ongedaan te maken, heeft Slovenië ook zijn verplichting tot loyale samenwerking jegens de Unie geschonden.

Hof: Slovenië heeft niet voldaan aan de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 343 VWEU, artikel 39 van Protocol nr. 4 betreffende de statuten van het Europees stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank, de artikelen 2, 18 en 22 van Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie en artikel 4, lid 3, VEU, doordat zij in de gebouwen van de Banka Slovenije (centrale bank van Slovenië) eenzijdig is overgegaan tot de inbeslagneming van documenten in verband met de vervulling van de taken van het Europees stelsel

van centrale banken en van het Eurosysteem, en in de periode na deze inbeslagneming ter zake niet loyaal heeft samengewerkt met de Europese Centrale Bank.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 december 2020 – zaak C-470/19 – Friends of the Irish Environment – Ierland – ECLI:EU:C:2020:986 – [conclusie](#)

Verdrag van Aarhus – Toegang van publiek tot milieu-informatie – Toegang tot gerechtelijke dossiers

Samenvatting onder: [Milieu en natuurfriends](#)

Vennootschapsrecht

HvJ – ARREST – 10 december 2020 – zaak C-735/19 – Euromin Holdings – Letland – ECLI:EU:C:2020:1014 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Openbare overnamebiedingen – Bescherming van minderheidsaandeelhouders

Richtlijn 2004/25/EG. Wanneer een investeerder zodanig veel aandelen in een vennootschap verwerft dat hij zeggenschap over haar bedrijfsactiviteit verkrijgt, heeft dat niet alleen gevolgen voor de bedrijfsleiding van die vennootschap, maar ook voor haar aandeelhouders. Laatstgenoemden hebben hun investeringsbeslissing immers niet onder die voorwaarden genomen, zodat het denkbaar is dat zij niet langer aandelen in die vennootschap wensen aan te houden. Daarom bepaalt de overnamerichtlijn dat een investeerder die zeggenschap over een vennootschap verkrijgt – de zogenoemde bieder – verplicht is om aan de resterende minderheidsaandeelhouders een bod te doen om al hun aandelen te verwerven voor een billijke prijs. Volgens de richtlijn geldt als billijke prijs, de hoogste prijs die tijdens een bepaalde periode vóór de overname van de vennootschap door de bieder voor dezelfde effecten is betaald.

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing draait aan de ene kant rond de vraag of en onder welke voorwaarden de lidstaten de bieder ertoe kunnen verplichten om aan de resterende aandeelhouders een andere prijs te betalen dan de hoogste prijs die door deze bieder is betaald. Over bepaalde aspecten van deze problematiek heeft het Hof zich reeds in het kader van een andere zaak gebogen. Aan de andere kant wordt de vraag opgeworpen of de bieder rechten, en zo ja welke, kan laten gelden tegen een lidstaat die hem tot betaling van een te hoge prijs heeft verplicht.

Duitsland en Polen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 5, lid 4, van richtlijn 2004/25/EG verzet zich niet tegen een nationale regeling die voorziet in drie methoden om de billijke prijs te bepalen waartegen de bieder de aandelen van een vennootschap moet aankopen, waaronder de methode die voortvloeit uit de toepassing van artikel 5, lid 4, eerste alinea, van deze richtlijn, en waarbij steeds moet worden uitgegaan van de methode die leidt tot de hoogste prijs, op voorwaarde dat de andere methoden voor de vaststelling van de billijke prijs, die niet voortvloeien uit de toepassing van artikel 5, lid 4, eerste alinea, door de toezichthoudende autoriteit worden toegepast met inachtneming van de algemene beginselen van artikel 3, lid 1, van die richtlijn en in omstandigheden en op grond van criteria die zijn bepaald door een duidelijk, nauwkeurig en transparant rechtskader.

Artikel 5, lid 4, tweede alinea, van richtlijn 2004/25 moet aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling die bepaalt dat voor een openbaar overnamebod de waarde van het aandeel wordt verkregen door de netto-activa van de doelvennootschap, waaronder belangen zonder overheersende zeggenschap of minderheidsbelangen, te delen door het aantal uitgegeven aandelen, tenzij het zou gaan om een methode voor de vaststelling van de prijs van de aandelen die is gebaseerd op een objectief waarderingcriterium dat gewoonlijk bij financiële analyse wordt toegepast en dat als „duidelijk omschreven” in de zin van die bepaling kan worden beschouwd, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

Richtlijn 2004/25 moet aldus worden uitgelegd dat zij in het kader van de openbare overnameprocedure rechten verleent aan de bieder, die in het kader van een aansprakelijkheidsvordering tegen de staat kunnen worden ingeroepen.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling die bepaalt dat in een geval waarin een lidstaat aansprakelijk wordt gesteld voor schade die is veroorzaakt als gevolg van een schending van een Unierechtelijke regel door een besluit van een administratieve autoriteit van die staat, de vergoeding van de daaruit voortvloeiende materiële schade kan worden beperkt tot 50 % van het bedrag van die schade.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 10 december 2020 – zaak C-950/19 – Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunta – Finland – ECLI:EU:C:2020:1019 – [conclusie](#)

Controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen – Onafhankelijkheid auditors

Richtlijn 2006/43/EG. Richtlijn 2006/43/EG bepaalt dat auditors onafhankelijk moeten zijn van de gecontroleerde entiteit en niet mogen deelnemen aan het besluitvormingsproces van die entiteit. Een van de wettelijke bepalingen om deze onafhankelijkheid te waarborgen, is in 2014 vastgesteld bij richtlijn 2014/56/EU, die in richtlijn 2006/43 een nieuwe bepaling heeft ingevoegd, namelijk artikel 22 bis, dat bepaalt dat de „voornaamste vennoot die namens een auditkantoor een wettelijke controle van financiële overzichten uitvoert” gedurende een bepaalde periode geen voorname leidinggevende functie in de gecontroleerde entiteit mag aanvaarden.

Sinds dat jaar is dit verbod, dat tevoren logischerwijs gold gedurende de periode waarin de voornaamste vennoot hoofdverantwoordelijke was voor de wettelijke controle van de rekeningen van de gecontroleerde onderneming, uitgebreid met een periode (van respectievelijk twee of één jaar, al naargelang het gaat om entiteiten van openbaar belang of niet) na de neerlegging door de betrokkene van zijn functie als voornaamste vennoot die namens een auditkantoor een wettelijke controle van financiële overzichten uitvoert.

In casu is de „voornaamste vennoot” van een auditkantoor vóór de beëindiging van zijn optreden als voornaamste vennoot die namens het auditkantoor de wettelijke controle van financiële overzichten uitvoerde, bij de betrokken gecontroleerde vennootschap in dienst genomen voor een belangrijke leidinggevende functie. Nadat het bevoegde orgaan (het auditcomité) dat gedrag had bestraft, heeft de auditor de hem opgelegde geldboete bij de verwijzende rechter betwist. Laatstgenoemde heeft het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 22 bis, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/43.

A-G: Artikel 22 bis, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/43/EG moet aldus worden uitgelegd dat de belangrijkste vennoot van een auditkantoor een voorname leidinggevende functie in de gecontroleerde vennootschap aanvaardt op het moment waarop hij de desbetreffende arbeidsovereenkomst met die vennootschap sluit, ook al begint hij zijn functie aldaar pas enkele maanden na het sluiten van die overeenkomst daadwerkelijk uit te oefenen.

Verkiezingen en democratie

EHRM – ARREST – 22 december 2020 – Selahattin Demirtas t. Turkije (no. 2) - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) – [14305/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD001430517

Vervolg en detentie van Turkse oppositieleider – Schending EVRM

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

EHRM – ADVISORY OPINION – 12 december 2020 – Litouwen – [persbericht 11.12.2020](#)

Afzettingsprocedure parlementslid

Artikel 3, Eerste Protocol EVRM. Het verzoek is ingediend in het kader van een zaak van een voormalig lid van de Seismas (Parlement van Litouwen), die was afgezet, maar weer wilde meedoen aan de verkiezingen van 2020. Het voormalige parlementslid komt op tegen de weigering van de centrale kiescommissie om haar te registreren als kandidaat vanwege een uitspraak van het

constitutionele hof uit 2014 dat heeft geoordeeld dat zij de eed heeft verbroken en de grondwet op grove wijze heeft geschonden door niet aanwezig te zijn op veel zittingen van de Seimas

Volgens het parlementslid heeft de centrale kiescommissie geen rekening gehouden met het arrest van het EHRM in de zaak *Paksas t. Litouwen* uit 2011.

In het *Paksas* arrest heeft het Hof geoordeeld dat de diskwalificatie van de voormalige president om plaats te nemen in het Parlement disproportioneel was en dat daarmee het EVRM geschonden was.

De Litouwse rechter wil weten welke criteria gelden om te bepalen of de afzettingwetgeving in overeenstemming is met de artikel 3, Eerste Protocol EVRM.

Vervoer en reizen (B)

HvJ – ARREST – 1 december 2020 – zaak C-815/18 – Federatie Nederlandse Vakbeweging – Grote Kamer – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2020:976 – persbericht – conclusie – arrest

Internationale chauffeurs – EU-detacheringsrichtlijn

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)[FNV](#)

HvJ – ARREST – 3 december 2020 – zaak C-62/19 – Star Taxi App – ECLI:EU:C:2020:980 – persbericht – conclusie – arrest

Dienstenrichtlijn - Taxidiensten – Smartphoneapp vervoerdienst of dienst van de informatiemaatschappij?

Samenvatting onder: [Diensten](#)[startaxi](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 6 oktober 2020 – (ECER 3.12.2020) – zaak C-563/20 – ORLEN KolTrans

Toewijzing spoorweginfrastructuurcapaciteit

Richtlijn 2001/14/EG. ORLEN KolTrans drijft een onderneming die onder meer actief is op het gebied van het spoorwegvervoer van goederen. De toezichthoudende instantie (Prezes UTK) heeft de tarieven voor de aanvullende rechten voor de toegang tot en de gebruikmaking van de spoorweginfrastructuur gewijzigd en de nieuwe tarieven voor het basisrecht goedgekeurd. Aangezien ORLEN KolTrans van oordeel was dat bij de tarieven voor de rechten die waren goedgekeurd bij het besluit van de Prezes UTK indirecte kosten van de beheerder van de infrastructuur in aanmerking waren genomen, hetgeen volgens de bepalingen van de richtlijn niet is toegelaten, heeft zij verzocht om nietigverklaring van dat besluit. De Prezes UTK heeft bij beschikking geweigerd een procedure in te leiden strekkende tot nietigverklaring van het litigieuze besluit omdat een vervoerder als ORLEN KolTrans niet de hoedanigheid van partij in de zin van artikel 28 kpa heeft en geen rechtsbelang heeft bij de nietigverklaring van het besluit.

Vraag is o.a. of een spoorwegonderneming die gebruik maakt/wil maken van spoorweginfrastructuur, het recht moet worden toegekend om deel te nemen aan een procedure van de toezichthoudende instantie strekkende tot vaststelling van de hoogte van de rechten voor toegang tot de spoorweginfrastructuur door de beheerder ervan?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – (ECER 7.12.2020) – zaak C-521/20 – J.P.

Cumulatie overtredingen tolbetaling – Eurovignetrichtlijn – Ne bis in idem

Artikel 50 EU Handvest. Aan verzoeker is in totaal 11 keer een overtreding ten laste gelegd. Hiervoor zijn geldboeten van in totaal 3.300 EUR (vervangende hechtenis: 370 uur) opgelegd, zonder dat duidelijk was dat de betrokken instanties op enige wijze rekening hadden gehouden met het feit dat een kennelijke materiële, temporele en geografische samenhang bestond tussen al deze procedures.

Verzoeker voert in wezen aan dat hem gedurende een langere periode niet is opgevallen dat de batterij van de GO-Box (waarmee tolgeld wordt afgeboekt) leeg was. Voor het overige is hem niet duidelijk waarom hij door de ASFINAG (overheidsbedrijf voor de financiering van autosnelwegen en expreswegen) niet onmiddellijk maar pas met een vertraging van drie maanden is gewezen op het feit dat het tolgeld niet was afgeboekt. Nog afgezien hiervan is er naar zijn mening sprake van een zogenoemd "voortgezet delict", waardoor in plaats van meerdere afzonderlijke sancties één enkele sanctie had moeten worden opgelegd.

Zijn de nationale regels - die voorzien in een cumulatie van vervolging en sancties voor achter elkaar begane overtredingen van de verplichte tolbetaling - in strijd met het verbod om meermaals te worden berecht/gestraft, als niet bij wet is voorzien in een verplichting tot onderlinge afstemming voor alle bevoegde instanties, alsmede een expliciete verplichting tot effectieve toepassing van het evenredigheidsbeginsel ten aanzien van de hoogte van de totale sanctie?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Tsjechië - 23 september 2020 (ECER 17.12.2020) - [C-453/20 - CityRail](#)

Europese spoorwegruimte

Richtlijn 2012/34/EU. Uitvoeringsverordening (EU) 2015/909. Uitvoeringsverordening (EU) 2017/2177. De prejudiciële vragen zijn gesteld door het bureau voor de toegang tot de vervoersinfrastructuur. In het antwoord van het bureau op de vragen van het Hof is te lezen waarom zij aan te merken is als een rechterlijke instantie.

Vraag is o.a. of de laad- en losplaats in het goederenvervoer en het daarmee verbonden spoor deel uitmaken van de spoorweginfrastructuur? Is de richtlijn bindend voor de nationale spoorwegadministratie overeenkomstig artikel 288 VWEU?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Estland - 18 november 2020 (ECER 24.12.20) - [C-614/20 Lux Express Estonia](#)

Openbaar personenvervoer – Verplichting tot gratis vervoer – Openbare dienstverplichting? - Compensatie? - Staatssteun

Verordening 1370/2007 (openbaar personenvervoer). Vraag is o.a. of het verplicht gratis vervoeren van bepaalde categorieën passagiers door privaatrechtelijke ondernemingen valt onder de Vo. en/of onder openbare dienstverplichtingen? Moeten de ondernemingen worden gecompenseerd en zo ja, hoe (om staatssteun te voorkomen)?

CONSULTATIE

Voorstel voor een verordening: Common rules ensuring basic road freight and road passenger connectivity following Brexit, Feedback mogelijk van 10 December 2020 - 8 februari 2021 ([EC](#))

BREXIT

[Kennissegeving EC over CO2 uitstoot voertuigen](#), 18 december 2020

COVID-19

EU Travel: The EU's Package Travel Directive and COVID-19 ([KSLR](#))

Verzekeringen

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 8 december 2020 – zaak C-383/19 – Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny – Polen - ECLI:EU:C:2020:1003 – [conclusie](#)

Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen – Reikwijdte verplichting – Voertuig ongeschikt voor de weg door slechte technische staat

Richtlijn 2009/103/EG. Artikel 267 VWEU. Wanneer begint en wanneer eindigt de verplichting tot het afsluiten van een verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid ingevolge artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid?

In het arrest Juliana heeft het Hof verklaard dat „een voertuig dat is ingeschreven en dus niet volgens de regels uit het verkeer is gehaald *en* dat geschikt is voor de weg, onder het begrip ‚voertuig‘ in de zin van artikel 1, punt 1, van [richtlijn 72/166] valt, en *bijgevolg* niet wordt onttrokken aan de verzekeringsplicht in artikel 3, lid 1, van deze richtlijn“.

Geconfronteerd met een feitelijk scenario waarin een motorrijtuig niet officieel uit het verkeer was genomen, maar tegelijkertijd kennelijk ongeschikt was voor de weg als gevolg van de slechte technische staat ervan, vraagt de verwijzende rechter zich af of het Hof in het arrest Juliana inderdaad twee *cumulatieve* voorwaarden wilde stellen voor de verplichting om een motorrijtuig te verzekeren uit hoofde van de richtlijn.

A-G geeft in overweging: Artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG dient aldus te worden uitgelegd dat het afsluiten van een verzekeringsovereenkomst tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van een motorrijtuig aanleiding kan geven, verplicht is in omstandigheden waarin dat motorrijtuig volgens de regels is ingeschreven of als voertuig wordt gebruikt.

Vrij verkeer

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 3 december 2020 – zaak C-705/19 – Axpo Trading – ECLI:EU:C:2020:989 – [conclusie](#)

Steunregeling groenestroomcertificaten - Heffing van gelijke werking - Kwantitatieve invoerbepijking - Milieubescherming

Samenvatting onder: [energiemarktaxpo](#)

Vrijheid van meningsuiting, persvrijheid (s)

EHRM – ARREST – 8 december 2020 - Panioglu t. Roemenië - [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [33794/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD003379414

Bestrafing na publicatie artikel geen schending van artikel 10 EVRM.

Artikel 10 EVRM. Het Hof heeft unaniem besloten dat er *geen* sprake is geweest van een schending van artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). Klaagster, een rechter, werd in de hoedanigheid van haar functie bestraft, met name voor wat betreft haar kansen op promotie, vanwege een door haar geschreven artikel waarin zij zich kritisch uitliet over de president van het Hof van Cassatie en zijn activiteiten als aanklager tijdens het repressieve communistische regime. Het Hof oordeelt dat de nationale autoriteiten een juiste belangenafweging hebben gemaakt tussen de vrijheid van meningsuiting van klagerster en de noodzaak van de autoriteiten tot het beschermen van (het geloof in) het nationale rechtssysteem en de rechten van de president van het Hof. Het Hof oordeelt dat de bestrafing niet overmatig hard was, gelet op de omstandigheden van het geval.

EHRM – ARREST – 10 december 2020 - Tölle t. Kroatië – persbericht – arrest (niveau 3) - 41987/13 - ECLI:CE:ECHR:2020:1210JUD004198713

Case Law, Strasbourg: Tölle v. Croatia, Conviction for insulting accusation of domestic violence breached Article 10 – Dirk Voorhoof and Inger Høedt-Rasmussen ([Inform](#))

EHRM – ARREST – 22 december 2020 - Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft and publisuisse SA t. Zwitserland – persbericht – arrest – 41723/14 - ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD004172314

Vrijheid van meningsuiting – Omroep – Noodzakelijk in een democratische samenleving

Artikel 10 EVRM. Eerste klager is een nationale televisie- en radio-omroep die toestemming heeft op de publieke omroep programma's uit te zenden. De tweede klager is een reclameverkoopbedrijf, dat tot 2016 in bezit was van de eerste klager. In september 2011 heeft een dierenrechtenorganisatie advertentietijd gekocht van tweede klager. De reclame van de organisatie is uitgezonden in december 2011. In november 2011 heeft de dierenrechtenorganisatie gevraagd om een gewijzigde versie van de reclame uit te zenden. Daarvoor heeft tweede klager geen toestemming gegeven onder verwijzing naar de clausule in de algemene voorwaarden over imagoschade en schade voor de commerciële belangen. Een klacht door de actiegroep ingediend bij de onafhankelijke radio en televisie beroepsinstantie, is verworpen. Vervolgens heeft de organisatie beroep ingesteld bij het Federale Hooggerechtshof. Die heeft geoordeeld dat de weigering om de reclame uit te zenden een beperking is van het recht op vrijheid van informatie.

Klagers klagen over schending van artikel 10 EVRM. Het hof stelt dat de plicht om de reclame uit te zenden, een beperking betekent van klagers recht op vrije meningsuiting. De beperking is voorzien bij wet. De federale wetgeving over radio en televisie verbiedt het uitzenden van de reclame niet. Daarnaast bepaalt de Zwitserse grondwet dat iedereen die namens de staat een taak uitoefent de grondrechten moet eerbiedigen en aan de verwezenlijking daarvan dient bij te dragen. Volgens het federale hooggerechtshof geldt de plicht ook voor de klagers omdat de positie van de eerste klager in het Zwitserse medialandschap ervoor zorgt dat beide klagers belangrijke voordelen hebben op de advertentiemarkt. Rekening houdend met de beoordelingsmarge van de staat, met name op het gebied van het adverteren, en het feit dat ook een andere uitkomst denkbaar was, is de redenering van het federale hooggerechtshof niet ongegrond of arbitrair. Ook kan niet worden gesteld dat het oordeel van het hooggerechtshof over de toepassing van het grondrecht en de gevolgen daarvan, voor de klagers niet voorzienbaar was omdat zij ook toegang hebben tot juridische bijstand van specialisten in dit rechtsgebied.

Het Hof stelt dat de beperking is gemaakt met als doel het garanderen van pluralisme die noodzakelijk is voor het functioneren van een democratische samenleving en de bescherming van de rechten van anderen.

Met betrekking tot de proportionaliteit van de beperking constateert het Hof dat de advertentie buiten de reguliere, commerciële reclame-uitingen valt, omdat er sprake is van een informatiespotje waarin wordt verwezen naar een website met informatie. In de betreffende reclamespot werd ook gesteld dat klagers geen aandacht besteden aan het onderwerp van dierenwelzijn. Dit onderdeel van de reclame valt te zien als deel van het maatschappelijk debat. De media, met name de televisie, spelen in een democratische samenleving door het verstrekken van informatie en ideeën over het algemeen belang, een fundamentele rol in de vrijheid van meningsuiting. Met het Zwitserse federale hooggerechtshof is het hof van mening dat de angst voor reputatieschade niet voldoende rechtvaardiging is voor de weigering om de reclame uit te zenden omdat vrijheid van meningsuiting niet alleen kritiek op de autoriteiten inhoudt, maar ook kritiek op individuen en bedrijven die taken uitoefenen namens de staat. Gezien de speciale positie van klager in het Zwitserse medialandschap en de eisen van pluralisme en tolerantie waar geen democratische samenleving zonder kan, dienen klagers kritische meningen te accepteren en dienen zij daar een kanaal voor te zijn, zelfs als het schokkende, storende of kwetsende ideeën zijn. Naar de mening van het Hof is de beperking op de vrijheid van meningsuiting van klagers dan ook niet disproportioneel, maar noodzakelijk in een democratische samenleving.

EHRM – ARREST – 17 december 2020 – Sellami t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [61470/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD006147015](#)

Recht op vrijheid van meningsuiting

Artikel 10 EVRM. De zaak betreft de veroordeling van klager – een journalist – voor het publiceren van vertrouwelijke informatie over een lopend politieonderzoek naar een serie verkrachtingen. Naar aanleiding van een getuigenis van een van de slachtoffers is een compositietekening gemaakt van de mogelijke dader. Klager heeft deze compositietekening gepubliceerd in een Frans dagblad. Hij wordt vervolgd en veroordeeld. De rechtbank overweegt ten eerste dat er geen publiek belang was bij het publiceren van de compositietekening en ten tweede dat de publicatie daarvan een negatieve impact heeft gehad op het strafrechtelijk proces. Klager stelt dat de veroordeling in strijd is met het recht op vrijheid van meningsuiting.

Het hof overweegt dat de informatie gepubliceerd door klager primair gericht was op sensatie. De informatie was misleidend en achterhaald. Het hof ziet daarom geen reden te twifelen aan het oordeel van de rechtbank en oordeelt dat geen sprake is van een schending van het recht op vrijheid van meningsuiting.

- 📌 Le portrait-robot ou les limites du droit à l'information ([libertés chéries](#))

EHRM – ARREST – 22 december 2020 – Selahattin Demirtas t. Turkije (no. 2) – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [14305/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1222JUD001430517](#)

Vervolg en detentie van Turkse oppositieleider – Schending EVRM

Artikelen 5, 10, 18 EVRM. De zaak gaat over de vervolging en detentie van Selahattin Demirtas, die toen een van de voorzitters was van de HDP, een linkse pro Koerdische politieke partij.

Het Hof oordeelt dat het recht op vrijheid van meningsuiting is geschonden o.a. door opheffing van de parlementaire immuniteit van klager na de constitutionele wijziging van 2016, door zijn (verlengde) detentie en door de strafrechtelijke procedures tegen hem op basis van o.a. zijn politieke voordrachten. Er is geen bewijs geleverd voor een redelijke verdenking van strafbare feiten die de detentie rechtvaardigt.

Voorts is artikel 3, Eerste Protocol EVRM (recht om gekozen te worden) geschonden. Er is onvoldoende onderzocht of klager recht had op politieke immuniteit voor de verklaringen die hij heeft gedaan. En er is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat hij een van de leiders van de oppositie was.

Tot slot, oordeelt het Hof dat de detentie tijdens twee cruciale campagnes in verband met een referendum in 2017 en met de presidentiële verkiezingen van 2018 de vrijheid van het politieke debat heeft belemmerd en daarmee de kern van de democratie heeft geraakt.

Het Hof beveelt de onmiddellijke vrijlating van klager.

- 📌 The Whole Is More than the Sum of its Parts ([verfassungsblog](#))

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Vrijheid van vereniging

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Berkman t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [46712/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD004671215](#)

Samenvatting onder: [LHBT rechten](#)[berkman](#)

EHRM -ARREST - 17 december 2020 – Croatian golf federation t. Kroatië – persbericht – arrest (niveau 2) - [66994/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1217JUD006699414

Ontbinding rechtspersoon – Vrijheid van vereniging – Eerlijk proces - Onpartijdigheid

Artikel 6 EVRM. Klaagster is de nationale Kroatische golffederatie, sinds 1992 als rechtspersoon ingeschreven in het daartoe bestemde register. Op enig moment is klaagster op initiatief van de beheerder van het register (*Zagreb City Office*) ontbonden. Aanleiding daartoe was dat jegens klaagster een insolventieprocedure was gestart, hoewel in deze procedure door de gezamenlijke schuldeisers is besloten tot herstructurering van klaagster met het oog op de voortzetting van haar activiteiten. Het herstructureringsplan is goedgekeurd door de bevoegde rechter en nadat de insolventieprocedure was beëindigd heeft klaagster haar activiteiten daadwerkelijk voortgezet. Volgens klaagster is de beslissing haar te ontbinden als gevolg van de insolventie, welke beslissing zij vergeefs tot aan het constitutionele hof heeft getracht aan te tasten, in strijd met haar vrijheid van vereniging. De tweede klacht betreft het feit dat een van de rechters van het constitutionele hof is getrouwd met de voorzitter van een van de golfclubs op welke klaagster een (contributie-)vordering pretendeerde.

EHRM: het hof is er niet van overtuigd dat er geen andere middelen waren om het beoogde resultaat te bereiken. Bovendien getuigt de ontbinding van een mechanische toepassing van de desbetreffende voorschriften, enkel gebaseerd op het feit dat een insolventieprocedure was gestart en met voorbijgaan aan de bezwaren van klaagster en zonder voldoende acht te slaan op de relevante feiten, laat staan dwingend bewijs. Daarbij komt dat in het herstructureringsakkoord besloten lag dat alle schuldeisers zouden worden voldaan; men heeft zich er geen rekenschap van gegeven dat de ontbinding zou betekenen dat schuldeisers met lege handen zouden komen te staan. Schending van artikel 11 EVRM.

Klaagsters twijfels inzake de onpartijdigheid van een van de constitutionele rechters zien op het feit dat haar echtgenoot de voorzitter was van een golfclub op welke klaagster een vordering pretendeerde uit hoofde van onbetaalde contributie. Feitelijk is er geen verband met de ontbindingsprocedure waarin de desbetreffende rechter in hoogste instantie mede-besliste, maar er kan niet aan voorbij worden gegaan dat de ontbinding van klaagster van beslissende invloed was op het bestaan van de hiervoor bedoelde schuld van de golfclub aan klaagster. Gezien deze omstandigheden en gelet op het belang van de uiterlijke schijn levert het feit dat de desbetreffende rechter heeft meebeslist over de ontbinding gerechtvaardigde twijfel op inzake haar onpartijdigheid. Schending van artikel 6 EVRM.

Vrijheid van verplaatsing

EHRM – ARREST - 8 december 2020 - Victor Rotaru t. Moldavië - persbericht – arrest (niveau 2) - [26764/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1208JUD002676412

Afgifte paspoort – Openstaande schuld – vrijheid van verplaatsing – tenuitvoerlegging rechterlijke uitspraak

Artikel 2 van het Vierde Protocol EVRM. Klager is woonachtig in Moldavië en heeft de Moldavische nationaliteit. In 1998 heeft de rechtbank hem opgedragen een geldbedrag en een boetebedrag voor te late betaling terug te betalen aan een bank vanwege een openstaande lening. In 2004 heeft klager het land verlaten en heeft hij zich gevestigd bij zijn familie in Roemenië. Hij had toen nog niet voldaan aan de beslissing van de rechtbank. In 2007 heeft de bank de overheid per brief verzocht aan klager geen nieuw reisdocument af te geven. In 2010 is klager teruggekeerd naar Moldavië en heeft een nieuw paspoort aangevraagd. De aanvraag is afgewezen door de instanties vanwege het niet terugbetalen van zijn schuld aan de bank. Klager heeft dit besluit aangevochten bij de rechter en aangevoerd dat er sprake is van een onrechtmatige inbreuk op zijn recht van vrijheid van verplaatsing. Ook is volgens hem de termijn voor de tenuitvoerlegging van de uitspraak verstreken. De bank heeft een deurwaarder gevraagd om tenuitvoerlegging van de uitspraak en die heeft contact opgenomen met de autoriteiten om klager geen paspoort te verstrekken. De rechtbank heeft klagers klacht stopgezet en het beroep bij het hooggerechtshof daartegen is afgewezen.

Het hof overweegt dat artikel 2 van het Vierde Protocol is geschonden. De nationale wetgeving bepaalt dat het afgeven van een paspoort kan worden geweigerd in geval van een onbetaalde schuld. De weigering van de autoriteiten om het paspoort af te geven, is enkel gebaseerd op de aanvraag

van de schuldeiser daartoe en na de bevinding dat een schuld niet was betaald. Daarbij is geen termijn bepaald voor de duur van de maatregel tot weigering van de afgifte. Ook komt het Hof tot de conclusie dat er sprake is van een automatisch opgelegde maatregel, zonder bepaalde einddatum. Het Hof concludeert dat er feitelijk sprake is van een verbod, wat strijdig is met de plicht van de staat in het kader van artikel 2 van het Vierde Protocol. Het Hof kijkt daarom ook naar de toetsing van de rechterlijke instanties van de rechtmatigheid en de proportionaliteit van de maatregel, waarbij wordt meegewogen dat de maatregel ruim tien jaar na de rechterlijke uitspraak is opgelegd. De rechterlijke instanties zijn niet ingegaan op de omstandigheden van de situatie van klager of de proportionaliteit van de maatregel. Ze hebben de maatregel bevestigd door te constateren dat die voldoet aan de wetgeving en hebben niet onderzocht of de weigering om een paspoort af te geven verenigbaar was met de bepalingen over de tenuitvoerlegging van rechterlijke uitspraken, en dan met name de bepaling dat de termijn voor die tenuitvoerlegging drie jaar is. Ook is na deze bevestiging door de rechterlijke instanties geen nieuwe beoordeling geweest door de autoriteiten van de situatie van klager omdat de nationale wetgeving daartoe geen mogelijkheid biedt. Volgens het hof zijn er niet voldoende procedurele waarborgen ingebouwd om schending van het recht te voorkomen. De beperking van het grondrecht van klager voldoet dan ook niet aan de eis dat die bij wet is voorzien.

Deel II - Algemeen

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)", a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege `Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur Docent: Thom Dieben

Datum	Onderwerp	Titel
		<p>De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw en de Uw en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bijzondere karakter van het EU recht; • Het beginsel van "wederzijdse erkenning"; • Inkomende en uitgaande EAB's en uitleveringsverzoeken; etc.

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
1-12	C-815/18	Federatie Nederlandse Vakbeweging	ECLI:NL:HR:2018:2322		ECLI:EU:C:2020:976	
17-12	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters		ECLI:EU:C:2020:1056		
17/12	C-330/19	Exter				ECLI:NL:HR:2020:2081
17-12	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	ECLI:NL:HR:2019:643			ECLI:NL:HR:2020:2082

Prejudiciële verwijzingen

De prejudiciële verwijzingen zijn terug te vinden op de [website van ECER](#) met een samenvatting van de verwijzing. De prejudiciële verwijzingen zijn nu ook te raadplegen via [curia](#), de website van het HvJ.

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	arrest conclusie einduitspraak
23.12.20	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2020:3034	Asiel & Migratie; vreemdelingenbewaking			
22.12.20	CBb	ECLI:NL:CBB:2020:1034	Landbouw			
17.12.20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:3216	Sociale zekerheid			
7.12.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:6229	Overlevering en uitlevering			
24.11.20	Rechtbank Den Haag, zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785 (was: ECLI:NL:RBDHA:2020:11918)	Asiel & Migratie	C-624/20	Staatssecretaris van veiligheid en justitie	
20.11.20	Rechtbank Den Haag, Zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785	Burgerschap			
19.10.20	Rechtbank Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:10488	Asiel&migratie	C-579/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
30.9.20	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2020:8185	Luchtvaartclaim	C-512/20 (gevoegd met C-561/20)	Swiss international airlines	

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2020:9077	Asiel & Migratie	C-459/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
3.9.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:4328	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:3552	IPR	C-498/20 ECER	BMA Nederland	
31-7-20	Rb AMS	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	Overlevering rechtsstaat Polen	C-354/20 - PPU Openbaar Ministerie -	Openbaar Ministerie	12.11.2020 conclusie
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uvw	
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB MNL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG			
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	Arrest 17.12.2020
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	Arrest 10.9.20

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	conclusie 20.10.20
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijnen	C-360/19	Crown van Gelder	arrest 8.10.20 conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiters	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	Einduitspraak 18.12.20 arrest

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						8.10.20
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustoopwekken de middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	Einduitspraak 17.12.20 arrest 1.10.20 conclusie 27.2.20
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	arrest 24.11.20 conclusie 9.9.20
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	Arrest 3.9.20 conclusie 2.4.2020
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Arrest 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	einduitspraak 9.10.20 arrest 9.7.2020 Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevingsvergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	conclusie 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	Arrest 3.9.20 Conclusie 19.3.20

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Einduitspraak 27.11.2020 Arrest 17.9.20 Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	arrest 1.12.20 conclusie 30.4.20
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie 23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Einduitspraak 19.11.2020 Arrest 16.7.20 Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	Einduitspraak 17.11.20 arrest 19.12.19 conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:340	landbouw; tarieven NVWA	C-478/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermin gsmiddelen	C-445/18	Vaselife	Einduitspraak 10.11.20 arrest 14.11.19 conclusie 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	Einduitspraak 12.12.19 arrest 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737	Schengengrensc de	C-380/18	E.P.	Einduitspraak 2.9.2020 arrest 12.12.19 conclusie 11.7.19
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrensc de	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	Einduitspraak 1739 2.9.20 arrest 12.12.19 Conclusie 11.7.19
5.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganis	einduitspraak

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

					atie en Beheers- groep Texel	20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 26.6.19
9.5.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1503</u>	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	<u>Einduitspraak</u> <u>25.11.2020</u> <u>arrest</u> 5.2.20 <u>conclusie</u> 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:2835</u>	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	<u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:630</u>	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 11.4.19
19.4.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1307</u>	asiel & migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	<u>beschikking</u> 5.7.18
11.4.18	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2018:1120</u>	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2018:1121</u>	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord- Holland	<u>ECLI:NL:RBNHO:2018:4729</u>	douane, antidumping	C-251/18	Trace	<u>Arrest</u> 19.9.19 <u>conclusie</u> 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:522</u>	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	<u>Einduitspraak</u> 8.11.19 <u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2018:3455</u>	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	<u>Arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:265</u>	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	<u>Einduitspraak</u> 10.7.20

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						Arrest 11.3.20 <u>conclusie</u> 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 <u>conclusie</u> 28.3.19
6.2.18	Cbb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	<u>Einduitspraak</u> 12.5.20 <u>arrest</u> 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	<u>PG advies einduitspraak</u> <u>Arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	<u>arrest</u> 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	<u>Einduitspraak</u> 29.4.20 <u>Arrest</u> 3.10.19 <u>Conclusie</u> 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	<u>Einduitspraak</u> 19.12.19 <u>arrest</u> 15.5.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	<u>Einduitspraak</u> 14.1.2020 <u>Arrest</u> 29.7.19 <u>conclusie</u> 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	<u>arrest</u>

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						13.3.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	<u>Einduitspraak</u> 29.11.19 <u>Arrest</u> 3.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch ECLI:NL:HR:2020:115 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 ECLI:NL:GHSHE:2019:2385 <u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Einduitspraak</u> <u>3.7.19</u> <u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u> 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	<u>Einduitspraak</u> 19.9.19 <u>arrest</u>

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						24.6.19 <u>conclusie</u> 27.11.18
27.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	<u>arrest</u> 2.4.19 <u>conclusie</u> 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	<u>arrest</u> 4.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	<u>Einduitspraak</u> 16.7.19 <u>arrest</u> 14.3.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	<u>Einduitspraak</u> 3.7.2020 ECLI:NL:PHR:2020:214 6.3.20 <u>arrest</u> 6.2.2019 <u>conclusie</u> 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsers	C-477/17	Balandin	<u>arrest</u> 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigings richtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	<u>arrest</u>

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						14.2.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1609</u>	Gezins- hereniging; termijn	C-380/17	Ken B	<u>Einduitspraak</u> 27.12.18 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord- Holland, zittingsplaa ts Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:4362</u>	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1370</u>	kenteken- bewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtsho f Arnhem- Leeuwarde n	<u>ECLI:NL:GHARL:2017:6697</u>	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3348</u>	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	<u>C-293/17</u> <u>C-294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Wergroep de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

						<u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C-272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019 <u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:3625</u>	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	<u>beschikking</u> <u>2.7.18</u> <u>conclusie</u> 20.6.18
10.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1252</u>	asiel & migratie	C-257/17	C en A	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:4032</u>	asiel	C-213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18
19.4.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1098</u>	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	<u>Einduitspraak</u> 12.2.20 <u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18
29.3.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:858</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:869</u>	asiel	C-175/17 C-180/17	X	<u>Einduitspraak</u> 26.9.18 <u>ECLI:NL:RVS:2019:457</u> <u>ECLI:NL:RVS:2019:505</u> <u>Persbericht RvS</u> <u>24.1.18</u> 26.9.2018 <u>arrest</u> (C-175/17) <u>arrest</u> (C-180/17)

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktiefonds Deka	<u>Arrest</u> 30.1.20 <u>Conclusie</u> 5.9.19 <u>Beschikking</u> 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Haag	Den ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
23.1.17	Rb Haag	Den ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	<u>Einduitspraak</u> 7.5.19 arrest 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>Einduitspraak CBb</u> 5.3.19 arrest 6.6.18 <u>conclusie</u> <u>21.2.18</u>
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Haag	Den ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest <u>14.4.2018</u> <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	<u>einduitspraak</u> 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBB	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak ECLI:NL:CBB:2018:647 ECLI:NL:CBB:2018:648 arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	Einduitspraak 6.2.19 arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017 conclusie 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	Einduitspraak Hoge Raad 15.9.2017 arrest 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2019

- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Website COE Impact of the ECHR](#)

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)

- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (juli 2020) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	25402/14	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.2.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	14319/17	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	55385/14	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
F.O. e.a. t. Italië en NL	15.10.20	Strike-out	48125/19	3 EVRM	Asiel & migratie	
Chaloub en Camara	15.10.20	Strike-out	7338/16	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & migratie	
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	45067/18	2 EVRM	Geweld politie	
Z.N.	28.5.20	Strike-out	71676/14	3 EVRM	Asiel & migratie	

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. e.a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M.	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	Rb Den Haag Hof Den Haag Hoge Raad

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Zaloilo	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken

Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
------	-------	-----	---------	-----------	------------

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Mahamud	2.12.20	<u>64534/19</u>	8 EVRM	Asiel & Migratie	
Asaad	16.10.20	<u>31007/20</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Italmoda Mariano Previti e.a.	13.10.20	<u>16395/18</u>	7 EVRM	Btw – Fraude – geen straf zonder wet	
W.R.	6.10.20	<u>989/18</u>	6 EVRM	Eerlijk proces; afwezigheid advocaat bij politieverhoor en onderzoek	
Jneid	29.9.20	<u>57264/18</u>	10 EVRM; 2 Vierde Protocol	Vrijheid van verplaatsing; meningsuiting, godsdienst; terrorismebestrijding ; gebiedsverbod	
A.M.A.	3.9.20	<u>23048/19</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	<u>45644/18</u>	8 EVRM	Familie recht; ouderlijke macht	
Hoeste	27.8.20	<u>71507/16</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	
Snijders	16.7.20	<u>56440/15</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	
John	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy Strike out 15.10.20 <u>48125/19</u>	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 <u>45067/18</u>	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Burando Holding B.V. v	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Port Invest B.V.	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane Arrest; no violation 2.6.18	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbank	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	<u>43462/16</u>	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; No violation 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> <u>Arrest</u> <u>EHRM</u> <u>28.7.2020</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

An advisory opinion may only be requested in the context of a case pending before the domestic courts. The acceptance or refusal to examine the request is at the Court's discretion. A panel of five judges decides whether to accept the request, giving reasons for any refusal.

Advisory opinions, given by the Grand Chamber, give reasons and are not binding. Opinions are published and communicated to the requesting court or tribunal and to the relevant High Contracting Party. Judges are entitled to deliver a separate opinion. The panel and the Grand Chamber include *ex officio* the judge elected in respect of the High Contracting Party to which the requesting court or tribunal pertains.

The aim of Protocol No. 16 is to enhance interaction between the Court and national authorities and thereby reinforce the implementation of Convention rights and freedoms by requesting courts in their adjudication of pending cases.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
19.11.2020	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	<u>persbericht</u> (4.12.2020)
5.11.2020	Litouwen	Afzettingsprocedure parlementslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	<u>persbericht</u> (11.12.2020)
2.8.2019	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	29.5.2020 <u>Advisory opinion</u> <u>persbericht</u>
12.10.2018	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	10.4.2019 <u>Advisory opinion</u> <u>Persbericht</u> 26.6.2014 Menneson t. Frankrijk

Overzicht kennisgevingen EC inzake Brexit

Aanbesteding en overheidsopdrachten

Kennisgeving EC over Brexit en overheidsopdrachten, 18 januari 2018

Arbeid en sociale zekerheid

Kennisgeving EC over detachering van werknemers, 6 oktober 2020 (alleen in het Engels)

Kennisgeving EC over ondernemingsraden, 21 april 2020 (alleen in het Engels)

Kennisgeving EC over toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's), 14 juli 2020

Belastingen

Kennisgeving EC over accijns, 10 december 2020 (alleen Engels)

Kennisgeving EC over directe belastingen, 7 oktober 2019

Kennisgeving EC over btw, 27 maart 2019

Kennisgeving EC over btw - goederen, 10 december 2020 (alleen Engels)

Kennisgeving EC over btw - diensten, 9 december 2020 (alleen Engels)

Beroepskwalificaties

Kennisgeving inzake EU-regels op het gebied van het minimumopleidingsniveau van zeevarenden en de wederzijdse erkenning van beroepsbekwaamheid van zeevarenden, 11 oktober 2019

Kennisgeving EC over Brexit en beroepskwalificaties, 21 juni 2018

Recognition of Professional Qualifications post-Brexit (EU law analysis)

Broeikasgasemissierechten

Kennisgeving EU over broeikasgasemissierechten, 7 juli 2020

Kennisgeving EC over gefluoreerde broeikasgassen, 13 juli 2020

Consumentenrechten

Kennisgeving EC over consumentenrechten en passagiersrechten, 17 maart 2020

Cosmetische producten

Kennisgeving EC over cosmetische producten, 13 maart 2020

Diensten

Kennisgeving EC over audiovisuele diensten, 26 mei 2020

Kennisgeving EC over electronic commerce en netneutraliteit, 26 mei 2020

Kennisgeving EC over elektronische communicatie, inclusief roaming, 29 juni 2020

Douane

Kennisgeving EC over douane, inclusief preferentiële oorsprong, 23 december 2020 (alleen Engels)
Kennisgeving EC over verboden en beperkingen van invoer en uitvoer, o.a. invoer en uitvoercertificaten, 15 mei 2020

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

[Kennisgeving EC over handhaving IE-rechten door douane](#), 17 augustus 2020

[Kennisgeving EC over tariefcontingenten](#), 15 september 2020

[Kennisgeving EC over handel in het wilde levende dieren en planten](#), 21 augustus 2020

[Kennisgeving EC over cultuurgoederen](#), 17 december 2020 (Engels)

[Kennisgeving EC over douaneschuld en douanetarieven](#), 25 maart 2019

[Kennisgeving EC over uitvoer van producten voor tweëerlei gebruik](#), 16 september 2020

E-commerce

[Kennisgeving EC over electronic commerce en netneutraliteit](#), 26 mei 2020

[Kennisgeving EC over electronic identification and trust services for electronic transactions](#), 26 mei 2020

Energiemarkt

[Kennisgeving EC over interne energiemarkt en Brexit](#), 27 april 2018

[Kennisgeving EC over EURATOM](#), 24 augustus 2020 Financiële diensten

[Kennisgeving EC over credit rating agencies](#), 7 juli 2020

[Kennisgeving EC over markten in financiële instrumenten](#), 13 juli 2020

[Kennisgeving EC over bank- en betaaldiensten](#), 7 juli 2020

[Kennisgeving EC over asset management](#), 7 juli 2020

[Kennisgeving EC over markten voor financiële instrumenten](#), 8 februari 2018

[Kennisgeving EC over posttransactiebureaus](#), 14 juli 2020

[Zie de hoofdpagina \(FISMA\) voor Kennisgevingen over vermogensbeheer, ratingsbureau's en wettelijke controles](#), 8 februari 2018

Geneesmiddelen en gezondheid

Kennisgeving van de Commissie — Toepassing van het acquis van de Unie op het gebied van geneesmiddelen na het einde van de overgangperiode op markten die van oudsher afhankelijk zijn van de geneesmiddelenvoorziening vanuit of via Groot-Brittannië, 22 december 2020

[Kennisgeving EC over clinical trials](#), 7 mei 2020

[Kennisgeving EC over geneesmiddelen voor menselijk en diergeneeskundig gebruik](#), 13 maart 2020

[Kennisgeving EC over goede laboratoriumpraktijken \(GLP\)](#), 19 juni 2020

[Kennisgeving EC over genetisch gemodificeerde organismen](#), 1 april 2020

[Kennisgeving EC over aanvullende beschermingscertificaten voor geneesmiddelen en gewasbeschermingsmiddelen](#), 15 juni 2020

[Kennisgeving EC over levensmiddelen](#), 13 maart 2020

[Kennisgeving EC over substanties van menselijke oorsprong \(blood, weefsel en cellen, organen\)](#), 8 juni 2020

Geoblocking

[Kennisgeving EC over geoblocking](#), 26 mei 2020

Gewasbeschermingsmiddelen

[Kennisgeving EC over biociden](#), 17 juni 2020 (vervangt die van 23 januari 2018)

Kennisgeving EC over EU-regels op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen en residuen van bestrijdingsmiddelen, 25 mei 2020

Handel

Kennisgeving EU over industriële producten, 13 maart 2020

IE - intellectuele eigendom

Kennisgeving EC over uitputting IE-rechten, 26 juni 2020

Kennisgeving EC over beschermde oorsprongsbenaming, 6 juli 2020

Kennisgeving EC over EU domeinnamen, 26 mei 2020

Kennisgeving EC over auteursrecht en naburige rechten, 23 juni 2020

Kennisgeving EC over mediavisuele diensten, 26 mei 2020

Kennisgeving EC over Uniemerken en Gemeenschapsmodellen, 16 juni 2020

Kennisgeving EC over handhaving IE-rechten door douane, 17 augustus 2020

IPR

Kennisgeving over burgerlijk recht en internationaal privaatrecht, 27 augustus 2020 (Europese Commissie), vervangt de kennisgeving van 18 januari 2019 en Q&A van 11 april 2019

Landbouw, visserij en fokkers

Kennisgeving EC over diergezondheid, dierenwelzijn en volksgezondheid, in verband met het verkeer van levende dieren, 13 maart 2020

Kennisgeving EC over bescherming van dieren bij het doden, 12 mei 2020

Kennisgeving EC over vervoer van levende dieren, 1 april 2020

Kennisgeving EC over diervoeding, 13 maart 2020

Kennisgeving EC over beschermde oorsprongsbenaming, 6 juli 2020

Kennisgeving EC op het gebied van dierfokkerij (zoötechniek), 8 april 2020

Kennisgeving EC met betrekking tot visserij, 18 juli 2019

Kennisgeving EC over gewasbeschermingsmiddelen en residuen van bestrijdingsmiddelen, 18 februari 2019

Kennisgeving EC over meststoffen, 28 september 2020 (alleen Engels)

Kennisgeving over visserij en aquacultuur, 9 april 2018 en Q&A

Kennisgeving EC over diervoeding, 23 januari 2018 en Q&A

Kennisgeving aan exploitanten van slachthuizen - EU-regels inzake getuigschriften van vakbekwaamheid overeenkomstig verordening (EG) nr. 1099/2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, 23 januari 2018

Luchtvaart

Kennisgeving EC over luchtvaartveiligheid, 16 maart 2020

Kennisgeving EC over consumentenrechten en passagiersrechten, 17 maart 2020

Kennisgeving EC over luchtvaartbeveiliging en maritieme beveiliging, 28 april 2020

Kennisgeving aan belanghebbenden op het gebied van het luchtvervoer, 16 maart 2020

Mededinging

Kennisgeving EC over EU mededingingsrecht, 2 december 2020 (alleen in het Engels)

Milieu en natuur

Kennisgeving EC over CO2 uitstoot voertuigen, 18 december 2020

Kennisgeving EC over gewasbeschermingsmiddelen en residuen van bestrijdingsmiddelen, 30 maart 2020

Kennisgeving EC over invasieve uitheemse soorten, 22 juni 2020

Kennisgeving EC over eco-label, 26 juni 2020

Kennisgeving EC over community eco-management and audit scheme (EMAS), 14 juli 2020

Kennisgeving EC over handel in het wild levende dieren, 11 oktober 2019

Kennisgeving EC over chemische stoffen uit hoofde van REACH, 30 maart 2020

Kennisgeving EC over handel in emissierechten (EU-ETS), 19 december 2018

Kennisgeving EC over afvalstoffen en Brexit, 8 november 2018

Kennisgeving EC over detergentia, 24 juli 2020

Kennisgeving EC over handel in het wilde levende dieren en planten, 21 augustus 2020

Kennisgeving EC over monitoring en verificatie van de CO2 uitstoot door maritiem vervoer, 16 juli 2020

Persoonsgegevens en privacy

Kennisgeving Europese Commissie over bescherming persoonsgegevens en Brexit, 6 juli 2020

Reizen, Schengen en Visa

Kennisgeving inzake EU regels op het gebied van reizen, 2 december 2020 (alleen Engels)

Strafrecht en justitiële samenwerking (o.a. WETS/WOTS, EAB, EOB)

Kennisgeving EC over vuurwapens, 15 september 2020

Tabaksproducten

Kennisgeving EC over EU-regels op het gebied van tabaksproducten, 7 oktober 2019 (EC)

Vennootschapsrecht

Kennisgeving EC over vennootschappen, 3 juli 2020

Vervoer

Kennisgeving EC over typegoedkeuring van voertuigen, systemen, onderdelen en separate technische eenheden, 14 juli 2020

Kennisgeving EC over inland waterways, 21 september 2020

Kennisgeving EC over zeevervoer, 4 juni 2020

Kennisgeving EC over treinvervoer, 19 augustus 2020

Kennisgeving EC over wegvervoer, 13 juli 2020

Rechtspraak Europa, 2021, nummer 1 (januari)

Kennisgeving EC over kooldioxide-emissies voor maritiem vervoer, 16 juli 2020

Kennisgeving EC over vervoer van levende dieren, 13 maart 2020

Kennisgeving EC over EU-regels op het gebied van Tachografen in het wegvervoer, 22 juli 2019

Kennisgeving EC over monitoring en verificatie van de CO2 uitstoot door maritiem vervoer, 16 juli 2020

Verzekeringen

Kennisgeving EC over het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II), 13 juli 2020